

KONKURENTSIAMET

ARUANNE ELEKTRI- JA GAASITURUST EESTIS 2025

TALLINN 2026

Analüüsi koostasid:

Armin Ilisson, energiateenistuse tiimijuht

Eeva Johanna Vasar, energiateenistuse analüütik

Tiina Maldre, energiateenistuse nõunik

Analüüsi koostamisse panustasid lisaks:

Marilin Tilkson, energiateenistuse juht

Tauri Liiders, hinnaregulatsiooniteenistuse ekspert

Sanna Schwede, hinnaregulatsiooniteenistuse vanemanalüütik

Ketelin Makienko, energiateenistuse nõunik

Konkurentsiamet tänab kõiki ettevõtjaid, kes osalesid küsitluses.

Konkurentsiamet 2026

Tatari 39, 10134 Tallinn

Tel: (+372) 667 2400

info@konkurentsiamet.ee

www.konkurentsiamet.ee

SISSEJUHATUS	5
1. ELEKTRITURG	6
1.1. Elektrituru toimimine ja regulatsioon.....	6
1.1.1. Peamised muudatused elektri seadusandluses	6
1.1.2. Omandiline eraldamine	7
1.1.3. Tehniline funktsioneerimine	9
1.1.4. Elektrivarustuse kvaliteet	11
1.1.5. Võrgule juurdepääs ja võrguteenuse hinnaregulatsioon.....	14
1.1.6. Bilansiteenused	17
1.1.7. Piiriülesed küsimused	19
1.1.8. Ühishuviprojektid	23
1.2. Elektri hulgiturg.....	25
1.3 Elektri jaeturg.....	33
1.4. Elektri varustuskindlus	35
1.4.1. Varustuskindlus ja varustuskindluse norm	35
1.4.2. Üleeuroopaline varustuskindluse analüüs.....	37
1.4.3. Eesti varustuskindlus süsteempiisavuse vaatenurgast	41
2. MAAGAASITURG.....	44
2.1. Maagaasituru toimimine ja regulatsioon.....	44
2.1.1. Peamised muudatused maagaasi seadusandluses.....	44
2.1.2. Tehniline funktsioneerimine	44
2.1.3. Bilansivastutus	49
2.1.4. Piiriülene võimsuste jaotus ja ülekoormuse juhtimine.....	52
2.1.5. Euroopa Liidu võrgueeskirjade rakendamine.....	53
2.1.6. Ülekandevõrgu tehnilise talitluse näitajad.....	54
2.2. Maagaasi hulgiturg	55
2.3. Maagaasi jaeturg.....	58
2.4. Maagaasi varustuskindlus.....	61
2.4.1. Varustuskindluse üldised näitajad	61
2.4.2. Riskihindamine	64
3. TARBIJATE KAITSE JA VAIDLUSTE LAHENDAMINE ELEKTRIENERGIA JA MAAGAASI SEKTORIS	66
3.1. Elektrienergia sektor	66
3.1.1. Tarbijakaitse arvnäitajad elektrienergia sektoris	69

3.2. Maagaasi sektor.....	70
3.2.1. Tarbijakaitse arvnäitajad maagaasi sektoris	73

Sissejuhatus

Käesolev elektri- ja gaasituru aruanne annab ülevaate 2025. aasta elektri- ja gaasiturgude toimimisest ja regulatsioonidest kui ka varustuskindluse tagamisest. Eraldi käsitletakse tarbijate kaitset ja vaidluste lahendamist elektri- ja gaasiturul.

Konkurentsiamet koostab ja avaldab eelmise kalendriaasta kohta ülevaate vastavalt elektrituruseaduse § 93 lõikest 10 ja lisaks maagaasiseaduse § 37 lõike 3 punktist 7 tuleneb ametile kohustus iga aasta koostada ja avaldada aruanne varustuskindluse olukorra kohta. 2025. aasta elektri- ja gaasituru aruande koostamisel on järgitud veel Euroopa energiaregulaatorite nõukogu (Council of European Energy Regulators) nõudeid.

Järgnevalt annab Konkurentsiamet ülevaate 2025. aasta elektri- ja maagaasituru kohta.

1. Elektriturg

1.1. Elektrituru toimimine ja regulatsioon

1.1.1. Peamised muudatused elektri seadusandluses

2025. aastal jõustusid elektrituruseaduses ulatuslikud muudatused, millega täpsustati elektrituru toimimise, tarbijakaitse, tarbimiskaja, agregeerimise ning võrguga liitumisega seotud regulatsiooni. Muudatustega võeti kasutusele uued mõisted, sh kauplemisperioodil netomõõtmine, dünaamilise elektri hinnaga leping, tähtajaline fikseeritud elektri hinnaga leping ja vahetustasu. Nende muudatuste eesmärk oli ajakohastada elektrituru regulatsiooni ning suurendada tarbijate võimalusi turul aktiivsemalt osaleda.

Oluliseks muudatuseks oli tarbimiskajas osalemise tingimuste täpsustamine. Süsteemihaldurile pandi kohustus töötada välja tarbimiskajas osalemise tingimused, korraldada nende üle avalik konsultatsioon, kooskõlastada tingimused Konkurentsiametiga ning avalikustada need oma veebilehel. Regulatsioon võimaldab tarbimiskaja agregeerimist ja iseseisva agregaatori tegutsemist muu hulgas järgmise päeva elektriturul, päevasisesel turul ja tasakaalustamisturul.

Muudatustega täpsustati ka elektrilepingute ja müüjavahetusega seotud tarbijakaitse nõudeid. Elektrimüüjate ja agregaatorite vahetustasu reguleerimise kaudu suurendati tarbijate võimalust vahetada teenusepakkujat läbipaistvamatel tingimustel. Samuti loodi täpsem raamistik dünaamilise elektri hinnaga lepingutele ning tähtajalistele fikseeritud elektri hinnaga lepingutele.

Võrguga liitumise ja võrgu arendamise regulatsioonis täpsustati võrguettevõtja arenduskohustust. Võrguettevõtja peab arendama võrku viisil, mis tagab võrguteenuse järjepideva osutamise nii olemasolevatele kui ka tulevikus ühendatavatele tarbijatele, energiakogukondadele, tootjatele, liinivaldajatele ja teistele võrguettevõtjatele. Samuti täpsustati võrgu arengukavas kajastatavate investimisprojektide, ajakava ja maksumuse esitamise nõudeid.

Taastuenergia arendamise ja uute liitumiste soodustamiseks täiendati elektrituruseadust olemasoleva põhivõrgu mõistega ning täpsustati põhivõrguga liitumise põhimõtteid. Muudatuste eesmärk oli muuta tootjate ja suurtarbijate liitumiskulud paremini prognoositavaks ning võimaldada võrgu arendamist viisil, mis toetab Eesti taastuenergia eesmärkide täitmist ja elektrisüsteemi varustuskindlust.

Lisaks muudeti otseliini regulatsiooni, asendades varasema kuni kuue kilomeetri piirangu lahendusega, mille kohaselt võib otseliin ulatuda tootmisest alates või tootmisest alates liitumispunkti elektripaigaldiseni. Muudatus loob energiamahukatele tarbijatele ja tootjatele paindlikuma võimaluse sõlmida otseostulepinguid ning vähendada sõltuvust üldisest võrguteenuse kasutamisest olukorras, kus see on tehniliselt ja majanduslikult põhjendatud.

Eraldi tuleb esile tuua saartalitlusvõime tagamise teenuse regulatsioon. Vastava muudatuse eesmärk on tagada alates 2026. aastast Eesti elektrisüsteemi iseseisvaks toimimiseks vajalik juhitav tootmisvõimsus olukorras, kus Eesti elektrisüsteem peaks olema eraldatud Balti riikide või Mandri-Euroopa elektrisüsteemist. Süsteemihaldur hindab saartalitlusvõime piisavust ning teenus hangitakse tehnoloogianeutraalse riigihanke kaudu. Põhitingimuseks peab tootja olema võimeline pakkuma tootmisvõimsust järjest kümne päeva jooksul. Regulatsioon tugevdab varustuskindlust ja elektrisüsteemi kriisikindlust, kuid toob kaasa ka täiendava kulu, mis kaetakse tarbijate poolt tarbitud elektrienergia alusel.

Võrgupiirangute ja tootmise piiramisega seoses täpsustati tootmisvõimsuse piiramise hüvitamise põhimõtteid. Süsteemihaldurile pandi kohustus koostada tootmisvõimsuse

piiramise hüvitamise metoodika ning esitada see enne kehtestamist turuosalistele avalikule konsultatsioonile. Samuti täpsustati olukordi, kus süsteemihaldur või jaotusvõrguettevõtja ei pea tootjale tootmise piiramise eest rahalist hüvitist maksma.

Kokkuvõttes keskendusid 2025. aastal jõustunud elektrituruseaduse muudatused elektrituru paindlikkuse suurendamisele, tarbijate õiguste tugevdamisele, agregeerimise ja tarbimiskaja paremale reguleerimisele ning võrguga liitumise ja võrgu arendamise põhimõtete ajakohastamisele.

1.1.2. Omandiline eraldamine

2013. aasta teises pooles viis Konkurentsiamet Elering AS-i esitatud taotluse põhjal läbi põhivõrguettevõtja nõuetekohasuse hindamise ehk nn sertifitseerimise protsessi. Hindamisel järgis Konkurentsiamet lisaks elektrituruseaduses toodud alustele ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses nr 714/2009 (käsitleb piiriüleses elektrikaubanduses võrkudele juurdepääsu tingimusi) sätestatud nõudeid. Konkurentsiamet kinnitas ettevõtja nõuetele vastavust 2013. aasta detsembris.

Jaotusvõrguettevõtja peab moodustama eraldi äriühingu ega tohi tegutseda muudel tegevusaladel peale võrguteenuse osutamise, sealhulgas ei tohi tegeleda vabaturu teenuste pakkumisega, kui tarbijate arv on üle 100 000. Vastav nõue puudutab vaid Eesti Energia AS-i kontserni kuuluvat Elektrilevi OÜ-d, kuna ülejäänud jaotusvõrguettevõtjatel on alla 100 000 tarbija.

Samuti on kõik jaotusvõrguettevõtjad, olenemata suurusest, kohustatud pidama oma raamatupidamist samadel printsiipidel nii, nagu oleksid seda kohustatud tegema nendel tegevusaladel tegutsevad eri ettevõtjad. Seega on jaotusvõrguettevõtja, kes ei pea moodustama eraldi äriühingut, kohustatud pidama oma raamatupidamist analoogselt äriühinguga ning esitama seejuures raamatupidamise aastaaruandes eraldi bilansi, kasumiaruande, juhatuse tegevusaruande ning muud raamatupidamise seadusega sätestatud aruanded nii võrguteenusele, elektrienergia müügile ning mittepõhitegevusele. Vastav teave tuleb esitada aastaaruandes ning avalikustada. Tegevusalade eristamise kohta peab andma hinnangu audiitor.

Võrdse kohtlemise tagamine

Avatud elektriturul on turuosaliste võrdne kohtlemine oluline, sest elektrivõrguettevõtjad on monopoolses seisundis. Kõik võrguettevõtja tarbijad peavad ühtmoodi saama kasutada elektrivõrku ja võrguettevõtja peab tagama kõikidele müüjatele elektrienergia müümisel võrdsed võimalused.

2022. aastal elektrituruseaduse muudatused võimaldavad turuosalistel olla aina enam kaasatud elektriturul, pakkuda eri turgudele oma paindlikkust, sealhulgas reserve võrguettevõtjatele, osaleda energiakogukondades ja soodustada hajatootmise kasvu ning energiasalvestusseadmete kasutuselevõttu. Euroopa rohepöörde ja tehnoloogia areng, mis avaldub lõppkliientide suuremas kaasatuses elektriturgudel ja hajatootmise kasvus, aga ka keerukamas süsteemi juhtimise aspektides, tähendab, et jaotusvõrguettevõtjate roll kasvab ning läheneb põhivõrgule – aina olulisemaks muutub lokaalne süsteemi juhtimine. Sealjuures on turuosaliste võrdse kohtlemise tagamine jaotusvõrguettevõtjate poolt võtmetähtsusega, et soodustada võrgu optimaalset juhtimist ja arengut, turu arengut, uute tehnoloogiate kasutuselevõttu ning võimaldada uute lähenemiste kasutuselevõttust kõige suuremat sotsiaalmajanduslikku kasu.

Elektrituruseadusest lähtuvalt ei tohi jaotusvõrguettevõtjad enam omada salvestusseadmeid ega elektriautode laadimistaristut ning peavad riigihanke formaadis hankima turult paindlikkusteenuseid.

Arenev elektriturg ja üleminek kliimaneutraalsusele muudab jaotusvõrgud aina olulisemaks turu korralduses osalejaks, eeskätt paindlikkusteenuste kasutajana.

Kõikidel jaotusvõrguettevõtjatel on kohustatud töötama välja tegevuskava, milles nähakse ette teiste elektriettevõtjate ja tarbijate võrdse kohtlemise abinõud ning nende rakendamiseks võrguettevõtja töötajatele pandavad kohustused. Eraldi on sätted süsteemihaldurile (kes on ka põhivõrguettevõtja).

Süsteemihaldur on kohustatud järgima turuosaliste võrdse kohtlemise põhimõtet, et saavutada kogu süsteemi jaoks parim majanduslik tulemus. Näiteks bilansilepingu tüüptingimuste väljatöötamisel ja bilansienergia hinda kujundades peab süsteemihaldur lähtuma võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõttest. Lisaks on kõik võrguettevõtjad kohustatud jälgima, et võrguga ühendamiseks kehtestatud tehnilised tingimused ning võrguga ühendamise ja tarbimis- või tootmistingimuste muutmise eest võetava tasu arvestamise põhimõtted (liitumistingimused) oleksid läbipaistvad ning järgiksid võrdse kohtlemise põhimõtet. Samad nõuded on ka võrgutasude kehtestamisel aluseks võetud kriteeriumitele.

Võrdne kohtlemine Elektrilevi OÜ-s

Elektrilevi OÜ uuendab igal aastal võrdse kohtlemise aruannet, mis on avaldatud ettevõtja [veebilehel](#).

Konkurentsiamet analüüsis Elektrilevi OÜ võrdse kohtlemise tegevuskava, milles lisaks turuosaliste võrdse kohtlemise mehhanismide ja põhimõtete kirjeldamisele käsitletakse ka Elektrilevi OÜ juhtimise sõltumatuse tagatuse aspekte. Eriti oluline on Elektrilevi OÜ kui suurima jaotusvõrgu sõltumatuse tagatus just Eesti kontekstis, sest tegemist on ühe väga suurt turuosa omava ettevõttega.

Alates 01.01.2024 toodi Elektrilevi OÜ-sse tagasi kõik elektrivõrgu juhtimise ja haldusega seotud toetavad funktsioonid ning operatiivjuhtimine ja klienditeenindus (ühtlasi ka personal), mis kuulusid alates 01.01.2021 Enefit Connecti.

Elektrilevi OÜ ei osta Eesti Energia AS-ilt enam võrgulepingute sõlmimise, muutmise ja lõpetamise ning kõnekeskuse jm esindusteenuseid. Eesti Energia AS osutab lepingute alusel Elektrilevi OÜ-le järgmisi võrguettevõtja funktsioonide täitmiseks vajalikke tugiteenuseid: osutatud teenuste arveldamine, sh arvete väljastamine ja võlgade menetlemine, kinnisvara haldamise teenus, büroo- ja arhiiviteenus, transpordi-, finants-, turva-, keskkonna-, raamatupidamis- ning infotehnoloogia teenus.

Elektrilevi OÜ võrguga ühendatud tarbijate arv on suurem kui 100 000 ning Elektrilevi OÜ ei tohi elektrienergiat toota ega müüa. Seetõttu peab Elektrilevi OÜ hankima üldteenuse osutaja riigihanke korras (elektrituruseadus § 76¹ lg 2). Elektrilevi OÜ võrgus osutab üldteenust ja avatud tarne ahela katkemisel elektrimüüki alates 01.06.2024 Elektrum Eesti OÜ, varasemalt osutas Eesti Energia AS.

Turuosaliste võrdne juurdepääs mõõtepunkti andmetele ja mõõteandmetele on tagatud elektrituruseaduse § 42¹ alusel loodud andmevahetusplatvormi (edaspidi AVP) kaudu. Elektrilevi OÜ edastab AVP-le õigusaktides ette nähtud andmed, et tagada turuosalistele andmete saamine õigel ajal ja võrdsetel alustel.

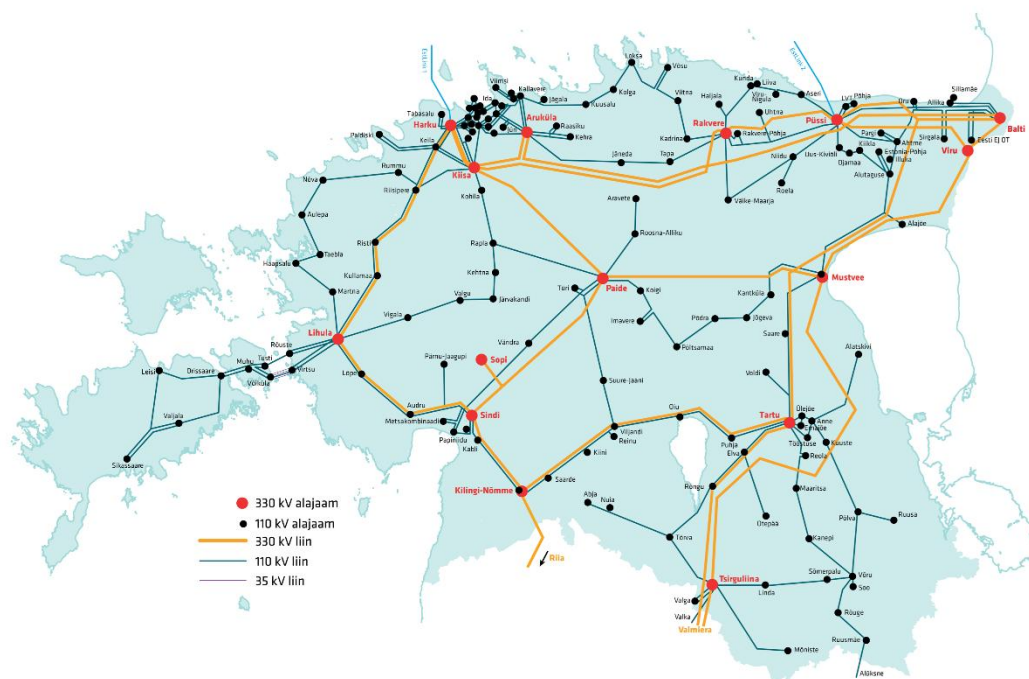
Turuosaliste võrdse kohtlemise aspektist on äärmiselt oluline vabade liitumisvõimsuste läbipaistev avaldamine ja liitumistaotluste mittediskrimineeriv menetlemine.

Positiivse arenguna avaldab Elektrilevi OÜ kaardirakenduse (<https://elektrilevi.ee/et/liitumised/vabad-voimsused>) abil sarnaselt põhivõrguettevõtja Elering AS-iga ülevaadet vabade võimsuste olemasolust ja mahtudest alajaamades. Selline lähenemine suurendab võrgule juurdepääsu läbipaistvust ja võimaldab võrgukasutajatel vajalikku teavet hõlpsamalt kätte saada. Samas on võrguettevõtjal äärmiselt oluline jälgida, et vastav teave oleks kogu aeg piisavalt ajakohastatud.

1.1.3. Tehniline funktsioneerimine

Kuni 08.02.2025 kuulus Eesti elektrisüsteem sünkroonselt töötavasse ühendsüsteemi BRELL, millega moodustasid Eestiga vahelduvvooluline pidi ühendatud naaberriigid Läti ja Venemaa ning omakorda nende naabrid Leedu ja Valgevene. Alates 09.02.2025 Eesti koos Läti ja Leedu elektrisüsteemiga sünkroniseeris ennast Mandri-Euroopa sünkroonalaga. Läti elektrisüsteemiga ühendab Eestit kolm 330 kV liini (üks on Tartu ja Valmiera, teine Tsirguliina ning Valmiera, kolmas Kilingi-Nõmme ja Riia vahel). Viimane alustas tööd 2020. aasta lõpus. Soomega ühendab Eestit kaks alalisvoolukaablit (EstLink 1 ja EstLink 2).

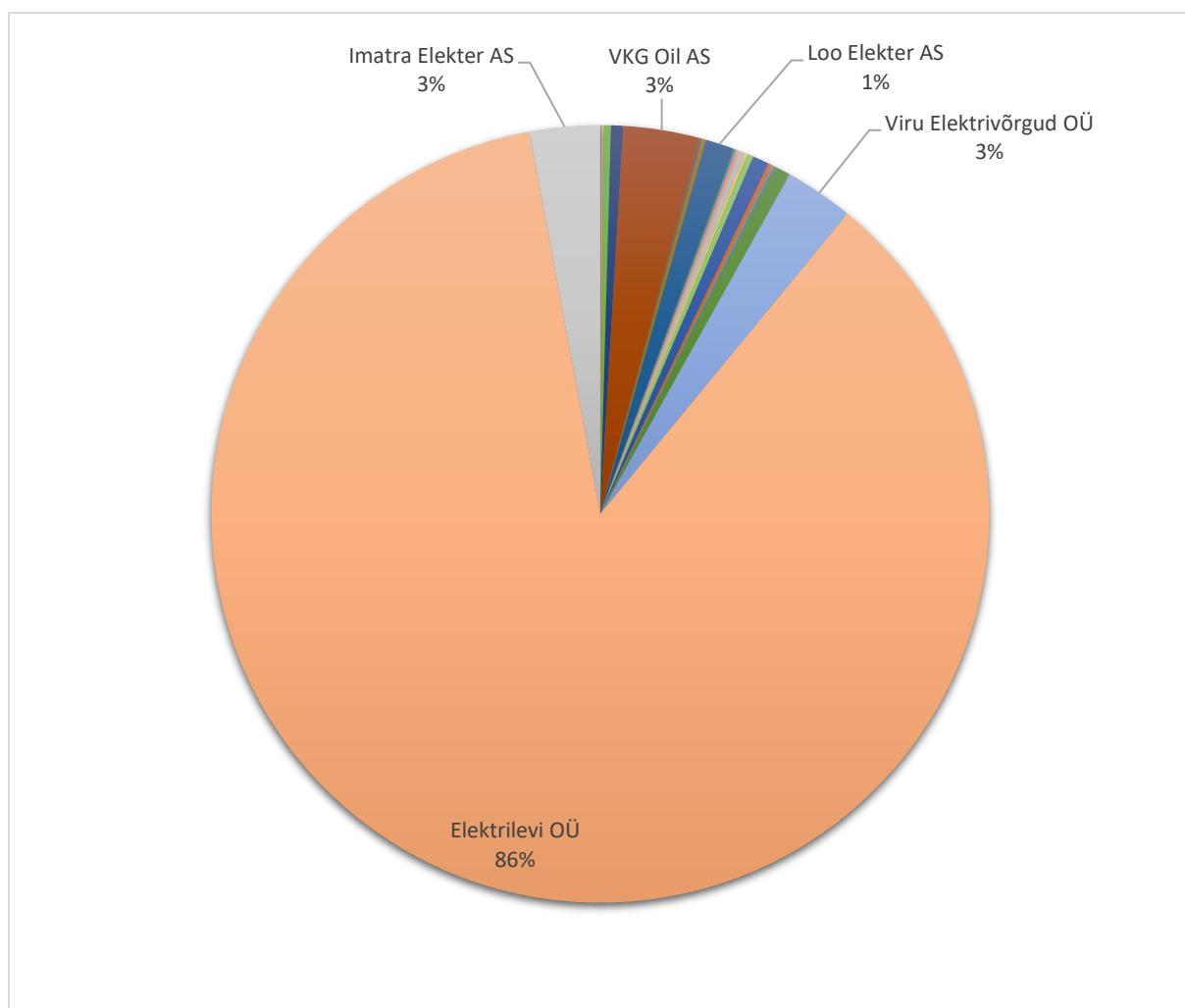
Põhivõrguettevõtjale kuuluvaid ülekandeliine (110–330 kV) on kokku 5135 km ning jaotusvõrguettevõtjatele kuuluvaid madal- ja keskpingeliine on kokku 67 115 km.

Joonis 1. Eesti elektrisüsteemi kaart (Elering AS)

Eestis on põhivõrguettevõtjaks ehk süsteemihalduriks Elering AS. Jaotusvõrguettevõtjaid, kes omavad tegevusluba, oli 2025. aasta lõpu seisuga 33. Suurim jaotusvõrguettevõtja on Elektrilevi OÜ, kelle müügimaht oli 2025. aastal 6 644 GWh, ettevõtja turuosa oli müügimahu alusel 86%. Järgnesid Viru Elektrivõrgud OÜ (endise nimega VKG Elektrivõrgud OÜ), müügimaht 221 GWh ja turuosa 3%, Imatra Elekter AS, müügimaht 225 GWh ja turuosa 3%, VKG Oil AS 245 GWh ja turuosa 3% ning Loo Elekter AS, müügimaht 90 GWh ja turuosa 1%. 2021. aastal omandas Elektrilevi OÜ Imatra Elektri AS-i ning Elektrilevi turuosa suurenes selle tulemuse 89%-ni¹.

¹ Kuigi 2021. aastal omandas Elektrilevi OÜ Imatra Elekter AS-i, siis praegu on veel tegemist eraldiseisvate äriühingutega.

Joonis 2. Jaotusvõrguettevõtjate turuosad protsentides 2025. aastal²

Tabel 1. Tehnilise talitluse näitajad (*Konkurentsiameti küsitlus*)

Näitaja	2024	2025
Tiputarbimine, MW	1599 (04.01.2024)	1467 (19.02.2025)
Põhivõrguettevõtjate arv	1	1
Põhivõrguettevõtja võrgu pikkus (km)	5343	5135
Jaotusvõrguettevõtjate arv	33	33
Jaotusvõrgu võrgu pikkus (km)	66 860	67 115

Tabeli 1 kohaselt on 2025. aastal tiputarbimine võrreldes 2024. aastaga suurenenud. Tiputarbimise põhjuseks võib tuua äärmiselt külma ilma 2025. aasta 19. veebruaril.

² 2021 toimus Elektrilevi OÜ ja Imatra Elekter AS-i koondumine, kuid hetkel on need ettevõtted veel eraldiseisvad äriühingud.

1.1.4. Elektrivarustuse kvaliteet

Elektrivarustuse kvaliteedinõuded kinnitatakse elektriseaduse alusel majandus- ja kommunikatsiooniministri määrusega „Võrguteenuste kvaliteedinõuded ja võrgutasude vähendamise tingimused kvaliteedinõuete rikkumise korral“. Kvaliteedinõuete täitmine on kohustuslik ning nende rikkumise eest on ette nähtud sanktsioonid. Kvaliteedinõuded hõlmavad teeninduse kvaliteeti ja lubatud rikkumiste ning plaaniliste katkestuste pikkust. Kõik võrguettevõtjad peavad kvaliteedinäitajad avalikustama oma veebileheküljel. Konkurentsiamet kontrollib kvaliteedinõuete täitmist, ettevõtjate arvestust kvaliteedinäitajate kohta ning algatab kvaliteedinõuete rikkumise korral väärteomenetlust.

Teeninduse kvaliteedinõuetes määratakse tähtajad, mille jooksul peab ettevõtja vastavad toimingud teostama, näiteks plaanilistest katkestustest teavitama. Kui varem tuli asjaomasele turuosalisele plaanilisest katkestusest ette teatada vähemalt 2 päeva, siis nüüd tuleb ette teatada vähemalt 2 tööpäeva.

Võrguteenuse kvaliteedi osas on reguleeritud nii riketest põhjustatud (mitteplaanilised) kui ka plaanilised katkestused. Katkestuseks ei loeta elektrivarustuse katkemist kuni kolmeks minutiks. Kvaliteedinõuetes sätestatakse tähtajad, mille jooksul tuleb kõrvaldada rikkest põhjustatud katkestused, seejuures on sätestatud tähtajad eraldi suve- ja talveperioodiks.

Tabel 2. Võrguteenuse kvaliteedinõuded

	Suveperiood aprill kuni september	Talveperiood oktoober kuni märts
Põhivõrk		
Lubatud rikkeline katkestus	2 tundi */ 120 tundi **/ 3 päeva sündmuse lõppemisest ***	
Lubatud rikkeline katkestus aastas kokku	120 tundi	
Jaotusvõrk		
Lubatud rikkeline katkestus	12 tundi / 3 päeva sündmuse lõppemisest ***	16 tundi / 3 päeva sündmuse lõppemisest ***
Lubatud plaaniline katkestus	10 tundi	8 tundi
Lubatud rikked katkestused aastas kokku	50 tundi*/ 100 tundi**	
Lubatud plaanilised katkestused aastas kokku	64 tundi	

Märkused

* Elektritoide on tagatud kahe või enama 110 kV trafo või liini kaudu.

** Elektritoide on tagatud ühe 110 kV trafo või liini kaudu.

*** Kui katkestuse põhjustas sündmus, mida võrguettevõtja objektiivselt ei suuda ära hoida ega takistada (näiteks loodusõnnetus, liinide projekteerimismääruste ületav tuul või jääde, sõjategevus), tuleb katkestus kõrvaldada 3 päeva jooksul alates selle sündmuse lõppemisest.

Kui ettevõtjad ei täida nimetatud kvaliteedinõudeid, on nad kohustatud kompensatsiooniks vähendama kliendi võrgutasu. Määrad ja kord võrgutasu vähendamise arvutamiseks on sätestatud määruse §-s 7.

Konkurentsiameti välja töötatud aruandevormi täitmine ning avalikustamine on ettevõtjatele kohustuslik. Seejuures on ettevõtjad kohustatud avalikustama informatsiooni selle kohta, mitmel korral ning mitmes liitumispunktis ei vastanud võrgukvaliteet kehtestatud nõuetele. Samuti tuleb esitada andmed selle kohta, mitmel juhul ei täidetud teeninduse ettenähtud kvaliteedinõudeid.

Andmed võrgu kvaliteedi kohta on avaldatud Konkurentsiameti kodulehel <https://www.konkurentsiamet.ee/et/elekter-maagaas/elekter/jarelevalve>. Amet võtab neid arvesse võrgutasude hinnamenetluste käigus.

Eesti elektrivõrkude töökindlus on aasta-aastalt tõusnud, kuid endiselt on võrgud ilmastikust sõltuvad ning ekstreemsetes ilmastikutingimustes kannatab võrkude töökindlus. Sealjuures on oluline fakt, et Eestis pole kordagi toimunud süsteemi täielikku kustumist. Elektri jaotusvõrkude puhul on võimalik saavutada töökindluse tõus suuremahuliste investeeringute kaudu, kuid sellega kaasneks ka võrgutasude märkimisväärne kasv.

Ülevaade kvaliteedinormide täitmisest 2025. aastal põhivõrgus ja jaotusvõrgus (kõikide võrguettevõtjate tegevuspiirkonnad) on kokkuvõtvalt esitatud tabelis 3.

Tabel 3. Võrguteenuse kvaliteedinormidele vastavus 2025. aastal (Konkurentsiameti teabepäring)

Katkestused	Maksimaalne aeg			KOKKU jaotusvõrgud			Elering AS, põhivõrk		
	Põhivõrk	Jaotusvõrk		Kokku	mitte- vastavuses VKN-ga	vastavuses VKN-ga	Kokku	mitte- vastavuses VKN-ga	vastavuses VKN-ga
		1.aprill- 30.sept	1.okt - 31.märts						
Vääramatust jõust (nt loodusõnnetus) põhjustatud rikkeliste katkestuste arv VKN § 4 (3)	3 päeva alates sündmuse lõppemisest			2 189	0	2 189	0	0	0
Riketest põhjustatud katkestuste arv VKN § 4 (4;5) (v.a punktis 1.1 nimetatud katkestused ja (4 ¹) katkestused)	2 tundi, kui toide kahe või enama 110kV trafo või liini kaudu	12 tundi	16 tundi	1 189 834	19 897	1 179 938	25	0	25
	120 tunni jooksul (kui toide tagatud ühe 110 kV trafo või liini kaudu)	72 tunni jooksul (kui toide tagatud ühe 110 kV trafo või liini kaudu)							
Tarbimiskohtade arv, kus aastane summaarne riketest põhjustatud katkestuste kestus ületas normi VKN § 4 (6, 6 ¹)	120 tundi	50 tundi (kuni 100 tundi, kui toide on ühe 110 kV trafo või liini kaudu)			2 897			0	
Plaaniliste katkestuste arv VKN § 4 (7)	kuni 10 tundi ajavahemikus 1. aprillist kuni 30. septembrini ja kuni 8 tundi ajavahemikus 1. oktoobrist kuni 31. märtsini	10 tundi	8 tundi	389 673	193	389 480	36	0	36
Tarbimiskohtade arv, kus plaaniliste katkestuste aastane summaarne kestus ületas normi VKN § 4 (8)	64 tundi	64 tundi			237			0	

Piiriüleste võrguühenduste remondile kuluv aeg

Elektrituru toimimiseks on vajalik, et turuosalistel oleksid varakult andmed elektriühenduste võimsuse ja võimalike katkestuste kohta. Põhivõrguettevõtja on kohustatud avalikustama teabe piiriüleste edastamisvõimsuste kohta ja piirangud edastamisvõimsusele seoses kavandatud seisakute ja remonttöödega. Tabelis 4 on toodud Elering AS-i esitatud andmed aastatel 2022–2025 võrkudevaheliste ühenduste katkestustele kulunud ajaliste kestvuste kohta. Elektrivõrgu katkestused tulenevad peamiselt võrgu remondi-, arendus- ning hooldustöödest ja võrgu rikestest.

Tabel 4. Elering AS-i võrkudevaheliste ühenduste katkestustele kulutatud aeg

Liin	Katkestuse kestus (tunnid), 2022	Katkestuse kestus (tunnid), 2023	Katkestuse kestus (tunnid), 2024	Katkestuse kestus (tunnid), 2025
L301 Tartu – Valmiera	8760	3651	12	699
L354 Tsirguliina – Valmiera	33	5201	3164	824
L358 Tartu – Pihkva	397	721	4450,8	-
L373 Eesti EJ – Kingissepp	604	321	245,45	-
L374 Balti AJ – Leningradskaja	217	441	396,45	-
L677 Tsirguliina – Valka	2483	3240	8,94	813
L683 Ruusmäe – Aluksne	162	0	227,63	452
LN3	0	0	0	0
Kokku	12 656,00	13 575,00	8 505,00	2788
s.h naabersüsteemide tellimus	1309	1552	3622,46	0
Estlink 1	421,17	310	83	560
Estlink 2	48,98	270	5483	4069
s.h naabersüsteemide tellimus		29	37	0
Kokku kõik võrkudevahelised katkestused	13 126,15	14 155,00	14 071,00	7417

Võrreldes 2024. aastaga oli 2025. aastal vahelduvvoolu liinidel vähem katkestustunde. See on tingitud eeskätt võrgu arendusprojektide valmimisest, mis teostati seoses Mandri-Euroopa võrguga sünkroniseerimise ettevalmistamiseks. Alates 26.01.2024 oli EstLink 2 rikke tõttu rivist väljas ja lasti uuesti käiku 04.09.2024. Uuesti lülitus Estlink 2 avariililiselt välja 25.12.2024 ja lasti käiku 20.06.2025.

1.1.5. Võrgule juurdepääs ja võrguteenuse hinnaregulatsioon

Elektrituruseadusest lähtuvalt rakendatakse hinnaregulatsiooni ühetaoliselt kõikidele võrguettevõtjatele, olenemata nende suuruselt. Konkurentsiamet kooskõlastab eraldi alljärgnevad võrgutasud ning metoodikad:

- võrguteenuse tasud (näiteks võrguühenduse kasutamise võimaldamise, edastamise ja reaktiivenergia tasu);
- võrguettevõtja osutatavad lisateenused (näiteks peakaitsme vahetus või plommimine tarbija juures jt teenused);
- liitumistasu arvutamise metoodika;
- bilansienergia hinnametoodika.

Kooskõlastamisele ei kuulu bilansienergia hind, liitumistasu ega tasu elektrienergia transiidi eest, kuid ametil on kohustus kontrollida nimetatud tasude põhjendatust ehk rakendada nn *ex-post*-regulatsiooni.

Kuigi määruse (EÜ) nr 2019/943 artikli 18 punkt 3 lubab ka tootjatelt võtta ülekandetasu, ei ole Eestis seda võimalust seni rakendatud.

Konkurentsiamet kooskõlastab võrgutasud tähtajatult ning seadusest tulenevalt on võrguettevõtjal igal hetkel võimalus esitada uus taotlus, kui ta leiab, et kehtiva kooskõlastuse aluseks olnud muutuv- ja tegevuskulud, kapitalikulu ning põhjendatud tulukus ei taga enam võrgutasude vastavust elektrituruseaduse § 71 nimetatud nõuetele. Konkurentsiametil on omakorda õigus igal hetkel kontrollida, kas kehtivad võrgutasud vastavad seadusele. Selleks, et tagada võrguettevõtjatele võimalus seada pikaajalisi eesmärgi ning kavandada võrguettevõtja töid ja täita seaduses seatud kohustusi, vaatab Konkurentsiamet hinnamenetluse käigus üle ka võrguettevõtja investeeringud.

Võrgutasude kooskõlastamisel lähtub Konkurentsiamet meetodilistest juhenditest „Elektrienergia võrgutasude arvutamise ühtne meetoodika“ ja „Juhend kaalutud keskmise kapitali hinna leidmiseks“, mis on avaldatud ameti kodulehel³.

Kuna põhivõrguettevõtjatel tekib lisakulu/-tulu tulenevalt transiidist, siis on EL-i riikide põhivõrguettevõtjate vahel moodustatud nn kompensatsioonifond (ITC fond), millesse panustavad kõik põhivõrguettevõtjad ning sellest kompenseeritakse vastavalt transiidis osalevate põhivõrkude kulud. Muu hulgas sätestab määruse (EÜ) nr 2019/943 artikkel 18 lõige 4 punkt a, et võrgutasude kehtestamisel võetakse arvesse maksed ja laekumised, mis tulenevad põhivõrguettevõtjate vahelisest hüvitismehhanismist⁴. Kuna eelnimetatud määruse täitmine on Eestile kohustuslik, võtab Konkurentsiamet põhivõrguettevõtjale võrgutasude kooskõlastamisel arvesse ka nimetatud hüvitismehhanismist tulenevaid tulusid ja kulusid.

Põhivõrguettevõtja võrguteenuse hinnaregulatsioonis on arvestatud piiriüleste võrkude ühendusest saadavaid ülekoormusetulusid.

2025. aastal kooskõlastatud elektri võrgutasud

2025. aastal kooskõlastas Konkurentsiamet võrgutasude muutuse 10 jaotusvõrgupiirkonnas, neist ühes kaks korda. Kaalutud keskmine võrgutasu Eesti elektrijaotusvõrkudes oli 2025. aasta lõpus 4,57 senti/kWh, mis oli 3,2% suurem kui 2024. aasta lõpus. Suurima jaotusvõrguettevõtja Elektrilevi OÜ kaalutud keskmise võrgutasu muutus oli väiksem kui sektori keskmine, kuid ettevõtte suur turuosa mõjutas oluliselt koondnäitajat. Ülejäänud jaotusvõrkude kaalutud keskmine võrgutasu tõusis 8,3%.

Ülekandevõrguettevõtja Elering AS korrigeeris 2025. aastal võrgutasusid võrguteenuse kasutajate hinnapakettide ning võrguühenduse kasutamiseks võimaldatavate läbilaskevõimsuste muutmise tõttu. Ülekandevõrgu lubatud müügitulu hinnakirja muudatused ei mõjutanud.

³ <https://www.konkurentsiamet.ee/elektter-gaas-soojus-ja-vesi/elektter/vorgutasude-kooskolastamine>

⁴ Ingliskeelses määrukses on kasutusel termin *Inter-Transmission System Operator Compensation Mechanism*. Levinud on ka lühend *ITC*.

Elektrivõrguga liitumise tasud

Elektrivõrguga liitumine on reguleeritud elektrituruseaduse § 42 lõike 3 alusel välja töötatud ja Vabariigi Valitsuse määrusega nr 10 kehtestatud elektrisüsteemi toimimise võrgueeskirjaga.

Elektripaigaldisele uue võrguühenduse loomiseks või toimiva võrguühenduse tarbimis- või tootmistingimuste muutmiseks väljastab võrguettevõtja taotluse alusel lepingupakkumise, mis sisaldab vähemalt järgmisi tingimusi:

1. soovitavad tarbimis- või tootmistingimused;
2. liitumistasu või tingimuste muutmise tasu suurus ja tasu maksmise tingimused;
3. uue võrguühenduse loomise või tarbimis- või tootmistingimuste muutmise tähtaeg;
4. lepingu muutmise ja lõpetamise tingimused.

Põhivõrguga liitumiseks tuleb Elering AS-ile esitada liitumistaotlus, mille alusel väljastatakse taotlejale 90 päeva jooksul liitumispakkumine. Liituja elektripaigaldise võrguga ühendamiseks või tarbimis- või tootmistingimuste muutmiseks sõlmib võrguettevõtja liitujaga liitumislepingu.

Lisaks tuleb põhivõrguga liitumisel liitumislepingus ära näidata liitumislepinguga seotud osamaksed järgmiselt:

1. esimene osamakse on 20% liitumislepingus ette nähtud esialgsest tasust;
2. teine osamakse on 50% liitumislepingus ette nähtud esialgsest liitumistasust;
3. kolmas osamakse moodustab ülejäänud osa tegelikest kuludest, millest on maha arvatud punktide 1 ja 2 kohaselt tasutud summad.

Jaotusvõrguettevõtja teeb liitumispakkumuse 30 päeva jooksul alates taotluse saamisest või põhivõrguettevõtja vajaliku toimingu teostamisest.

Liitumispakkumine peab sisaldama kliendile kuuluva elektripaigaldise liitumis- või mõõtepunkti asukohta, liitumistasu suurust ja tasu kujunemise kalkulatsiooni, võrguga ühendamise tingimusi ning liitumislepingu muutmise või lõpetamise tingimusi. Põhivõrguga ühendamisel võib liitumistasu koosneda kulupõhisest hinnast, liitumistasu fikseeritud määrast, põhivõrguettevõtja hinnakirjas fikseeritud kulukomponentidel põhinevatest võrguühenduse rajamiseks vajalike alajaamatööde kuludest ning menetlus-, toimingu- ja projektijuhtimistasust või muust tasust, kui see on liitumistasu arvutamise metoodika alusel ette nähtud. Jaotusvõrguettevõtja lähtub võrguga ühendamise eest võetavat liitumistasu arvutades ühendamiseks tehtud põhjendatud kulutustest. Liitumistasu hulka arvatakse uue tarbimis- või tootmisvõimsuse ühendamiseks või olemasolevate tarbimis- või tootmistingimuste muutmiseks vajalikud ja põhjendatud kulud, sealhulgas uute elektripaigaldiste ehitamise ja olemasolevate elektripaigaldiste ümberehitamise kulud.

Siinkohal on oluline, et võrguga liitumise tasu arvutatakse vastavalt Konkurentsiametiga kooskõlastatud liitumistasu arvutamise metoodikale. Põhivõrguettevõtja (Elering AS) kehtiv metoodika kooskõlastati Konkurentsiameti 27.06.2025 otsusega nr 7-10/2025-012 ning Eesti suurima jaotusvõrguettevõtja (Elektrilevi OÜ) kehtiv metoodika on kooskõlastatud Konkurentsiameti 13.02.2025 otsusega nr 7-10/2025-005.

Elektrilaadijate taristu

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/1804, 13. september 2023, milles käsitletakse alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtt, artikli 15 lõike 4 kohaselt hindab liikmesriigi reguleeriv asutus hiljemalt 30. juuniks 2024 ning seejärel iga kolme aasta tagant põhi- ja jaotusvõrguettevõtjate esitatud teabe põhjal kahe-suunalise laadimise võimalikku rolli kasutaja ja süsteemi kulude vähendamisel ja taastuvelektri osakaalu suurendamisel elektrisüsteemis.

Elektrilevi OÜ selgitas, et kui laadimistaristu liitumispunkti soovitakse kahe-suunalist laadimist, siis selle eelduseks on tavapärase elektritootja liitumisprotsessi läbimine (sh tuleb esitada liitumistaotlus), kuna lisaks võrgust elektrienergia võtmisele soovitakse elektrienergiat ka võrku anda. Elektrilevi OÜ-le teada olevate laadimispunktide võrguühenduste suhtes ei ole kahe-suunalist laadimist seni taotletud.

Kuna Eesti suurima võrguettevõtja võrgus ei ole kahe-suunalist laadimist (st teavet kahe-suunalise laadimise kohta), siis ei ole võimalik ka ametil hinnata kahe-suunalise laadimise võimalikku rolli kasutaja ja süsteemi kulude vähendamisel ning taastuvelektri osakaalu suurendamisel elektrisüsteemis.

Konkurentsiamet alustas 2023. aasta lõpus kergsõidukite avaliku laadimistaristu turu konkurentsiolekorra analüüsi, et luua põhjalik ülevaade Eesti avaliku laadimistaristu turu toimimisest ning tuvastada tõhusat ja ausat konkurentsi takistavaid tegureid. Amet avaldas analüüsi ülevaate ja soovitusd oma kodulehel 10.02.2025⁵.

1.1.6. Bilansiteenused

Elektrituruseaduse ning võrgueeskirjaga on detailselt sätestatud bilansivastutuse regulatsioon, mille kohaselt on iga turuosaline vastutav oma bilansi eest. Põhivõrk vastutab kogu süsteemi bilansi eest ning turul võivad tegutseda mitmed bilansihaldurid. Bilansi tasakaalustamiseks ostab või müüb põhivõrk bilansienergiat. Bilansienergia hinna arvutamise meetodika ning bilansilepingu tüüptingimused, samuti tüüptingimused tasakaalustamisteenuse osutajate kohta tuleb eelnevalt kooskõlastada Konkurentsiametiga. Bilansienergia hinna kujundamisel on põhivõrk kohustatud ostma või müüma elektrienergiat kõige soodsama võimaliku hinnaga.

Alates 01.01.2017 on kõik tarbimiskohad varustatud kauglugemist võimaldavate seadmetega ning kogu mõõtmise korraldus toimub *on-line*-põhimõttel. Bilansi selgitamiseks vajalikud mõõdetud tärned kogutakse mõõtepunktidest, mille edastavad Andmelattu kõik Eestis tegutsevad võrguettevõtjad.

Balti süsteemihaldurid on kokku leppinud ühise sageduse juhtimise ja süsteemi tasakaalustamise reeglistiku⁶. Kokkuleppe järgi kasutatakse alates Baltikumi sünkroniseerimisest Mandri-Euroopa elektrisüsteemiga Balti ühise sageduse juhtimise alal (ingl *Baltic Load Frequency Control (LFC) Block*) süsteemi tasakaalustamiseks sageduse hoidmise reservide (ingl *frequency containment reserve* ehk FCR), käsitsi käivitavate sageduse taastamise reservide (ingl *manual frequency restoration reserve* ehk mFRR) ja automaatselt käivitavate sageduse taastamise reservide (ingl *automatic frequency restoration reserve* ehk aFRR) tooteid, mis täiendavad üksteist ja tagavad süsteemi paindlikkuse nii lühi- kui pikaajaliste häiringute kontekstis.

⁵ Kätesaadav: <https://www.konkurentsiamet.ee/analused-ja-uuringud/konkurentsijarelevalve#item-1>

⁶ Kätesaadav: <https://elering.ee/sites/default/files/2021-01/Baltic%20Load-Frequency%20Control%20concept%20document.pdf>

Alates 09.10.2024 kasutab Elering AS mFRR energia hankimiseks üleeuroopalist mFRR reguleerimisenergia (MARI) keskkonda. 09.04.2025 ühines Elering AS ka üleeuroopalise reguleerimisenergia keskkonnaga PICASSO, mille kaudu hangitakse aFRR reguleerimisenergiat.

05.02.2024 käivitasid Balti riikide põhivõrguettevõtjad ühiselt Balti ühise võimsusturu. Võimsusturg on mehhanism, mis tagab vajadusele piisava sageduse hoidmise reservvõimsuse olemasolu. Reguleerimisteenuse pakkujad teevad võimsusturule pakkumisi, mille sisuks on lubadus kokkulepitud ajal tagada FCR teenuse olemasolu või teha reguleerimisturule (MARI või PICASSO) reguleerimisenergia pakkumine. Elering AS hangib sagedusreservide võimsusturul iga päev järgmiseks päevaks reguleerimisteenuse pakkujatelt FCR, aFRR ja mFRR pakkumiste olemasolu. Kulude optimeerimiseks on Balti põhivõrguettevõtjad otsustanud reservide võimsustooteid hankida ühiselt ning neid jagada. Selleks on loodud võimsusturu keskkond BBCM (*Baltic Balancing Capacity Market*), millel igal hommikul toimuvatel oksjonitel järgmiseks päevaks võimsustooted hangitakse.⁷

Vastavalt elektrituru toimimise põhimõtetele peab iga turuosaline tagama, et tema võrku antud ja/või ostetud elektrienergia kogus oleks igal kauplemisperioodil võrdne tema poolt võrgust võetud ja/või müüdud elektrienergia kogusega. Väiketarbijate bilansi eest vastutab jaotusvõrguettevõtja. Suurima bilansihaldurina pakub teenust Eesti Energia AS, kelle kõrval tegutseb veel 20 bilansihaldurit. Eestis registreeritud elektri bilansihaldurid on järgnevad:

- Alexela AS
- Axpo Nordic AS
- Electric Terminal OÜ
- Elektrum Eesti OÜ
- Fusebox OÜ
- Gren Eesti AS
- Nordic Power Management OÜ
- Olerex AS
- pure.energy GmbH
- Scener OÜ
- SIA AOX Trade
- Second Foundation Trading AG
- Enery Portfolio Optimization Estonia OÜ
- Ignitis Eesti OÜ
- Twig Asset Management ApS
- Yuso BV
- Capalo AI Oy
- Futugrid Technologies OÜ
- Cleori OÜ
- Volton Power Management OÜ

2024. aastal kooskõlastas Konkurentsiamet värskeimad Elering AS-i elektrienergia bilansilepingu tüüptingimuste muudatused ning 2025. aastal kooskõlastas Konkurentsiamet Elering AS-i mFRR ja aFRR teenuse osutamise tüüptingimused (eelmise nimega reguleerimislepingu tüüptingimused) ja elektrisüsteemi bilansi tagamise ehk tasakaalustamise eeskirjade muudatused. Need on leitavad Konkurentsiameti veebilehelt <https://www.konkurentsiamet.ee/elektter-gaas-soojus-ja-vesi/elektter/tuupthingimused>.

⁷ <https://www.elering.ee/reguleerimisteenuste-energia-ja-voimsusturg>

Elektrienergia bilansienergia hinna arvutamise meetodika

2024. aastal kooskõlastas Konkurentsiamet Elering AS-i elektrienergia bilansiteenuse hinna arvutamise ühtse meetodika muudatused rakendamisega alates 01.01.2025. Lisaks, kooskõlastas Konkurentsiamet 2025. aasta jaanuaris Elering AS-i elektrienergia bilansiteenuse hinna arvutamise ühtse meetodika muudatused, mis käsitlevad leevendusperioodi rakendamist, mille kohaselt katab Elering AS kuni 30.06.2025 tasakaalustamisvõimsuse hankimisega seonduvad kulud võimsusjaotustulust. 2025. aasta juuni otsusega pikendas Konkurentsiamet vastavat leevendusperioodi kuni 2025. aasta lõpuni. Uusim, 06.11.2025 kooskõlastatud, elektrienergia bilansiteenuse hinna arvutamise ühtne meetodika on leitav Konkurentsiameti veebilehelt <https://www.konkurentsiamet.ee/elekter-gaas-soojus-ja-vesi/elekter/tuupingimused>.

Kehtivad bilansiteenuse lisatasude hinnakomponendid on leitavad Elering AS-i veebilehelt <https://www.elering.ee/bilansiteenuse-tasud>.

1.1.7. Piiriülesed küsimused

Eestil on naaberriikidest elektriühendused Läti ja Soomega. Eesti elektrisüsteemi kaart on toodud joonisel 3. Põhja-Euroopa elektri ülekandesüsteemi kaart on toodud joonisel 3. Samas tuleb märkida, et Soome kuulub Põhjamaade elektrisüsteemi, mis ei ole sünkroniseeritud Mandri-Euroopa elektrisüsteemiga, kuhu kuulub Eesti.

Joonis 3. Põhja-Euroopa elektri ülekandesüsteemi kaart (ENTSO-E)⁸

⁸ Kättesaadav: https://eepublicdownloads.entsoe.eu/clean-documents/Publications/maps/2024/ENTSOE_Grid_Map_Northern_Europe.pdf

Eestil on kolm 330 kV õhuliini Lätiga, mis enne Mandri-Euroopa sünkroonalaga liitumist, olid maksimaalse koguvõimsusega suunal EE->LV 1447 MW ja suunal LV->EE 1259 MW. Eesti-Läti kolmas liin valmis 2020. aastal ja tõstis seejuures võimsusi märkimisväärselt. Varem oli suunal EE->LV maksimaalne ülekandevõimsus 1000 MW ja suunal LV->EE 879 MW.

Maksimaalne ülekandevõimsus muutus alates Venemaa võrgust lahti ühendamisel ning on arvestatud Mandri-Euroopa sünkroonalaga ühenduses olles turule antud ülekandevõimsustes. Enne Mandri-Euroopa sünkroonalaga ühendamist leiti ülekandevõimsus Eesti-Läti vahel arvestades Eesti ja Läti vahel oleva 3 liini ning Eesti-Venemaa-Läti ringvoo ühenduse võimekust ja peamine piirav tegur oli liinide termiline lubatav koormus. Tulemusena olid staatilise ja dünaamilise stabiilsuse piirid rohkete ühenduste tõttu kõrgemad. Pärast Mandri-Euroopa sagedusalaga sünkroniseerimist saab Eesti-Läti vahelist ülekandevõimsust leida ainult vastaval piiril olevat kolme ühendust arvesse võttes. Eesti-Läti piiriüleste liinide renoveerimise järgselt ei ole termilised piirid enam peamiselt piiravad tegurid, vaid nendeks on staatilisest ja dünaamilisest stabiilsusest tingitud nähtused ehk pinge, sageduse ja rootorinurgaga seotud nähtustest tingitud piirangud. Uuteks maksimaalseteks ülekandevõimsusteks on EE-LV suunal 922 MW ning LV-EE suunal 1272 MW.

Soomega on alalisvooluühendusi kaks (358 MW EstLink 1 ja 658 MW EstLink 2). Olenevalt elektrivõrgus aset leidvatest remonttöödest ja välisõhutemperatuurist, võib Eesti ja Läti vaheline ülekandevõimsus muutuda. Võimsused, mida on võimalik maksimaalselt importida ja eksportida, sõltuvad ühelt poolt liinide tehniliselt läbilaskevõimest ja teiselt poolt režiimiarvutuste käigus välja selgitatud süsteemi stabiilsuse piirist. Kumb neist kahest on väiksem, määrab lõpliku piirangu.

Eesti, Läti ja Leedu elektrisüsteem sünkroniseeriti edukalt Mandri-Euroopaga 09.02.2025, kui lülitati välja Balti riikide vahelduvvooluühendused Venemaa ja Valgevene elektrisüsteemiga ning lülitati Leedu ja Poola vaheline elektriühendus LitPol Link tööle vahelduvvoolul. Mandri-Euroopa sagedusalaga sünkroniseerimise eesmärgil on Eesti elektrisüsteemi stabiilsuse ja töökindluse tõstmiseks alates 2019. aastast ehitatud valmis enamik elektrivõrgu objektidest, mis on vajalikud edukaks sünkroniseerimisprotsessiks, sealhulgas Püssi, Kiisa ja Viru alajaamadesse rajatud sünkroonkompensaatorid sageduse juhtimiseks, rekonstrueeritud Balti-Tartu, Tartu-Valmiera ja Viru-Tsirculiina 330 kV vahelduvvoolu õhuliinid, et suurendada olemasolevate liinide läbilaskevõimsust.

Tulenevalt sünkroniseerimisega kaasnevatest nõuetest ja funktsionaalsusest uuendati EstLink 2 merekaabli mandril asuva konverterjaama juhtimis- ja kontrollsüsteeme, mille tööd valmisid 2025. aasta lõpuks. EstLink 1 konverterjaama tööde lõpptähtaeg on planeeritud 2027. aasta teiseks pooleks. Sünkroniseerimise raames uuendas Elering AS ka elektrisüsteemi planeerimis- ja juhtimissüsteeme, mille tulemusena paranes juhtimiskeskuse võime hinnata ja juhtida elektrisüsteemi reaalajas. Sealhulgas asendati kriitilistes alajaamades andmeside- ja seiresüsteemid uuemate ja toimepidevamate seadmetega, mis tagavad pideva pinge, voolu ja sagedusega seotud andmete edastamise ning uuendati erinevaid toodangu ja tarbimise prognoosisüsteeme, hangiti uus bilansihaldustarkvara ning katkestuste planeerimise tarkvara. Eeltoodud arendustööd valmisid 2025. aasta lõpuks.⁹

Euroopa Liidu õigusaktidest tulenev regulatsioon ja selle rakendamine

FCA regulatsioon¹⁰

Võimsuse piirkonnaülese jaotamise kohta forvardturul puudutavad meetodikad tulenevad Komisjoni Määrusest (EL) 2016/1719, 26. september 2016, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise forvardturu eeskiri:

⁹ Kättesaadav: <https://elering.ee/sunkroniseerimine-mandri-euroopaga>

¹⁰ Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02016R1719-20210315>

FCA-st tulenevad regionaalsed meetodikad, mis olid 2025. aastal arutluses

1. Võimsusarvutuse meetodika pikkade ajavahemike jaoks (LT CCM ettepanek)
16.05.2024 esitas Elering AS meetodika Konkurentsiametile kooskõlastamiseks.
20.11.2024 esitasid piirkonna reguleerivad asutused TSO-dele taotluse meetodikat täiendada.
22.01.2025 esitas Elering AS Konkurentsiametile täiendatud meetodika ettepaneku kooskõlastamiseks.
20.03.2025 taotlesid Balti koordineeritud võimsusarvutuse ala riiklikud reguleerivad asutused ühiselt ACER-ilt 3-kuulist pikendust LT CCM ettepaneku menetlustähtaja kohta. ACERi 23.06.2025 otsusega nr 04/2025¹¹, pikendati kooskõlastamisperioodi 3 kuu võrra, mille järgi pidid asjaomased riiklikud reguleerivad asutused jõudma kokkuleppele meetodika kooskõlastamise asjus hiljemalt 24.06.2025.
23.06.2025 kiitsid asjaomased riiklikud reguleerivad asutused ühiselt Balti koordineeritud võimsusarvutuse ala põhivõrguettevõtjate meetodika ettepaneku muudetud kujul heaks.
25.06.2025 kooskõlastas Konkurentsiamet otsusega nr 7-26/2025-001 meetodika ettepaneku vastavalt FCA artikli 10 lõike 1 sisule.
2. Meetodika piirkonnaülese võimsuse jagamiseks pikkade ajavahemike korral
06.02.2025 esitas Elering AS meetodika Konkurentsiametile kooskõlastamiseks
19.06.2026 esitasid piirkonna reguleerivad asutused TSO-dele taotluse meetodikat täiendada.
19.08.2025 esitas Elering AS Konkurentsiametile täiendatud meetodika ettepaneku kooskõlastamiseks.
07.10.2025 kiitsid asjaomased riiklikud reguleerivad asutused ühiselt meetodika ettepaneku heaks.
13.10.2025 kooskõlastas Konkurentsiamet otsusega nr 7-26/2025-004 meetodika ettepaneku vastavalt FCA artikli 16 lõike 1 sisule.

SOGL-i regulatsioon¹²

Elektri ülekandesüsteemi käidueeskirja puudutavad meetodikad tulenevad Komisjoni Määrusest (EL) 2017/1485, 2. august 2017, millega kehtestatakse elektri ülekandesüsteemi käidueeskiri.

SOGL-ist tulenevad regionaalsed meetodikad, mis olid 2025. aastal arutluses

1. Mandri-Euroopa sünkroonala TSO-de meetodika muutmist käsitlev ettepanek LFC plokkide määratlemise kohta vastavalt SOGL artikli 141 lõike 2 sisule
25.02.2025 esitas Elering AS Konkurentsiametile kooskõlastamiseks Mandri-Euroopa sünkroonala TSO-de ühise meetodika ettepaneku vastavalt SOGL artikli 141 lõike 2 sisule.
11.06.2025 kiitsid asjaomased riiklikud reguleerivad asutused ühiselt meetodika ettepaneku heaks.
27.06.2025 kooskõlastas Konkurentsiamet otsusega nr 7-26/2025-002 meetodika ettepaneku vastavalt SOGL artikli 141 lõike 2 sisule.
2. Mandri-Euroopa sünkroonala TSO-de meetodika muutmist käsitlev ettepanek FCR-i suuruse määramise eeskirjade kohta vastavalt SOGL artikli 153 lõike 2 sisule
17.06.2025 esitas Elering AS Konkurentsiametile kooskõlastamiseks Mandri-Euroopa sünkroonala TSO-de ühise meetodika ettepaneku vastavalt SOGL artikli 153 lõike 2 sisule.
Meetodika ettepanek oli Mandri-Euroopa riiklike reguleerivate asutuste poolt heaks kiidetud 15.01.2025. Seoses asjaoluga, et Eesti elektrisüsteemi sünkroniseerimine Mandri-Euroopa elektrisüsteemiga toimus 09.02.2025, ei olnud Konkurentsiamet kaasatud sünkroniseerimisele eelnenud Mandri-Euroopa riiklike reguleerivate asutuste meetodikate heakskiitmisprotsessi. Siiski oli Mandri-Euroopa sünkroonala liitudes vajalik üle võtta Mandri-Euroopa sünkroonala meetodikad, mis kehtisid sünkroniseerimise kuupäeval, kuna, kui põhivõrguettevõtja liitub sünkroonala, muutub ta vastava sünkroonala talitluslepingu osaliseks ning peab lähtuma sünkroonalas kehtivatest meetodikatest.

¹¹ Kättesaadav: <https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Individual%20Decisions/ACER-D-04-2025-Baltic-NRAs-extension-request.pdf>

¹² Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02017R1485-20210315>

01.08.2025 kooskõlastas Konkurentsiamet otsusega nr 7-26/2025-003 metoodika ettepaneku vastavalt SOGL artikli 153 lõike 2 sisule.

IME regulatsioon¹³

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/943, 5. juuni 2019, milles käsitletakse elektrienergia siseturgu.

IME-st tulenevaid regionaalseid metoodikaid, mis oleksid hõlmanud Eestit, ei olnud 2025. aastal arutlusel.

CACM-i regulatsioon¹⁴

Ülekandevõimsuse arvutamise ja jaotamise reegleid puudutavad metoodikad tulenevad Komisjoni Määrusest (EL) 2015/1222, 24. juuli 2015, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised.

CACM-ist tulenevaid regionaalseid metoodikaid, mis oleksid hõlmanud Eestit, ei olnud 2025. aastal arutlusel.

EBGL-i regulatsioon¹⁵

Elektrisüsteemi tasakaalustamise eeskirja puudutavad metoodikad tulenevad komisjoni määrusest (EL) 2017/2195, 23. november 2017 (EBGL).

EBGL-ist tulenevaid regionaalseid metoodikaid, mis oleksid hõlmanud Eestit, ei olnud 2025. aastal arutlusel.

Elektrisüsteemi andmete avalikustamine

Süsteemihaldurite arvutatud piiriüleste ülekandevõimsuste andmed ning süsteemile seatud piirangud, nende põhjused ja mõju elektrisüsteemile ning katkestused tuleb avaldada lähtuvalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1227/2011, 25. oktoober 2011, energia hulgimüügituru terviklikkuse ja läbipaistvuse kohta (REMIT-i regulatsioon)¹⁶, mis seab nõuded avaldada turuinfo võimalikult kiiresti, läbipaistvalt ja üheselt mõistetavalt. Balti ja Põhjamaade elektrisüsteemi puudutavad ülekandevõimsuste andmed avalikustatakse TSO-de poolt REMIT-i alusel kiirete turuteadetenä (UMM) elektriturukorraldaja Nord Pooli veebilehel, kiirete turuteadete portaalis¹⁷.

Elektrisüsteemi andmete avalikustamist reguleerib täiendavalt REMIT-i regulatsioonile ka komisjoni määrus (EL) nr 543/2013, 14. juuni 2013, mis käsitleb elektriturgudel andmete esitamist ja avaldamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 714/2009 I lisa¹⁸. Vastava regulatsiooni alusel avalikustatakse elektrisüsteemi puudutavad andmed üleeuroopalisel läbipaistvuse platvormidel^{19, 20}.

Vastavalt IME regulatsiooni artiklile 50 on Elering AS oma veebilehel²¹ avaldanud eelnimetatud vaba võimsuse jagamise reeglid ja kokkulepped. Samuti on avaldatud info kasutusel oleva edastamisvõimsuse, kasutatud üldvõimsuse, nõudluse ja tootmise kohta, esitades tegelikud andmed ja prognoosid vastavalt suunistele kas aasta, kuu, nädala ja/või päeva kaupa. Eraldi on loodud andmete avalikustamise rakendus,

¹³ Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02019R0943-20240716>

¹⁴ Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02015R1222-20210315>

¹⁵ Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02017R2195-20220619>

¹⁶ Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02011R1227-20250205>

¹⁷ Kättesaadav: <https://umm.nordpoolgroup.com/>

¹⁸ Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02013R0543-20200101>

¹⁹ <https://transparency.entsoe.eu/>

²⁰ <https://newtransparency.entsoe.eu/>

²¹ <https://www.elering.ee/>

kus informatsioon on visuaalselt jälgitav ning hõlpsasti alla laaditav. Informatsioon avalikustatakse turuosalistele üheaegselt, läbipaistvalt, kasutajasõbralikult ja kergesti alla laaditavas vormis.

Ülekoormusest saadava tulu kasutamine perioodil 01.01.2025 kuni 31.12.2025

Vastavalt IME regulatsiooni artikli 19 lõikele 2 kasutatakse võrkudevahelise ühenduse jaotamisest saadud tulusid järgmistel eesmärkidel:

- a) jaotatud võimsuse tegeliku kättesaadavuse, kaasa arvatud püsikindluse kompenseerimise tagamiseks; või
- b) piirkonnaülese võimsuse säilitamiseks või suurendamiseks olemasolevate võrkudevaheliste ühenduste kasutamise optimeerimise kaudu kooskõlastatud parandusmeetmetega, kui see on asjakohane, või võrkudevaheliste ühenduste ülekandevõime piiratuse vähendamiseks tehtavatest võrguinvesteeringutest tulenevate kulude katmiseks.

Sama artikli lõike 3 kohaselt, kui lõikes 2 sätestatud esmatähtsad eesmärgid on piisavalt täidetud, võib tulu kasutada sissetulekuna, mida reguleerivad asutused võtavad arvesse võrgutariifide arvutamise meetodika heakskiitmisel või võrgutariifide kehtestamisel või mõlemal juhul.

Perioodil 01.01.2025–31.12.2025 teenis Elering AS ülekoormustulu kõikide turutasemete peale kokku 189,11 miljonit eurot. Sellest kasutati 2025. aastal tasakaalustamisvõimsuse hankimisega kaasnevate kulude kompenseerimiseks 72,3 miljonit eurot ning ülekoormustulust kaetavate reservide jaoks (Balti EJ 11 plokk) 1,1 miljonit eurot ehk kokku võrgutariifide vähendamiseks 73,44 miljonit eurot (Konkurentsiameti loaga). Lisaks, piiriülesteks investeeringuteks 66,1 miljonit eurot ning pikaajaliste ülekandeõiguste hüvitise väljamaksetega kaasnevate kulude katmiseks 106,97 miljonit eurot.

1.1.8. Ühishuviprojektid

Ühishuviprojektid on Euroopa avaliku huvi projektid, millel on ülepiiriline mõju. Need toetavad Euroopa ühtse energiasüsteemi arengut, parandavad konkurentsi energiaturgudel ja suurendavad Euroopa energiajulgeolekut. Komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 2026/764²², mis võeti vastu 1. detsembril 2025 ja muudab määrust (EL) 2022/869, sätestab liidu ühishuviprojektide ja vastastikust huvi pakkuvate projektide loendi. Loendisse on võimalik kandideerida iga kahe aasta tagant kindlate kategooriate all ning kinnitatud projektidel on õigus hiljem taotleda rahastust Euroopa ühendamise rahastust (*Connecting Europe Facility*, CEF).

Elektri valdkonnas on ühishuviprojektide loendisse kantud nii elektritaristu projekte kui ka nutivõrkude kasutuselevõtu projekte. Tabel 5 annab ülevaate Eestiga seotud ühishuviprojektidest, mis puudutavad elektrisüsteemi.

Tabel 5. Elektri ühishuviprojektid

Nr	Projekti nimi	PCI nr	Taotlus Konkurentsiametile	Otsuse väljastamine	Eeldatav valmimistäht aeg
1	Eesti pumphüdroelektrijaam	3.2	Investeeringutaotlust Konkurentsiametile ei ole esitatud		
2	Balti riikide elektrisüsteemide sünkroniseerimine Mandri-Euroopa võrguga	3.3	31.05.2018; 08.11.2019	10.09.2018 otsus nr 7-10/2018-018;	Ühendus on kavandatud kasutusele võtta 2030. aastate

²² [Delegeeritud määrus - EL - 2026/764 - EN - EUR-Lex](#)

				08.05.2020 otsus nr 7- 10/2020-002	teises pooles.
3	Soome ja Eesti vaheline energiaühendus „EstLink 3“	3.6	Investeeringutaotlust	Konkurentsiametile ei ole esitatud	
4	Läti ja Eesti vaheline merel paiknev hübriidühendus „Elwind“	5.1	Investeeringutaotlust	Konkurentsiametile ei ole esitatud	

Eesti pumphüdroelektrijaam ehk Paldiski vesisalvesti projekt Energiasalv on Euroopa Liidu ühishuviprojekt. Strateegilise taristuprojektina on Energiasalve ettevalmistamist toetanud Euroopa Liidu Euroopa Ühendamise Rahastu. 500 MW võimsusega rajatis suudab 30 tunni jooksul pakkuda kuni 15 GWh salvestatud energiat.²³ Esimeses etapis aastaks 2032 on planeeritud Paldiski vesisalvesti töövalmidus (500 MW, salvestusmaht 6 GWh). Teises etapis aastaks 2038 on planeeritud Paldiski vesisalvesti valmimine (500 MW, salvestusmaht 15 GWh).²⁴

Balti riikide elektrivõrkude lahti ühendamine Venemaa elektrisüsteemist ja integreerimine Euroopa Liidu elektrisüsteemiga oli Euroopa Liidu energiapoliitika strateegiline eesmärk ja prioriteet. Balti riikide elektrisüsteemide sünkroniseerimine Mandri-Euroopa võrguga toimus etapiviisiliselt. Kuigi sünkroniseerimine on ellu viidud, jätkuvad selle ühishuviprojekti raames taristu kaitse ja toimepidevusega seotud tegevused.

Ühishuviprojekt „Balti riikide elektrisüsteemide sünkroniseerimine Mandri-Euroopa võrguga“ nr 3.3 hõlmab ka alamprojekti nr 3.3.5 „Täiendavad taristuaspektid Balti riikide elektrivõrkude sünkroniseerimiseks Euroopa võrkudega“. Eesti, Läti, Leedu ja Poola põhivõrguettevõtjad koostasid ligi 600 miljoni eurose projektide loendi, mille eesmärk on suurendada kriitilise energiataristu turvalisust.

Projekt on seotud sünkroniseerimise käigus soetatud uute varade, näiteks liinide ja sünkroonkompensaatorite täiendavate turbelahenduste loomisega.²⁵ Rõhk on meetmetel, mis aitavad ennetada ründeid. Osa projektidest on seotud ka merealuse taristu valvamisega. Elingil on plaanis nelja aasta jooksul kulutada 220 miljonit eurot, et elektrivõrku senisest paremini kaitsta. Sellest 50 miljonit eurot saadi Euroopa Liidult, mis peab olema kasutatud 2029. aasta suveks.²⁶

Eesti ja Soome vaheline täiendav ühendus „EstLink 3“ on kavandatud kolmas elektriühendus Soomega, mis panustab täiendavalt varustuskindlusesse, kliima- ja energiapoliitika eesmärkide saavutamisse ning seob tugevamalt Balti riigid ja Põhjamaad üheks turupiirkonnaks. EstLink 3 planeeritav ülekandevõimsus on 700 MW. Ühenduse kavandatud kasutuselevõtu aeg on 2030. aastate teises pooles.²⁷

Eesti ja Läti vaheline neljas ühendus suurendab varustuskindlust ning loob võimalused suurema hulga taastuvenergia vastuvõtmiseks Lääne-Eesti võrku. Ühenduse planeeritav tehniline võimsus on 1000 MW, sellest turule antav võimsus vähemalt 500 MW. Ühenduse kavandatud kasutuselevõtu aeg on 2030. aastate teises pooles.²⁸

²³ [Energiasalv](#)

²⁴ [Energiasalve KPMG analüüsi avalikustamise pressüritus](#)

²⁵ [Elingil plaanib hakata oma alajaamasid droonide eest kaitsma | Majandus | ERR](#)

²⁶ [Elingil betoneerib kergdroonide vastu kaitsmiseks alajaamade südameid | Majandus | ERR](#)

²⁷ [EstLink 3 | Suurprojektid | Elingil](#)

²⁸ [Eesti-Läti neljas elektriühendus | Suurprojektid | Elingil](#)

1.2. Elektri hulgiturg

Üldine hulgituru korraldus

Võimalikult ühtse turu tagamiseks on Euroopa elektri hulgiturg reguleeritud üleeuroopaliste võrgueeskirjadega. Kauplemine käib pikaajaste tulevikutehingute turgudel (reguleerib FCA võrgueeskiri), päev-ette-börsil ja päevasisesel börsil (mõlemat reguleerib CACM-i võrgueeskiri) ning reguleerimis- ehk reserve turgudel (reguleerib EBGL-i võrgueeskiri ja IME määrus). Lisaks on võimalik kaubelda ka börsiväliselt ehk otselepingutega (*over the counter* ehk OTC) näiteks suurtarbija ja tootja vahel. Eestis on otselepingud võimalikud vaid riigisiseselt ehk ühe pakkumispirkonna (Eesti moodustabki turu mõistes ühe pakkumispirkonna) sees. 2025. aasta oktoobris siirduti varasemast tunniajasest turuajahikust turgudel 15-minutilisele kauplemisperioodile.

Lisaks toimivad reguleerimisturgude võimsuse või varustuskindluse võimsusmehhanismi tagamiseks võimsusturud. 4. veebruaril 2025 käivitati Balti süsteemihaldurite sagedusreservide võimsusturg ning 9. veebruaril liitusid Balti riigid Mandri-Euroopa sagedusalaga.²⁹ Aprillis käivitati aFRR tasakaalustusenergiaturg ehk automaatne sageduse taastamise reserv ning liituti üleeuroopalise aFRR turuga PICASSO.

Süsteemihaldurite pakutavate finantsinstrumentide turuoperaator Euroopas on JAO (Joint Allocation Office), kes reguleerib oksjonite korraldust FTR-i (*financial transmission rights*) ja PTR-i (*physical transmission rights*) toodete osas (võimaldavad maandada hinnariski pakkumispirkondade hinnavahede osas). Lisaks on võimalik finantsinstrumente osta ka NASDAQ OMX-i kaudu, kes pakub süsteemihinna fikseerimist futuuride kaudu ning pakkumispirkonna hinna fikseerimise tooteid EPAD-e (*electricity price area differentials*). Vähesese huvi ning likviidsuse tõttu lõpetas NASDAQ OMX alates 3. oktoobrist 2022 EPAD Tallinna toote pakkumise. Alates 2022. aasta lõpust on turuosalistele saadaval lisaks Eesti-Läti FTR-idele ka Soome-Eesti FTR-ide aasta ja kuu tooted.

Päev-ette-turg ja päevasine hulgiturg on Euroopas ühtne, mis tähendab, et turualgoritm, mis pakkumiste põhjal hinna arvutab, on ühtne ja koondab kõikide turuoperaatorite poolt saadud pakkumiste info. Päev-ette-turg töötab PCR Euphemia (*Pan-European Hybrid Electricity Market Integration Algorithm*) algoritmiga, mis arvutab ühtse turuhinna ostu- ja müügipakkumiste pealt iga päev ligikaudu kell 13.45 järgmise päeva kohta. Hinn erinevused pakkumispirkondade vahel tekivad ainult siis, kui ülekandevõimsusest kahe pakkumispirkonna vahel jääb energiavoo jaoks puudu ehk tekib nn pudelikael.

Päevasine turg toimub nii pideva kauplemisega (mis tähendab, et ühtset turuhinda pole ja iga pakkumine võib saada erineva hinna sõltuvalt sellest, millal ostu ja müügi pakkumised omavahel kattuvad ja konkreetne tehing teostub) kui ka oksjonitega (turualgoritm arvutab pakkumiste põhjal turuhinna), mida rakendatakse Euroopa elektriturul alates 13.06.2024³⁰. Päevasise turu tehinguid on võimalik läbi viia pärast päev-ette-turutulemuste saabumist ja kuni üks tund enne konkreetse tarnetunni algust, milleks tehingut soovitakse. Euroopa päevasine turg on ühendatud XBID-i (*European Cross-Border Intraday*) lahenduse abil.

CACM-i regulatsiooni alusel tuleb turuoperaatorid liikmesriigi reguleeriva asutuse poolt nomineerida, et kontrollida, kas nad on võimelised vastavaid ülesandeid läbi viima ja tagada võrdne kohtlemine turuosalistele. Igas liikmesriigis peab tegutsema vähemalt üks nomineeritud turuoperaator (CACM-i regulatsioon artikkel 4 lõige 2). Lisaks peab olema tagatud võimalus ka mitme turuoperaatori tegevuseks samaaegselt. Selleks tuleb turuoperaatorite tegutsemise reeglid paika panna MNA (*multi-NEMO*

²⁹ [Sagedusreservide turu kokkuvõtteid | Elering](#)

³⁰ <https://www.nordpoolgroup.com/en/trading/intraday-auctions/>

arrangement) metoodikaga, vastavalt CACM-i regulatsiooni artiklitele 45 ja 57. Vastav reeglistik ei ole Eestis ega Baltimaades veel kinnitatud.

Eestis on elektri hulgituru nomineeritud korraldajaks elektribörs Nord Pool, kes alustas Eestis tegevust 2010. aasta aprillis. Elektriturg oli siis 28,4% ulatuses avatud. 01.01.2013 avanes elektriturg kõigile ehk kõik kehtiva võrgulepinguga elektritarbijad võivad endale valida sobiva elektrimüüja ja elektri hinnapaketi.

Eestis on Konkurentsiamet elektribörsi korralduse loa väljastanud ka EPEX Spotile, kes hakkas 25.11.2025 pakkuma päevasisese kauplemise teenust, päev-ette kauplemise teenusega soovitakse alustada 2026. aasta jooksul.

Eesti turuosaliste tegevus hulgiturul ja turgu iseloomustav statistika

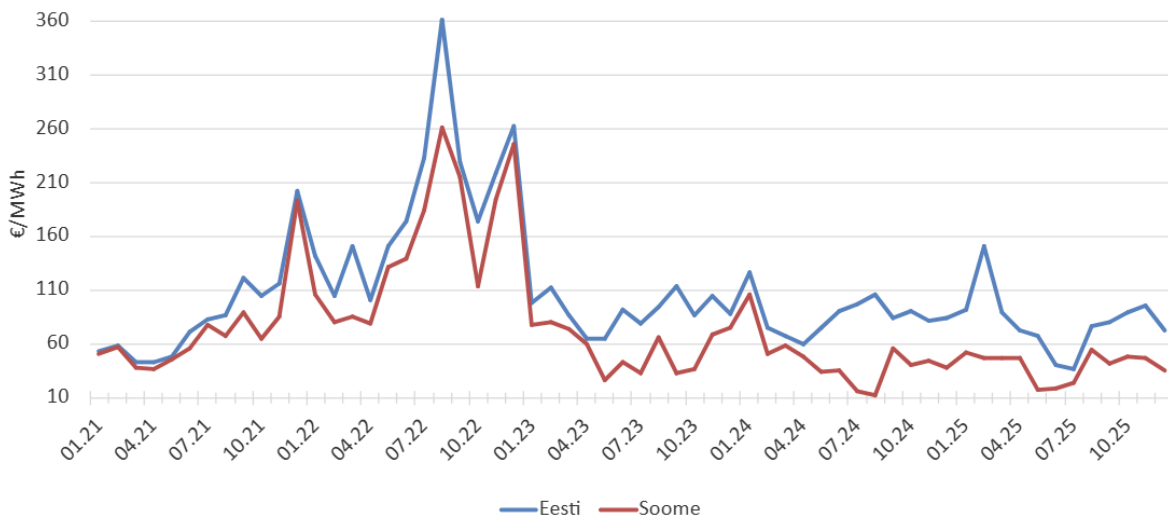
Elektritootjate ja hulgikauplejate tegevuse adekvaatseks hindamiseks on otstarbekas vaadelda nende turuosa regionaalsel hulgiturul koostöös teiste Balti riikide regulaatoritega. Tänu Eesti ja Soome vahelistele ühendustele EstLink 1 ja EstLink 2, Leedu ja Rootsi vahelisele ühendusele NordBalt ning Leedu ja Poola vahelisele ühendusele LitPolLink, on Balti riikide elektrisüsteem integreeritud Soome, Rootsi ja Poola elektrisüsteemidega. Selle tulemusena on Eesti ja kogu Balti elektrisüsteem osa ühtsest Euroopa elektrisüsteemist ja hulgiturust.

2025. aastal toodeti Eestis 5 319 GWh (neto) elektrienergiat, mis oli 0,8% vähem kui 2024. aastal. Elektrienergia eksport vähenes 9,8%, ulatudes 2395 GWh-ni, ning import vähenes 2,5%, moodustades 5 411 GWh. Piiriüleseid elektrivooge mõjutasid peamiselt EstLink 2 katkestus aasta algusest kuni 20. juunini ning Eesti ja Läti vaheliste ühenduste hooldus- ja rekonstrueerimistööd. Kuigi need piirangud vähendasid piiriüleseid ülekandevõimsusi, jäi impordi ja ekspordi muutus võrreldes 2024. aastaga tagasihoidlikuks, sest ka 2024. aastal oli EstLink 2 pikema perioodi vältel kasutusest väljas. Seetõttu ei kajastu ülekandevõimsuste piiratus aastate võrdluses impordi- ja ekspordimahtudes täiel määral.

Elektrienergia tarbimine jäi 2025. aastal võrreldes eelneva aastaga praktiliselt muutumatuks ning moodustas 7 031 GWh. Eesti elektrisüsteemi võrgukaod ulatusid 1335 GWh-ni, mis oli 9,1% rohkem kui 2024. aastal. Võrgukadude suurenemine võis olla seotud EstLink 2 pikaajalise katkestuse, sünkroniseerimisega seotud võrgu töörežiimi muutuste ning Eesti ja Läti vaheliste ühenduste hooldus- ja rekonstrueerimistöödega. Tabelis 6 on esitatud Eesti elektrienergia bilansi muutus 2024. ja 2025. aasta võrdluses.

Tabel 6. Elektrienergia bilanss, GWh (Elering AS)

Elektrienergia bilanss, GWh	2024	2025	Muutus %
Toodang (neto)	5 361	5 319	-0,8%
Import	5 553	5 411	-2,5%
Tarbimine	7 033	7 031	0%
Kadu	1 225	1 335	9,1%
Eksport	2 656	2 395	-9,8%

Joonis 4. NP Eesti ja NP Soome hinnapiirkondade kuu keskmiste hindade (€/MWh) võrdlus alates 01.01.2021 (*Nord Pool*)

Eesti ja Soome kuu keskmised elektrihinnad on alates EstLink 2 kasutuselevõtust 2013. aasta detsembris olnud üldiselt sarnased. Selle peamiseks põhjuseks on olnud piisav Eesti ja Soome vaheline ülekandevõimsus (1016 MW), mis on võimaldanud hinnatasemete ühtlustumist. Erinevused on seejuures olnud valdavalt seotud EstLink 1 või EstLink 2 katkestustega, mille tõttu on piiriülene ülekandevõimsus ajutiselt vähenenud.

Jooniselt 4 on näha, et alates 2021. aasta keskpaigast on Eesti ja Soome elektrihindade erinevused aga sagenenud. Selle üheks peamiseks põhjuseks on Eesti tootmisvõimsuste vähenemine, mille tulemusena on suurenenud vajadus importida elektrit Soomest. Sageli on elektri impordinõudlus Soomest Eestisse ületanud Eesti ja Soome vaheliste ühenduste olemasoleva ülekandevõimsuse. Selle tulemusena on tekkinud pudelikaelad ning Eesti elektrihind on kujunenud Soome hinnast kõrgemaks.

Eesti ja Soome vahel esines pudelikaelatunde 2023. aastal 56% tundidest, 2024. aastal 69% ning 2025. aastal 44% tundidest (vt Tabel 11). Selle tulemusena kujunes Eesti hinnapiirkonna elektrihind sageli Soome hinnast kõrgemaks. Pudelikaelatundide märkimisväärsele osakaalule 2025. aastal avaldas olulist mõju EstLink 2 pikaajaline katkestus (25.12.2024-20.06.2025), mis vähendas Eesti ja Soome vahelist ülekandevõimsust 1 016 MW-lt vaid 358 MW-ni.

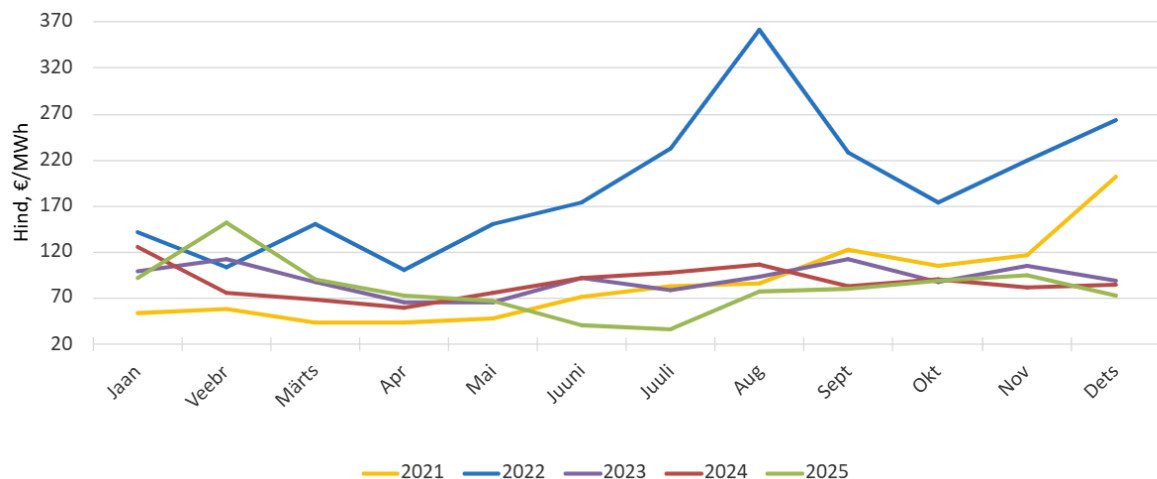
Joonis 4 visualiseerib elektrihinna tugevat tõusu 2022. aasta jooksul. Sarnane trend oli nähtav kogu Euroopa turul, eeskätt oli põhjuseks energiakriis ja maagaasi hinna tugev tõus. Pärast energiakriisi lõppemist 2022. aasta lõpus langesid elektrihinnad kriisieelsele tasemele. Tabelist 7 on näha, et aasta keskmised hinnad on 2024. ja 2025. aastat kõrvutades langenud: Soome aasta keskmine hind 11,1%, Eestis 7,9%, Lätis 1,9% ja Leedus 2,3%. Nord Pooli süsteemihind on 2024. aasta keskmisega võrreldes tõusnud 23,3% võrra.

Tabel 7. Päev-ette turu hindade võrdlus (*Nord Pool*)

Hinnapiirkond	Keskmine hind 2024, €/MWh	Keskmine hind 2025, €/MWh	Muutus, %	Maksimaalne hind 2025, €/MWh	Minimaalne hind 2025, €/MWh
NP Süsteem	36,06	44,45	23,3%	299,9	-9,98
NP Soome	45,57	40,47	-11,1%	572,20	-21,39
NP Eesti	87,27	80,39	-7,9%	1 051,32	-21,71

NP Läti	87,43	85,73	-1,9%	1 173,65	-23,58
NP Leedu	87,34	85,31	-2,3%	1 173,65	-23,58

Võrdlusena on joonisel 5 toodud Nord Pool Eesti hinnapiirkonna elektrienergia kuu keskmised hinnad aastatel 2021–2025.

Joonis 5. NP Eesti hinnapiirkonna kuu keskmised elektrienergia hinnad (€/MWh) aastatel 2021–2025 (Nord Pool)

Jooniselt 5 on näha, et kuu keskmised elektrihinnad Eestis on viimase viie aasta jooksul oluliselt stabiliseerunud. Suurimat volatiilsust võib täheldada aastal 2022, mil madalaim kuu keskmine hind oli umbes 100 €/MWh ja kõrgeim peaaegu 370 €/MWh. Järgnevatel aastatel on märgata aga juba oluliselt madalamaid hindu ja märkimisväärselt vähem äärmuslikkust. 2025. aastal on kuu keskmine hind püsinud ligikaudu vahemikus 30 €/MWh kuni 150 €/MWh. On näha, et viimasel aastal on talve- ja sügiskuude hinnad olnud veidi kõrgemad, samas kui suvel on keskmised hinnad jäänud alla 50 €/MWh.

Tabel 8. Kaubeldud kogused NP Eesti hinnapiirkonnas päev-ette turul (Elering AS)

Kaubeldud kogused NP Eesti hinnapiirkonnas	Ühik	2024	2025	Muutus %
Päev-ette müüdüd elektrienergia kogus NP Eesti hinnapiirkonnas	TWh	4,38	4,34	-0,9%
Päev-ette ostetud elektrienergia kogus NP Eesti hinnapiirkonnas	TWh	7,36	7,35	-0,1%

Tabelist 8 selgub, et kaubeldud kogused elektribörsil Nord Pool on 2024. ja 2025. aastat võrreldes Eesti hinnapiirkonnas minimaalselt vähenenud. Järgmise päeva turul müüdüd elektrienergia kogus vähenes 1% võrra ja ostetud püsis sisuliselt samana.

Tabel 9. Kaubeldud kogused NP Eesti hinnapiirkonnas päevasisesel turul (Elering AS)

Kaubeldud kogused NP Eesti hinnapiirkonnas	Ühik	2024	2025	Muutus %
Päevasisene müüdüd elektrienergia kogus NP Eesti hinnapiirkonnas	GWh	410	340	-17,1%
Päevasisene ostetud elektrienergia kogus NP Eesti hinnapiirkonnas	GWh	353	347	-1,6%

Tabelist 9 selgub, et 2025. aastal müüdi NP Eesti hinnapiirkonna päevasisesel turul kokku 340 GWh elektrienergiat, mis oli 17,1% vähem kui aasta varem. Ostetud elektrienergia kogus ulatus 347 GWh-ni ning

vähenes, võrreldes 2024. aastaga, vaid 1,6%. Seetõttu võib järeldada, et kauplemissaktiivsuse langus avaldus eelkõige müügipoolel.

2025. aastal kaubeldud kogustest Eesti hinnapiirkonnas päevasisestel oksjonitel IDA1, IDA2 ja IDA3 annab ülevaate tabel 10. Kauplemissahtudest nähtub, et päevasiseste oksjonite kauplemissahtud on marginaalsed võrreldes päevasisese pideva kauplemise sahtudega.

Tabel 10. Kaubeldud kogused NP Eesti hinnapiirkonnas päevasisestel oksjonitel (*Nord Pool*)

Oksjon	Ühik	Ost	Müük
IDA1	GWh	0,98	1,02
IDA2	GWh	0,79	0,92
IDA3	GWh	0,58	0,50
Kokku	GWh	2,36	2,44

2025. aastal imporditi elektrienergiat Eestisse peamiselt Soomest, kusjuures turuvoog toimus sellel suunal 91% tundidest. Elektrienergia eksport suundus valdavalt Lätti ning Eesti-Läti ühendusel esines turuvoog 72% tundidest. Päev-ette-turuvoogude jagunemist Eesti ühendustel illustreerib tabel 11.

Tabel 11. Päev-ette turuvoogude jagunemised 2025. aastal piiriüleselt (*Nord Pool*)

Suund	Päev-ette turuvoog antud suunal h	Päev-ette turuvoog antud suunal %
EE→FI	739	8,4%
FI→EE	7 995	91,3%
EE→LV	6 309	72,0%
LV→EE	2 426	27,7%

Tabelist 12 nähtub, et enim esines pudelikaelatunde Soome-Eesti suunalisel ühendusel, kus ülekandevõimsusest jäi puudu 44,4% tundidest. Sellel suunal kasutati aasta jooksul keskmiselt ligikaudu 81% maksimaalsest võimalikust ülekandevõimsusest. Märkimisväärne kaubandus toimus ka Eesti-Läti suunal, kus kaubanduseks kasutati 33% netoläbilaskevõimest ning pudelikaelatunnid moodustasid 9% tundidest. Eesti-Soome ja Läti-Eesti suunal oli pudelikaelatundide osakaal 2025. aastal seevastu väga väike, vastavalt 0,7% ja 1,0%.

Võrreldes 2024. aastaga, on tähelepanuväärne, et Soome-Eesti suunal vähenes pudelikaelatundide osakaal 25 protsendipunkti. Tõenäoliselt mõjutas seda asjaolu, et 2024. aastal oli EstLink 2 pikemat aega rikket tingituna kasutusest väljas, mis vähendas Eesti ja Soome vahelist ülekandevõimsust. Eesti-Läti suunal esinenud pudelikaelatunnid olid tõenäoliselt suuresti seotud 2025. aastal toimunud plaaniliste hooldustööde ja rekonstrueerimisprojektidega, mille tõttu oli ühenduste läbilaskevõime ajutiselt piiratud.

Tabel 12. Turule antud võimsuste kasutus ja puudujääk 2025. aastal (*Nord Pool*)

2025				
Suund	Pudelikaelatunde peale päev-ette kauplemist	Pudelikaelatundide osakaal %	Keskmine kaubanduslik voog päev-ette turul ühes tunnis MWh	Päev-ette turule ülekantud võimsuse osakaal netoläbilaskevõimsusest
EE→FI	64	0,7%	17,1	2,7%
FI→EE	3 886,5	44,4%	540,2	80,6%

EE→LV	7 80,25	8,9%	250,2	33,0%
LV→EE	83,75	1,0%	53,8	6,2%

Tabel 13. Turule antud võimsuste kasutus ja puudujääk 2024. aastal (Nord Pool)

2024				
Suund	Pudelikaelatunde peale päev-ette kauplemist	Pudelikaelatundide osakaal %	Keskmine kaubanduslik voog päev-ette turul ühes tunnis MWh	Päev-ette turule ülekantud võimsuse osakaal netoläbilaskevõimsusest
EE→FI	271	3,1%	27	4,52%
FI→EE	6 084	69,3%	474	79,73%
EE→LV	169	1,9%	213	22,94%
LV→EE	83	0,9%	104	12,28%

Tabelid 14 ja 15 illustreerivad päev-ette turule kaubanduseks antud ülekandevõimsuste piiranguid aastatel 2025 ja 2024. Eesti ja Soome vahel anti keskmiselt päev-ette turule Eesti-Soome suunal 32% enam ja Soome-Eesti suunal 37% enam võimsust. Eesti-Läti-suunalise kaubanduse maht vähenes seevastu ligi 16%, samas Eesti-Läti suunal kasvas keskmiselt turule antud võimsus 11%. Mainitud muutuseid võib taas selgitada eelnevalt mainitud ülekandepiirangutega. 2025. aastal on keskmine päev-ette turu ülekandevõimsuste piirangute ulatus üldjuhul 2024. aastaga võrreldes vähenenud.

Tabel 14. Turule antud võimsuste piirangud 2025. aastal (Nord Pool)

2025				2025 vs. 2024
Suund	Päev-ette turule antud võimsuse aasta keskmine (NTC D-1) MW	Maksimaalne installeeritud võimsus tuginedes Nord Pooli andmetele* MW	Keskmine ülekandevõimsuste piirangute ulatus päev-ette turu jaoks %	Keskmiselt turule antud võimsuse muutus 2025. aastal võrreldes 2024. aastaga
EE→FI	788,1	1 016	22,4%	32,0%
FI→EE	812,9	1 016	20,0%	36,5%
EE→LV	784,2	1 447	45,8%	-15,7%
LV→EE	942,7	1 259	25,1%	11,0%

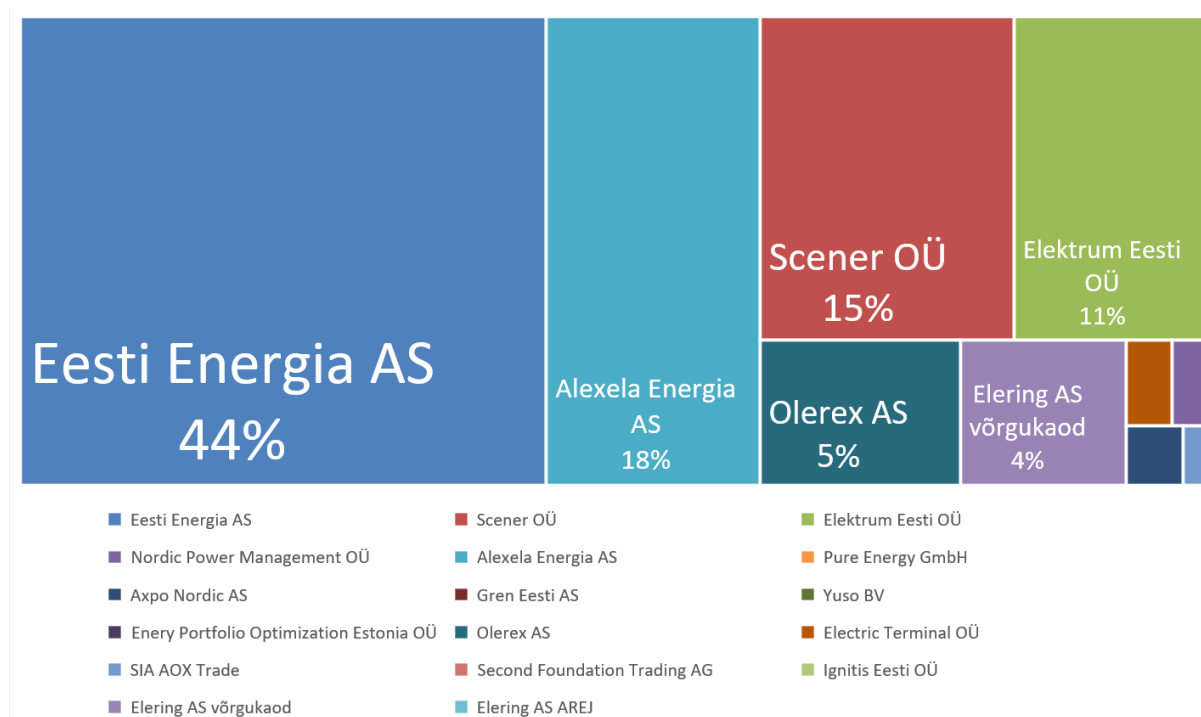
*Kasutatud on maksimaalset installeeritud võimsuse numbrit, mis ei arvesta õhutemperatuuridest tulenevaid piiranguid.

Tabel 15. Turule antud võimsuste piirangud 2024. aastal (Nord Pool)

2024				2024 vs. 2023
Suund	Päev-ette turule antud võimsuse aasta keskmine (NTC D-1) MW	Maksimaalne installeeritud võimsus tuginedes Nord Pooli andmetele* MW	Keskmine ülekandevõimsuste piirangute ulatus päev-ette turu jaoks %	Keskmiselt turule antud võimsuse muutus 2024. aastal võrreldes 2023. aastaga
EE→FI	597	1 016	41,2%	-63,4%
FI→EE	595	1 016	41,4%	-64,3%
EE→LV	930	1 447	35,7%	-4,5%
LV→EE	849	1 259	32,6%	1,3%

*Kasutatud on maksimaalset installeeritud võimsuse numbrit, mis ei arvesta õhutemperatuuridest tulenevaid piiranguid.

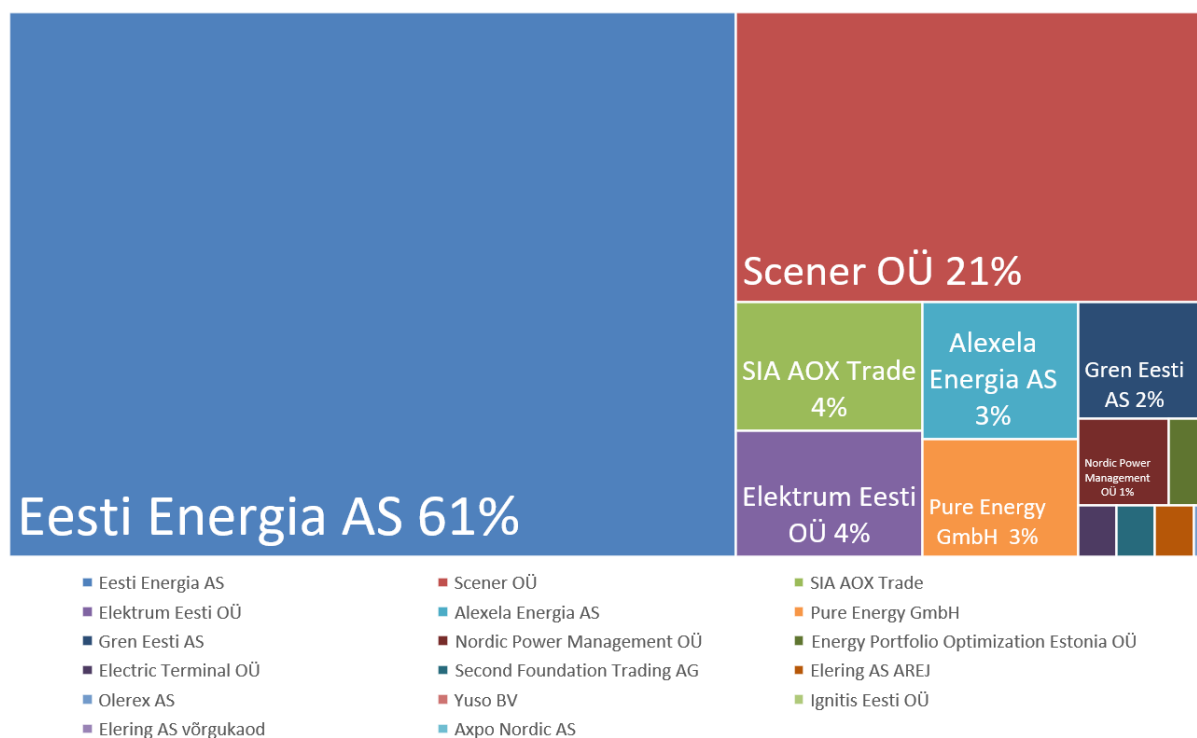
2025. aasta lõpu seisuga oli Eestis nii tootmise kui ka tarbimise lõikes kokku 17 bilansihaldurit, kelle turuosad on visualiseeritud joonistel 6 ja 7. Bilansihaldurina on registreeritud ka Elering AS võrgukadude ostuks (Elering AS võrgukaod) ja avarielektrijaama katsetustel elektri müügiks (Elering AS AREJ).

Joonis 6. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel tarbimise lõikes 2025. aastal (*Konkurentsiameti küsitlus, Elering AS*)

Jooniselt 6 nähtub, et 2025. aasta lõpu seisuga kuulus suurim osa bilansihaldurite tarbimisest Eesti Energia AS-ile. Kui 2024. aastal oli ettevõtte turuosa 48%, siis 2025. aasta lõpuks oli see vähenenud nelja protsendipunkti võrra. Alexela Energia AS-i turuosa kahanes võrreldes 2024. aastaga ligikaudu kahe protsendipunkti võrra, samas kui Scener OÜ suurendas oma turuosa 13%-lt 15%-le. Mõne protsendipunkti võrra kasvas ka Elektrum Eesti OÜ turuosa. Olerex AS-i osakaal tarbimise lõikes jäi seevastu praktiliselt muutumatuks.

Second Foundation Trading AG, Pure Energy GmbH, Nordic Power Management OÜ, Energy Portfolio Optimization Estonia OÜ, Electric Terminal OÜ, Yuso BV, Ignitis Eesti OÜ, Gren Eesti AS ja Axpo Nordic AS turuosad jäid 2025. aasta lõpu seisuga nullilähedaseks.

Joonis 7. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel tootmise lõikes 2025. aastal (*Konkurentsiameti küsitlus, Elering AS*)

Ka bilansihaldurite kogutootmise lõikes kuulus 2025. aasta lõpu seisuga suurim turuosa Eesti Energia AS-le. Ettevõtte turuosa oli 61%, mis oli võrreldes 2024. aastaga ühe protsendipunkti võrra väiksem. Ligikaudu ühe protsendipunkti võrra suurenes Scener OÜ turuosa, samas kui SIA AOX Trade'i osakaal vähenes 7%-lt 4%-le. Alexela Energia AS-i ja Elektrum Eesti OÜ turuosad püsisid eelneva aastaga võrreldes sisuliselt muutumatuna. Uue turuosalisena saavutas Saksa ettevõtte Pure Energy GmbH 2025. aasta lõpuks 3% suuruse osakaalu bilansihaldurite kogutootmisest.

Turuosade jagunemise põhjal võib järeldada, et Eesti elektri hulgiturg oli 2025. aasta lõpu seisuga endiselt suhteliselt kontsentreeritud, eelkõige tootmise lõikes. Domineeriv turupositsioon kuulus Eesti Energia AS-le, samas kui märkimisväärne turuosa nii tootmise kui ka tarbimise arvestuses oli ka Scener OÜ-l. Seda kinnitab ka elektritootjate Herfindahl-Hirschmani indeks (HHI³¹), mis langes 2024. aasta 4383 punktilt 2025. aastal 4202 punkti. Kuigi HHI viitab elektritootmise turu kontsentratsioonile mõningasele vähenemisele, ületab indeks endiselt selgelt 2500 punkti piiri, mistõttu on tegemist jätkuvalt kõrge kontsentratsiooniga turuga. Samal ajal on märgata välismaiste ettevõtete aktiivsuse suurenemist Eesti hulgiturul, mida näitab mitme uue välismaise turuosalise lisandumine viimastel aastatel.

Tabel 16 annab kokkuvõtliku ülevaate elektri hulgituru näitajatest 2024. ja 2025. aastal.

Tabel 16. Hulgituru näitajad (*Konkurentsiameti küsitlus, Elering AS*)

Elektri hulgimüügituru näitajad	2024	2025
Elektrienergia tootmine, GWh	5 361	5 319
Tarbimine (kadudega), GWh	8 258	8 333

³¹ Herfindahl-Hirschmani indeks (HHI) on mikroökonomikas kasutusel olev indeks kõigi turul tegutsevate äriühingute turuosade kohta, andes suuremate äriühingute turuosadele proportsionaalselt suurema kaalu. Herfindahli indeks annab teavet selle kohta, kui kontsentreeritud on vastav turg ning seega ka kui tugev on konkurents. HHI alla 1500 viitab kontsentreerumata turule, vahemik 1500–2500 näitab mõõdukat kontsentratsiooni ning väärtus üle 2500 viitab kõrgele kontsentratsioonile turul.

Impordi maht, GWh	5 553	5 411
Ekspordi maht, GWh	2 656	2 395
Kolme suurima elektrienergia tootva tootja turuosa (CR3)	54,0%	52% ³²
Elektritootjate HHI	4 343	4 202
Hulgimüügiturul tegutsevate bilansihaldurite arv, tk	17	17
Päevasisene kauplemine (ost/müük), GWh	353/410	347/340
Päev-ette kauplemine (ost/müük), GWh	7 355/4 383	7 353/4 336
Futuuriturul kaubeldud võimsus sh FTR, GWh		8 886
Keskmine elektri börsihind, €/MWh	87,27	80,39
Elektribörsil kaubeldud elektrienergia osakaal hulgiturul	91,8%	90,7%
Kahepoolne kaubandus (OTC – over-the-counter turul), GWh	1 118	1 276
Piiriülese ülekandevõimsuse osakaal (Eesti-Läti piiril) mis on järgmise päeva turu arvelt jaotatud tasakaalustamisturu jaoks		EE→LV 32,7% LV→EE 27,8%
Tootmiskogus energiaallikate kaupa, GWh		
• mittetaastuvad energiaallikad	1 963	1 666
• taastuvad energiaallikad	3 398	3 653
• tuuleenergia	1 164	1 324
• hüdroenergia	30	37
• päikeseenergia	1 005	1 131
• gaasienergia	1	2
• koostootmisjaamad	1 198	1 161

Elektribörsikorraldaja Nord Pooli ja süsteemihaldur Elering AS-i veebilehtedel^{33,34,35} on avalikustatud tootmisandmete ja ülekandevõimsuste info (sh katkestused) ning andmed kõigi Nord Pooli süsteemis olevate elektribörsi hinnapiirkondade kohta. Andmed on kergesti leitavad ja alla laaditavad. Samuti tagab turu läbipaistvuse ühtne turukorraldus naaberriikidega.

1.3 Elektri jaeturg

2013. aastal avati Eestis täielikult elektriturg, mis tähendab, et kõik kehtiva võrgulepinguga tarbijad saavad endale valida meelepärase elektrimüüja. Elektri jaeturu näitajaid aastatel 2023 kuni 2025 kajastab tabel 17, vastavalt kodutarbijate ja mittekodutarbijate kohta.

Tabel 17. Üldised andmed jaeturu kohta (Elering AS-i ja Konkurentsiameti küsitlus)

Jaeturu näitajad (kodutarbijad)	2023	2024	2025
Elektrienergia tarbimine GWh	2016	2053	1998

³² Turuosa tootmisvõimsuse põhjal.

³³ <https://umm.nordpoolgroup.com/>

³⁴ <https://dashboard.elering.ee/et>

³⁵ <https://data.nordpoolgroup.com/>

Tarbijate arv	657 689	657 760	659 290
Registreeritud elektritarnijate arv	72	79	89
Aktiivsete elektritarnijate arv	21	21	19
Kolme suurima müüja turuosaga mõõtmispunktide kaupa (%)	88	92	-
Jaemüüjate arv turuosaga > 5%	3	4	5
Jaemüüjate arv turuosaga 1% - 5%	4	1	1
Vahetuse määr %	7	8	4
HHI müügi osas	4942	4272	3562
HHI mõõtmispunktide osas	4981	4606	-
Jaeturu näitajad (mittekodutarbijad)	2023	2024	2005
Elektrienergia tarbimine GWh	5797	5479	5551
Tarbijate arv	106 333	101 873	104 003
Registreeritud elektritarnijate arv	72	79	89
Aktiivsete elektritarnijate arv	35	36	34
Kolme suurima müüja turuosaga mõõtmispunktide kaupa (%)	86	74,7	-
Jaemüüjate arv turuosaga > 5%	4	3	3
Jaemüüjate arv turuosaga 1% - 5%	4	3	3
Vahetuse määr %	16	25	13
HHI müügi osas	2396	2167	1998
HHI mõõtmispunktide osas	4677	4782	n.a

2025. aastal oli elektrimüüja vahetamise määr kodutarbijate puhul 4% ja äritarbijate puhul 13%. 2024. aastal olid vastavad arvud 8 ja 25%. Võrreldes 2024. aastaga on nii kodutarbijate kui äritarbijate aktiivsus elektriturul vähenenud. Põhjuseks on elektrihinna stabiliseerumine.

Turuosaliste aktiivsust elektriturul soodustab ka 2023. aasta algusest lihtsustatud elektrimüüja vahetus. Müüja vahetamine on võimalik 14 päevaga. Elering AS on teinud oma andmevahetusplatvormil vastavad muudatused, et müüjad saaksid kiirendatud protsessi läbi viia.

Võrdlusportaalid ja elektrienergia hind kodutarbijale

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019 direktiivi (EL) 2019/944 kohaselt tagavad liikmesriigid, et vähemalt kodutarbijatel ja mikroettevõtjatel, kelle eeldatav aastane tarbimine on alla 100 000 kWh, on tasuta juurdepääs vähemalt ühele elektrihinna võrdlusvahendile. Konkurentsiametil on kohustus ettevõtja taotluse alusel võrdlusportaale hinnata ja anda välja vastavaid usaldusmäärgiseid. Elektrimüüjatele tekkis kohustus edastada oma pakettide andmed usaldusmäärgisega võrdlusportaalile.

13.03.2023 andis Konkurentsiamet usaldusmäärgise võrdlusportaalile <https://elektrihind.ee/paketid/>.

Tabel 18. Elektrienergia hind (koos võrgutasu ja muude komponentidega) jaotusteenuse tarbijale (kodu- ja äritarbijale)

Hinnakomponendid	Ühik	Keskmine jaotusteenusetarbijale (kodu- ja äritarbijale)
Võrguteenus (keskmine jaotusteenuse hind)	senti/kWh	4,57
Elektrienergia (elektrituru hind + marginaal)	senti/kWh	8,54
Elektriaktsiis	senti/kWh	0,210
Taastuenergia toetus	senti/kWh	0,84
Kokku käibemaksuta	senti/kWh	14,16
Käibemaks 24%	senti/kWh	3,40
Keskmine hind koos käibemaksuga	senti/kWh	17,56

Märkused: elektrienergia aluseks on võetud Nord Pooli Eesti hinnapiirkonna 2025. aasta keskmine hind + marginaal 0,50 senti/kWh. Võrguteenus hinna aluseks on võetud keskmine jaotusteenuse hind. Elektriaktsiisiks on võetud 0,210 sent/kWh, mis hakkas kehtima 01.05.2025.

Tabel 19. Elektrienergia hind (koos võrgutasu ja muude komponentidega) kodutarbijale (korter) 2025. aastal, kelle kuu tarbimine 150 kWh

Hinnakomponendid	Ühik	Ühikuhind	Ühik	Kulu
Võrguteenus (põhitariif)	senti/kWh	7,72	eurot	11,58
Võrguteenus kuutasu (korter)	eurot/kuu	2,12	eurot	2,12
Elektrienergia hind ilma võrguteenuseta	senti/kWh	8,54	eurot	12,81
Elektriaktsiis	senti/kWh	0,210	eurot	0,315
Taastuenergia toetus	senti/kWh	0,84	eurot	1,26
Lõpptarbijale hind käibemaksuta	-	-	eurot	28,085
Käibemaks 24%	-	-	eurot	6,7404
Lõpptarbijale hind koos käibemaksuga	-	-	eurot	34,83

Märkused: elektrienergia aluseks on võetud Nord Pooli Eesti hinnapiirkonna 2025. aasta keskmine hind + marginaal 0,50 senti/kWh. Võrguteenus hinna aluseks on võetud Elektrilevi OÜ hinnakiri pakett nimega „Võrk 1“. Elektriaktsiisiks on võetud 0,210 sent/kWh, mis hakkas kehtima 01.05.2025.

2025. aastal oli lõpptarbijale keskmine hind 34,83 eurot/kuus. Alates 2026. aastast lisandub elektriarvele eraldi tasakaalustusvõimsuse ja varustuskindluse tasu.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et Eesti jaeturg on jätkuvalt stabiilne, erilisi muutusi viimastel aastatel ei ole olnud. Jaeturg on kontsentreeritud, mida näitab kõrge HHI nii kodutarbijate kui ka mittekodutarbijate segmendis. Samas HHI näitaja vähehaaval väheneb. Konkurentsi aitab edendada see, et tarbijal on võimalik kiirelt elektrimüüjat vahetada mõne muu müüja vastu. Müüja vahetust on võimalik teha elektroonselt kõigest mõne minuti jooksul.

Jaeturu konkrentsiolukorda soodustava poole pealt võib aga välja tuua, et Eestis on elektri müük vaba, eraldi tegevusluba ei ole vaja. Sellisel lihtsustatud viisil elektrimüügi valdkonnas äri alustamine aitab samuti konkrentsile kaasa.

1.4. Elektri varustuskindlus

1.4.1. Varustuskindlus ja varustuskindluse norm

Varustuskindluse tagamise all mõeldakse olukorda, kus süsteemi vajadused on kaetud, ehk koormusvajadus ja reservide vajadus on kaetud tootmise ja impordi võimekusega vastavalt

varustuskindluse normi nõuetele. Varustuskindluse tagatust hinnatakse ühe aasta arvestuses. Tulenevalt 2019. aastal kehtima hakanud IME regulatsioonist, mille artikkel 25 kehtestab nõude, et reservvõimsuse mehhanismide kohaldamiseks peab liikmesriik eelnevalt olema kehtestanud varustuskindluse normi kui indikaatori. Ainult selles normis toodud taseme rikkumise ohu korral on võimalik kohaldada täiendavaid võimsusmehhanisme. Varustuskindluse norm peab lähtuma määruse artikli 23 lõikes 6 sätestatud üleeuroopalisest ühtsest metoodikast.

Varustuskindluse norm

Varustuskindluse norm on varustuskindluse indikaator, mille ülesanne on defineerida, kui palju võimalike tarbimise piirangutega tunde (ei tähenda tarbimise täismahus piiramist, vaid näiteks tundi, kus on vajadust piirata tarbimist kas või mõne protsendi võrra) ja mis mahus aasta peale summaarselt on riigile sotsiaalmajanduslikult mõistlik, tekitamata saamata jäänud energia tõttu ühiskonnale ja majandusele liigselt kulusid. Vastava indikaatori leidmiseks on vaja läbi viia analüüs, mida sätestab 2019. aasta Euroopa siseturu määruse artikli 23 lõike 6 metoodika⁴.

Vastavalt 2019. aasta määruse artiklile 25 koosneb varustuskindluse norm komponentidest nagu „eeldatavasti mittetarnitav energia“ (*expected energy not served* ehk EENS) ja „eeldatav võimsuse puudujääk“ (*loss of load expectation* ehk LOLE) ning normi arvutamise aluseks on saamata jäänud energia hind (*value of lost load* ehk VOLL) ja uue turule siseneja kulu (*cost of new entry* ehk CONE).

VOLL-i ja CONE väärtused tuleb uuesti arvutada iga viie aasta tagant, mis tingib seega ka varustuskindluse normi ülevaatuse viieaastase intervalliga.

VOLL-i leidmiseks on vaja määrata hinnad, mida eri sektorid (tööstussektor, teenindav sektor ja erasektor) peavad enda saamata jäänud elektrienergia väärtuseks. Saamata jäänud elektrienergia väärtus on põhimõtteliselt kahju, mis tekib ühe MWh elektrienergia andmata jäämisega, või maksimaalne hind, mida tarbijad oleksid valmis maksma MWh eest, et katkestust ära hoida.

CONE väärtuse määramine käib samuti artikli 23 lõike 6 metoodikas sätestatud lähenemisega.

CONE ja VOLL-i väärtuste alusel leitakse sotsiaalmajanduslikult optimaalne piirangutundide arv vastavalt valemile

$$LOLE_{\text{norm}}(h) = \frac{CONE \text{ (EUR/MW)}}{VOLL \text{ (EUR/MWh)}}$$

Määratud normaal LOLE ja sellest tuleneva EENS-i väärtuse vastu hinnatakse kõiki edaspidiseid elektrisüsteemi piisavuse analüüse ja parameetreid.

VOLL määratakse Euroopa siseturu määruse alusel riikliku reguleeriva asutuse otsusega (Eestis Konkurentsiamet) vastavalt määruse artiklile 11, tuginedes artikli 23 lõike 6 metoodikale. Konkurentsiamet teostas aastatel 2022–2023 riigihanke, leidmaks saamata jäänud energia hinna Eestis. Konkurentsiamet määras 17.04.2024 otsusega nr 7-26/2024-004 vastavalt määruse artiklile 11 saamata jäänud energia hinna, milleks on 9206 €/MWh. Kuna saamata jäänud energia hind muutus, siis oli vaja ümber arvutada ka varustuskindluse norm.

IME regulatsiooni artikli 11 lõike 2 alusel tuleb hinnangulist saamata jäänud energia hinda ajakohastada vähemalt iga viie aasta tagant või varem, kui on täheldada olulisi muutusi. Seega tuleb hinnangulist saamata jäänud energia hinda Eestis ajakohastada hiljemalt 2029. aasta esimesel poolaastal.

Analüüsi tulemusena esitas Konkurentsiamet vastavalt määruse artikli 25 lõikele 2 Kliimaministeeriumile varustuskindluse normi ettepaneku. Konkurentsiamet tegi Kliimaministeeriumile ettepaneku määrata varustuskindluse normiks eeldatav võimsuse puudujääk (LOLE) 8 tundi aastas. Elektrisüsteemi toimimise võrgueeskirjas jõustus 20.12.2024 elektrisüsteemi varustuskindluse norm. Euroopa Parlamendi ja

nõukogu määruse nr (EL) 2019/943 artikli 25 mõiste ei ületa kaheksat tundi aastas ning varustuskindluse tagamiseks tehtud tarbimise juhtimise ja muude toimingute tulemusena eelduslikult tarnimata jääv elektrienergia kogus ei ületa 4,5 GWh aastas.

Oluline on märkida, et olukord, kus varustuskindlus ei ole kaetud 100% või ka vastavalt normis toodud madalamale tasemele, ei tähenda automaatselt süsteemi kustumist, vaid süsteemi tarbimise piiramist vajalikus mahus. Süsteemi kustumine võib tekkida suure varustuskindluse puudujäägi korral ning halbade asjaolude kokkulangemisel, mis on väga äärmuslik olukord, mille risk on väike. Süsteemi tarbimise piiramist üle 50% kogutarbimisest peetakse vastavalt SOGL-i regulatsioonile samuti süsteemi kustumiseks.

Kui peaks selguma Euroopa iga-aastase tõenäosusliku süsteemipiisavuse analüüsi alusel (ERAA analüüs, European Resource Adequacy Assessment; varem Mid-Term Adequacy Forecast ehk MAF), et tegelik olukord on kehvem kui 8 tundi, siis peab liikmesriik esiteks eemaldama võimalikud turutõrked, mis võivad takistada turupõhist võimsuste lisandumist. Juhul kui turutõrgete eemaldamine ei paranda varustuskindluse prognoosi, siis peab välja kuulutama võimsusmehhanismi, mis on sisuliselt riigiabi elektritootjatele, et nad pakuksid vajalikus mahus võimsust. Loa võimsusmehhanismi väljakuulutamiseks annab liikmesriigile Euroopa Komisjon.

28.10.2025 kiitis Euroopa Komisjon heaks strateegilise reservi riigiabi meetme, mis kindlustab järgmiseks kümneks aastaks Eesti elektrisüsteemi varustuskindluse. Elering AS on Eestile sobivaimaks võimsusmehhanismiks hinnanud strateegilise reservi, mis alates 2027. aastast tagab elektrisüsteemi varustuskindluse juhaks, kui turupõhiste meetmetega ei õnnestu piisavas mahus juhitavate jaamade võimsusi tagada.

See tähendab muu hulgas, et need elektrijaamad või salvestid püsivad väljaspool turgu, kuid peavad olema valmis hädaolukorras tööd alustama.

Vastavalt 2023. aastal tehtud Elering AS-i uuringule on strateegiline reserv Eesti jaoks kõige sobivam võimsusmehhanism, kuna sobib olukorras, kus peamise süsteemi võimekuse väljakutse võib tekitada mitme välisühenduse üheaegne avarii. Sarnane reserv toimib ka Soomes ja Rootsis.

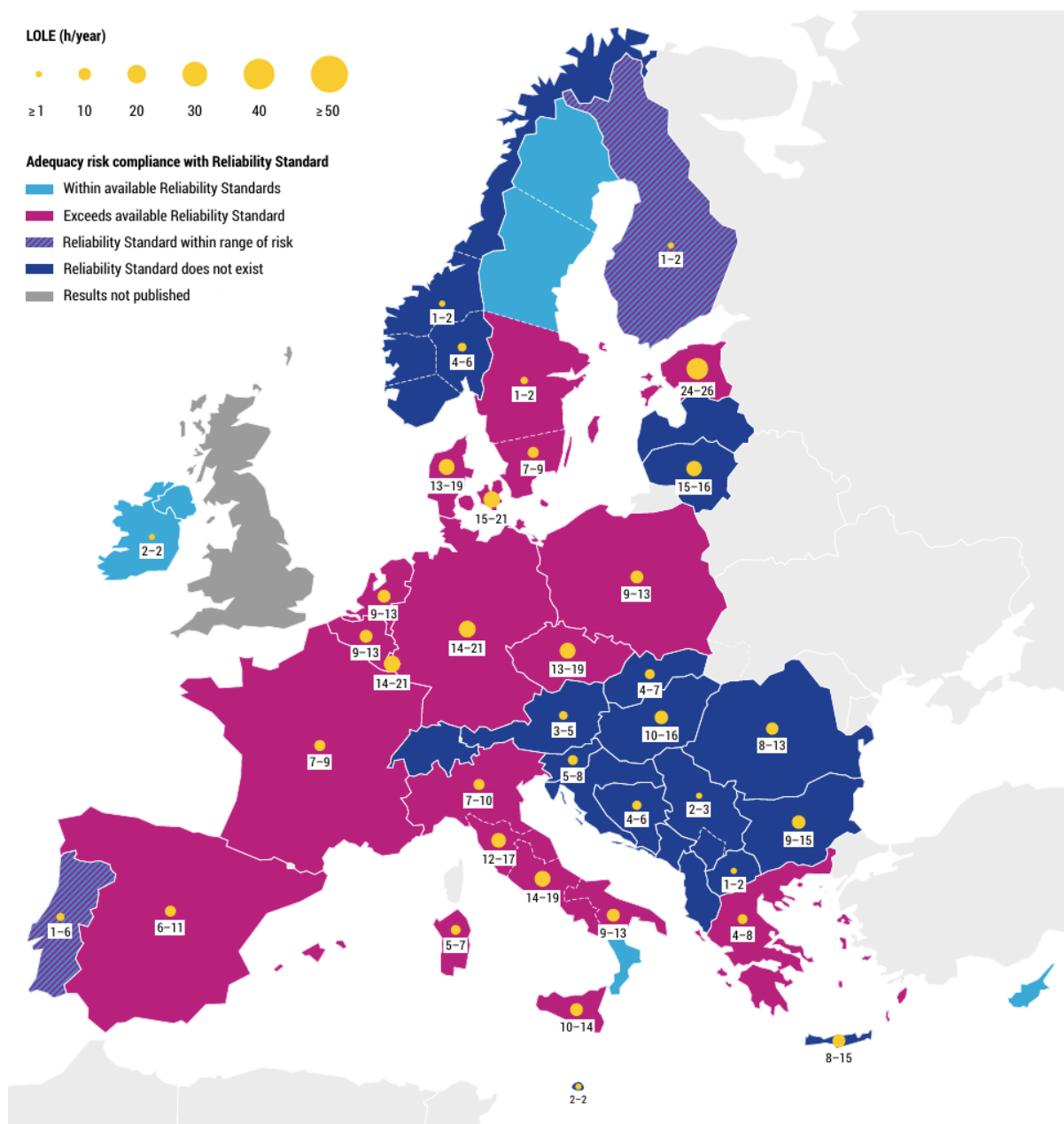
Reservvõimsus peab olema valmis teenust pakkuma vähemalt neli järjestikust tundi või kokku vähemalt 200 tundi aastas. Pärast aktiveerimist peab võimsus olema valmis järgmiseks neljatunniseks teenusepakkumiseks 16 tunni jooksul.

Minimeerimaks riski, et Eesti-Läti vahelduvvooluühenduste avarii või muu õnnetuse korral Eesti elektrisüsteem kustub, on Elering AS välja kuulutanud saartalitlusvõime teenuse hanke, et veenduda vajalike võimsuste olemasolus 2026. aasta vältel. Hangitavaks teenuse mahuks on 1036 MW. Saartalitlusvõime hankimine (saartalitlusteenus) on alternatiivne võimalus varustuskindluse tagamiseks reservvõimsuse mehhanismi kõrval (kahte mehhanismi ei rakendata paralleelselt).

1.4.2. Üleeuroopaline varustuskindluse analüüs

Euroopa süsteemihaldurite koostööorganisatsioon ENTSO-E koostab igal aastal üleeuroopalise elektrisüsteemi võimekuse analüüsi ERAA, mis põhineb Euroopa regulaatorite koostööorganisatsiooni ACER-i kinnitatud metoodikal vastavalt EL-i määruse (EU) 2019/943 artiklile 23. Analüüsi aluseks on Euroopa süsteemioperaatorite esitatavad andmed iga riigi tootmisvõimsuste, tarbimise ning ülekandevõimsuste kohta ja kogutud andmeid sisaldav üleeuroopaline turu modelleerimise andmebaas (PEMMDB). Seekord on süsteemi võimekuse analüüsi perspektiiv kuni 2035. aastani ning tulemused sisaldavad kõigi Euroopa riikide elektrisüsteemi võimekuse indikaatoreid aastatel 2028, 2030, 2033 ja

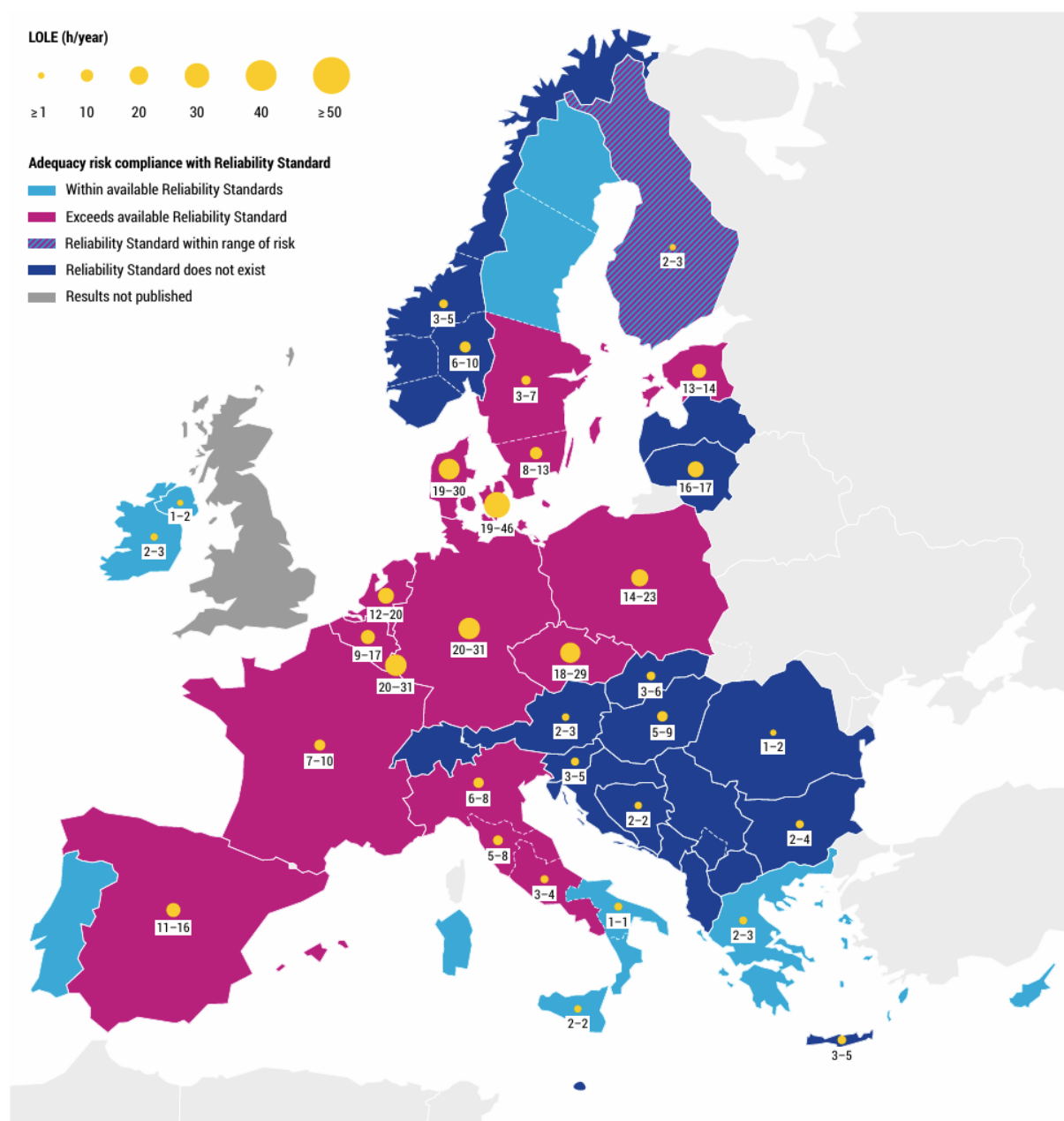
2035³⁶. Tulemustena näidatakse kõigi Euroopa riikide elektrisüsteemi võimekuse indikaatoreid (võimalik katkestustundide arv LOLE). Nimetatud aastate analüüsidest võetakse andmete aluseks kõigi Euroopa Liidu riikide esitatavad riiklikud energia- ja kliimakavad. Täpsemalt on ERAA analüüsi 2025. aasta tulemused Euroopa osas näidatud ka alljärgnevatel joonistel 8–12.

Joonis 8. LOLE (h/aastas) keskmised väärtused 2028. aasta kohta

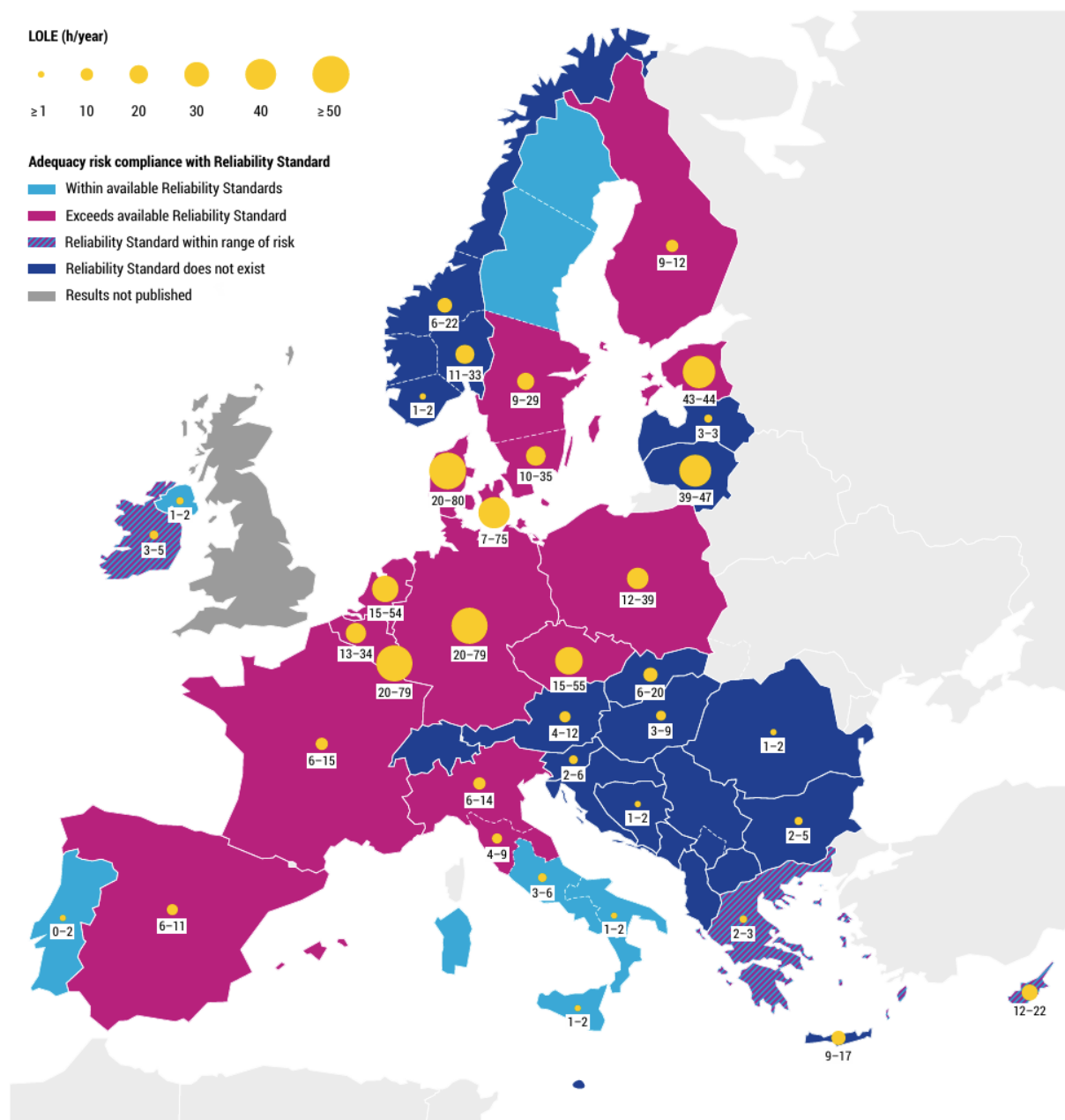
Joonise 8 järgi on kõige suurem LOLE väärtus vahemikus 24-26 h/aastas Eestis, mis ületab kehtestatud varustuskindluse normi 8 h/aastas. Seetõttu rakendatakse Eestis Euroopa Komisjoni loal ka alates 2027. aastast võimsusmehhanismi strateegilise reservi kujul ja saartalitlusteenust, et tagada varustuskindlus.

³⁶ Kättesaadav: https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Individual%20Decisions_annex/ACER-Decision-06-2026-ERAA-2025-Annex-Ia-Executive-report.pdf

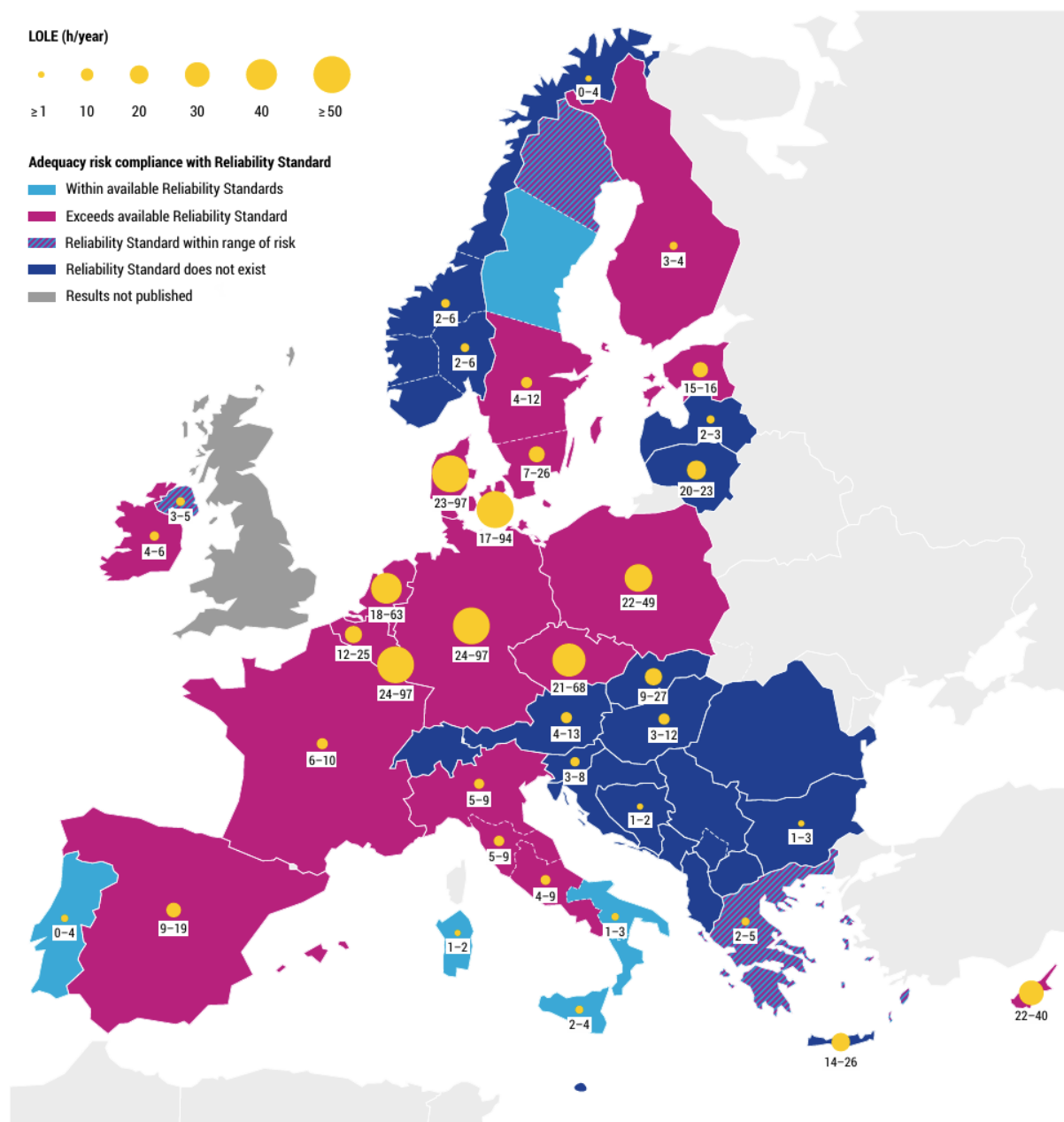
Joonis 9. LOLE (h/aastas) keskmised väärtused 2030. aasta kohta

Joonise 9 järgi on kõige suuremad LOLE väärtused 19-46 h/aastas Taanil. Eestis on LOLE väärtuseks 13-14 h/aastas, mis ületab kehtestatud varustuskindluse normi 8 h/aastas.

Joonis 10. LOLE (h/aastas) keskmised väärtused 2033. aasta kohta

Joonise 10 kohaselt näitab kõige suuremat LOLE väärtust 20-80 h/aastas Taanil. Eesti LOLE väärtuseks 2033. aastal on 43-44 h/aastas, mis ületab kehtestatud varustuskindluse normi 8 h/aastas.

Joonis 12. LOLE (h/aastas) keskmised väärtused 2035. aasta kohta

Joonise 12 kohaselt näitab kõige suuremat LOLE väärtust 24-97 h/aastas Saksamaa ja Luksemburg. Ka Taani LOLE väärtus 23-97 h/aastas jääb samasse suurusjärku. Eesti LOLE väärtuseks 2035. aastal on 15-16 h/aastas, mis ületab kehtestatud varustuskindluse normi 8 h/aastas.

2025. aasta ERAA analüüsist saab järeldada, et 2026. aastal väljub suur osa Eesti põlevkivielektrijaama plokkidest turult ning 2028. aastal tekib tootmisvõimsuste puudujääk ja varustuskindluse norm on Eesti puhul ületatud nii 2028, 2030, 2033 kui ka 2035 aasta perspektiivis.

1.4.3. Eesti varustuskindlus süsteemiisavuse vaatenurgast

Eestis on elektrit ajalooliselt toodetud peamiselt põlevkivist, Eesti Energia AS Narva Elektrijaamadest (EJ). Arvestades, et Balti EJ 1. plokk käivitus aastal 1959 ning Eesti EJ saavutas projekteeritud võimsuse aastal 1973, on Narva EJ-d juba üle 45 aasta olnud ühed põhilised energiatootjad Baltikumi piirkonnas. Eesti on harjunud olukorraga, kus tootmisvõimsusi on oluliselt rohkem kui tarbimisnõudlust. Alates Leedu Ignalina

tuumaelektrijaama sulgemisest 2009. aastal on Eesti olnud Baltimaade piirkonna põhiline energiaga varustaja ning elektrit eksportiv energiasüsteem. Oluline on mõista, et selline olukord on lähiaastatel drastiliselt muutumas. Eesti elektritootmine põlevkivist on väga CO₂-intensiivne, kuigi osaliselt on kasutusele võetud puiduhakke põletamine ning lisaks aidatakse ära utiliseerida põlevkiviõli tootmises tekkinud kõrvalsaadust uttegaasi.

Tootmisvõimsused ja juurdekasv

Eleringi 2025. aasta varustuskindluse aruande kohaselt on Eesti tootmisvõimsused toodud välja tabelis 20.

Tabel 20. Eesti tootmisvõimsused 2025. aastal seisuga (Elering³⁷)

Elektrijaam	Installeeritud netovõimsus, MW	Kindel ³⁸ tootmisvõimsus, MW
Eesti Elektrijaam	770	1000*
Balti Elektrijaam	185	
Auvere Elektrijaam	260	
Iru Elektrijaam – prügiplokk	17	91**
Põhja soojuselektrijaam	77	
Sillamäe soojuselektrijaam	23	
Tallinna elektrijaam	39	
Tartu elektrijaam	22	
Pärnu elektrijaam	21	
Enefit elektrijaam	10	
Muud tööstuste- ja koostootmisjaamad	70	
Kokku	1494	1091
Turuvälised võimsused		
Kiisa avariioreservelektrijaam	250	250
Taastuenergia elektrijaamad		
Hüdroelektrijaamad	8	0
Tuuleelektrijaamad	694	0
Päikeseelektrijaamad	1230	0
Salvestus		
Salvestusseadmed	368	0
Võimsused kokku	4044	1341

* Nende tootmisvõimsuste panus kindlasse tootmisvõimsusesse on kokku agregeeritud, kuna vastavalt Eesti Energia omaniku ootusele peab ettevõtte tagama talvisel perioodil 1000 MW olemasolu.

**Nende tootmisvõimsuste panus kindlasse tootmisvõimsusesse on kokku agregeeritud, kuna see koosneb 30 väiksema elektrijaama toodangust tiputunnil, mis on sõltuvalt olukorrast (ilmastikust, äriotsustest, hooldusgraafikutest jne) väga erinev ja keeruline prognoosida. Välja toodud väärtus on leitud analüüsides väiksemate elektrijaamade ajaloolisi keskmisi toodanguid tiputundide.

³⁷ Kättesaadav:

https://elering.ee/sites/default/files/public/varustuskindluse%20konverentsid/2025/Elering_VKA_2025_veeb-1.pdf

³⁸ Paljudel tootmisvõimsustel on erinevad märkimisväärsed piirangud, mistõttu kasutab Elering varustuskindluse hindamisel konservatiivsemaid ehk „kindlaid“ võimsusi, mis põhinevad ajaloolistel andmetel.

Laiemas kontekstis on Eestis probleem elektrienergia tootmisvõimsuste piisavusega. Uusi tootmisvõimsusi tuleb turule vähe ja väikeses mahus, samas on põlevkivi tootmisvõimsused plaanis pikas perspektiivis sulgeda.

Majanduse konkurentsivõime seisukohalt on üldiselt eelistatavam lähenemine, kui uute tootmisvõimsuste rajamine toimub vabaturu tingimustes ja võimalikult väikese riigipoolse sekkumisega. Samas kimbutavad Euroopa elektriturge mitmed turutõrked, mis on viinud olukorrani, kus varustuskindluse tagamiseks on uute elektritootmisvõimsuste rajamine ainult turupõhiselt seatud kahtluse alla mitmes liikmesriigis ja kasutatakse palju ka reservvõimsust eri võimsusmehhanismide näol.

Lisaks ERAA analüüsile on koostanud Elering riikliku varustuskindluse analüüsi (NRAA), mis näitab, kui palju on vaja võimsust tagada, et täita varustuskindluse norm. Eleringi simulatsioonid näitavad, et saavutamaks süsteemi võimekuse tase ligikaudu 8 tunni lähedale, on Eestis juhitava võimsuse vajadus 2030. aastal ligikaudu 1300 MW ja 2035. aastal kasvab see 2100 MW-ni. Kui praegu töös olevad investeeringud realiseeruvad, siis kuni 2035. aastani on varustuskindluse tagamiseks vajalikud võimsused kas täna juba olemas või tulemas ning nende töökorras hoidmiseks rakendatakse erinevaid meetmeid. 2035. aastaks uute vajalike elektrijaamade turule toomiseks kavandab Elering AS uut võimsusmehhanismi.

Piisavate juhitavate võimsuste olemasolu ja säilimise järgnevatel aastatel tagab saartalitlusvõime teenus või strateegiline reserv. 2035. aasta perspektiivis, kui suur osa olemasolevatest tootmisvõimsustest on oma eluea lõpul, vajab Eesti uut juhitavat tootmisvõimsust. Uue tootmisvõimsuse turule toomiseks on Elering AS kavandamas uue võimsusmehhanismi väljatöötamist, millele järgneb vähempakkumine 2030. aasta paiku, et tagada 2035. aastaks uute juhitavate tootmisvõimsuste valmimine. Täpsema ülevaate varustuskindlusest annab Elering AS-i poolt koostatud aruanne³⁹.

Konkurentsiameti kokkuvõttev hinnang Eesti varustuskindlusele aastani 2030

- Riik kui Eesti Energia omanik on seadnud Eesti Energiale (Enefit Power AS) ootuseks⁴⁰, et nad peavad tagama 2026. aasta lõpuni Eesti-sisese juhitava elektritootmisvõimekuse vähemalt 1000 MW, sõltumata veetasemest Narva jões ja veehoidlas, v.a korraliste hoolduste ja remontide teostamiseks või avariide kõrvaldamiseks vajaliku perioodi ajal. Sealjuures peab Eesti Energia säilitama külmas reservis 1. novembrist 28. veebruarini võimsusi vähemalt 900 MW ja 1. märtsist kuni 31. oktoobrini vähemalt 600 MW.
- Hetkeseisuga näeb varustuskindluse norm aasta peale kuni 8 piirangutundi, kus võib tekkida vajadus tarbimist väikeses ulatuses piirata.
- Uusi tootmisvõimsusi on ette näha taastuvenergia poolelt (päike ja tuul) ning salvestusseadmete (akuparkide) näol. Lisaks muutuvad tuleviku energiasüsteemis aina olulisemaks tarbimise paindlikkus ja tarbimise juhtimise võimalused, mis samuti saavad anda suure panuse varustuskindluse tagamisse.

³⁹ Kättesaadav: <https://elering.ee/varustuskindluse-aruanDED-ja-konverentsid>

⁴⁰ Kättesaadav: https://www.fin.ee/sites/default/files/documents/2025-07/Omaniku_ootused_EE_2025.pdf

2. Maagaasiturg

2.1. Maagaasituru toimimine ja regulatsioon

2.1.1. Peamised muudatused maagaasi seadusandluses

2025. aastal maagaasiseaduses võrreldes elektrituruseadusega sama ulatusega sisulisi muudatusi ei jõustunud. Maagaasi valdkonnas kehtis jätkuvalt 2024. aastal jõustunud regulatsioon, millega täpsustati gaasi varumakse tasumise korraldust, strateegilise gaasivaru haldaja õigusi andmete saamisel ning varumakse maksja ja varu mõiste sisu.

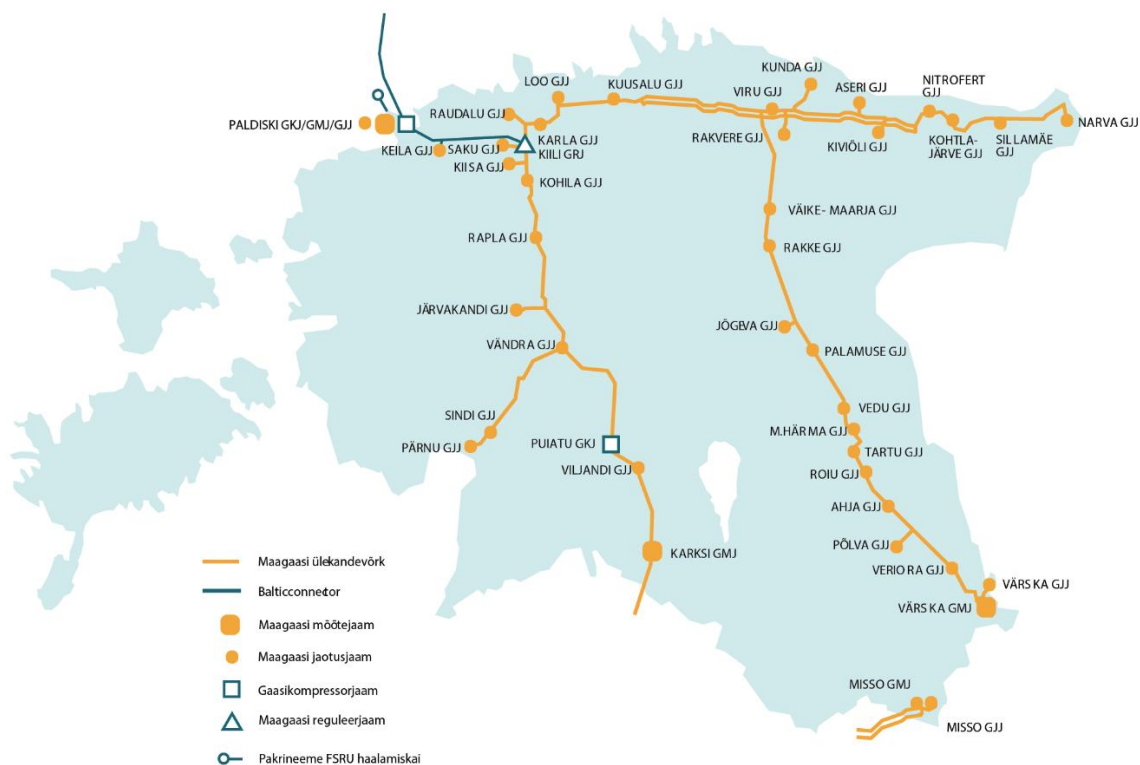
Kehtiva regulatsiooni kohaselt on strateegilise gaasivaru varumakse majanduslik kandja gaasi tarbija, kellelt võrguettevõtja kogub varumakse ning tasub selle edasi strateegilise gaasivaru haldajale. Sellise lahenduse eesmärk on muuta varumakse kogumine ja selle mõju gaasi lõpptarbijatele läbipaistvamaks.

Samuti jäi kehtima Konkurentsiameti pädevus alustada väärteomenetlust juhul, kui müüja rikub keeldu müüa strateegilisest gaasivarust soetatud gaasi tarbijale edasi selle soetushinnast kõrgema hinnaga. Nimetatud regulatsioon toetab kriisilukordades tarbijate kaitset ning strateegilise varu kasutamise eesmärgipärast rakendamist.

Maagaasi jaotusvõrkude toimepidevuse osas oli jätkuvalt oluline 2024. aastal jõustunud hädaolukorra seadusega seotud muudatus, mille kohaselt loetakse elutähtsa teenuse osutajaks võrguettevõtja, kelle jaotusvõrguga on ühendatud üle 1000 tarbija, ning võrguteenuste hinnakujundusse lisatakse investeeringud elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamiseks. 2025. aasta seisuga oli maagaasi seadusandluse põhiohk seega varustuskindlust, kriisivalmidust ja varumakse läbipaistvust tagava regulatsiooni rakendamisel.

2.1.2. Tehniline funktsioneerimine

Eesti maagaasi ülekandevõrk koosneb 978 km torustikust, millest 39 km on Balticconnector meretorustik, 4 gaasimõõtejaamast, kus toimub ülekandevõrku siseneva gaasi koguste mõõtmine ja gaasi kvaliteedi määramine, 37 gaasijaotusjaamast (GJJ), kus toimub ülekandevõrgust jaotusvõrkudesse väljuva gaasi rõhu alandamine, gaasi koguste mõõtmine, lõhnastamine ja klientidega kokkulepitud tarbimisrežiimi tagamine, 2 kompressorjaamast ning 1 gaasireguleerjaamast (Kiili GRJ), mis võimaldab ülekandevõrgu osasid juhtida eri töörihkudel. Samuti toimub Kiili GRJ-s Balticconnector'i süsteemi torustikust väljuva gaasikoguse mõõtmine, kuid Kiili GRJ ei liigitu otseselt gaasimõõtejaama alla. Paldiski gaasimõõtejaam võimaldab Eesti poolel Balticconnectorit läbiva gaasi kogust kahesuunaliselt mõõta. TSO-de vahelise koostöö kokkuleppe alusel mõõdetakse gaasikoguseid Soome poolel Inkoo gaasimõõtejaamas ja Eesti poolel Paldiski gaasimõõtejaamas vaheldumisi. 2022. aasta lõpus valmis ka võrguühendus võimaliku LNG ujuvterminali ühendamiseks ülekandevõrguga. Eesti gaasi ülekandevõrku kujutab joonis 13.

Joonis 13. Eesti gaasi ülekandevõrk aastal 2026 (Elering)

Eesti gaasisüsteem on osa regionaalsest gaasisüsteemist ja gaasiturust, mis on otseselt ühendatud Läti, Soome ja Venemaa gaasisüsteemidega ning kaudselt Leedu gaasisüsteemiga ja läbi GIPL-i Kesk-Euroopa gaasisüsteemiga. Lisaks sellele oli Eesti ülekandevõrk transiitkoridoriks Läti ja Soome vahel ning mõningal määral ka Venemaa ja Läti vahel. Eesti süsteem on ühendatud Venemaaga läbi Narva ja Värsk ühenduspunktide. 2019. aastast ei ole Narva ühendus enam kommertskasutuses ning seda punkti on võimalik kasutada vaid süsteemihaldurite omavahelise tehnilise gaasivarustuse tagamisel torustikul paiknevate gaasijaamade toite jaoks. 29.09.2022 võttis Eesti Vabariigi Valitsus vastu määruse maagaasi ja veeldatud maagaasi ostu keeluks seoses Venemaa Föderatsiooni agressiooniga Ukrainas, mida toetab Valgevene Vabariik⁴¹. Määrus jõustus 31.12.2022. Eesti ja Läti vaheliseks ühenduspunktiks on Karksi ning Eesti ja Soome ühendus on teostatud läbi Balticconnector ühenduse (alates aastast 2020). Lisaks mainitud ühendustele on Eestil veel kaks ühenduspunkti naaberriikidega, Korneti (Lätiga) ja Misso (Venemaaga), mida kasutatakse gaasi transportimisel Venemaa ja Läti vahel läbi paralleeltorustike

⁴¹ [Vabariigi Valitsuse sanktsiooni kehtestamine maagaasi ja veeldatud maagaasi ostu keeluks seoses Venemaa Föderatsiooni agressiooniga Ukrainas, mida toetab Valgevene Vabariik](#)

(Ibroska-Inšukalns ja Pihkva-Riia). Aastal 2024. eemaldati asjakohaste võrgupunktide nimekirjast Värskä ja Narva ühenduspunktid. Regionaalset gaasi ülekandevõrku kujutab joonis 14.

Joonis 14. Regionaalne gaasi ülekandevõrk aastal 2026. (ENTSO-G)

Ühtlasi toimus läbi nende 2022. aastal ka Misso piirkonna varustus gaasiga. Misso, Korneti ja Karksi punktid paiknevad ühise gaasitsooni sees, seega on Misso ja Korneti punkti sisendvõimsus üle kantud virtuaalsele Luhamaa punktile, mis on sisend ühisesse gaasitsooni. 2022. aasta alguses puhkenud sõjategevus Ukrainas on lõpetanud Venemaa gaasitarned Eestisse. Eesti ainsaks ühenduspunktiks Venemaa gaasivõrguga on jäänud Luhamaa, mis omab ainult eesmärki Kaliningradi gaasitransiidi jaoks. Eesti gaasisüsteemi sisend-väljundpunktide tehnilisi andmeid kajastab tabel 21.

Tabel 21. Ühenduspunktide tehniline läbilaskevõime (ENTSO-G, Elering AS)

Ühenduspunkt	Suund	Tehniline läbilaskevõime GWh/päev	Läbilaskevõime tavatingimustel GWh/päev
Narva ühendus	RU->EE	0	0
Värska GMJ	RU->EE	0	0
Luhamaa ühendus	RU->EE	0	0
	EE->RU	0	0
Karksi GMJ	LV->EE	73,5	73,5
	EE->LV	105	73,5
Balticconnector	EE->FI	70,5	56,8
	FI->EE	78,0	56,8

Eesti süsteemi gaasibilanssi aastatel 2022–2025 kajastab tabel 22. Tänu Balticconnectori ühenduse valmimisele 2020. aastal on Eesti gaasisüsteemi lisandunud gaasi eksportimine.

Tabel 22. Eesti gaasibilanss, GWh (Elering AS)

Gaasibilanss	2022	2023 ¹	2024 ¹	2025
Ülekandevõrku sisenenud gaas kokku	11 514,21	10 803,72	10 738,34	12 082,47
Ülekandevõrku piiripunktides sisenenud gaas (ilma transiidita)	11 514,21	10 803,72	10 738,34	12 082,47
Karksi GMJ	10 512,13	5 722,69	3 944,08	8 508,49
Värska GMJ	400,71	0,00	0,00	0,00
Narva GMJ	0,00	0,00	0,00	0,00
Misso GMJ	1,07	0,91	0,82	0,81
Balticconnector	600,30	5 080,11	6 793,44	3 573,17
Ülekandevõrgust väljunud gaas kokku	11 501,46	10 779,53	10 689,87	12 048,46
Sisemaine ülekandeteenus	3 776,77	3 435,29	3 720,73	3 350,14
Kaad ülekandevõrgus	22,89	32,25	48,43	32,49
Eksport	7 721,66	7 337,34	6 963,71	8 698,32
Karksi GMJ	324,90	4 075,12	5 723,29	2 676,30
Balticconnector	7 396,76	3 262,23	1 240,43	6 022,02

¹ Balticconnector polnud rikke tõttu töökorras vahemikus 08.10.2023–22.04.2024.

Tabel 23 kajastab piiripunktide impordi- ja ekspordivooge 2025. aasta kuude lõikes. Tabelist nähtub, et Balticconnectori ühendust kasutati 2025. aastal peamiselt gaasi ekspordiks, eeskätt aasta esimeses pooles ja sügiskuudel. Samal ajal toimus ühenduse kaudu ka import, kuid selle maht jäi ekspordist väiksemaks ning import koondus peamiselt aprilli, mai, juuli, oktoobri ja novembri kuusse. Juunis ja juulis Balticconnectori kaudu gaasi ekspordi ei toimunud, kuid juulis toimus märkimisväärne import. Karksi ühenduse kaudu toimunud gaasivood hõlmasid nii Eesti sisetarbimiseks imporditud gaasi kui ka gaasi transiiti Läti ja Soome vahel läbi Eesti gaasiülekandevõrgu.

Tabel 23. Gaasi import ja eksport piiripunktides 2025. aasta kuude lõikes, GWh (*Elering AS*)

	Balticconnector		Karksi	
	Import	Eksport	Import	Eksport
Jaanuar	0,00	1 234,04	1 692,10	0,00
Veebruar	36,81	959,67	1 406,22	0,00
Märts	0,00	988,49	1 332,89	0,00
Aprill	148,95	659,82	819,68	51,07
Mai	890,50	106,38	117,61	699,25
Juuni	42,82	0,00	101,01	9,21
Juuli	1 550,20	0,00	0,00	1 421,68
August	7,73	746,39	890,07	4,66
September	0,00	569,92	719,68	0,09
Oktoober	591,54	13,32	16,36	325,09
November	304,62	425,55	650,14	165,25
Detsember	0,00	318,45	762,72	0,00
Kokku	3 573,17	6022,02	8 508,49	2 676,30

2.1.2. Gaasivõrgu kasutamise ja liitumise hinnad

Kuni 01.01.2020 kehtisid kaubapõhised ülekande väljundhinnad. Sisendhinda Eestis ei rakendatud. Lisaks oli kehtestatud transiidihind Luhamaa-Korneti gaasivoole (RU – EE – LV).

Euroopa Komisjoni määrusega (EL) 2017/460 kehtestati võrgueeskiri gaasi ülekandetasude ühtlustatud ülesehituse põhimõtete kohta ning selle rakendamisega Eestis, muutusid oluliselt ja olemuslikult ülekandeteenuste hinnad.

2019. aastal koostas ja kehtestas Konkurentsiamet esimest korda eraldi gaasi ülekandevõrgu võrguteenuste hindade arvutamise metoodika⁴². Varasemalt kasutati ühte metoodikat nii ülekandevõrgu kui ka jaotusvõrgu hindade arvutamiseks. Uue metoodika alusel 2019. aastal koostatud gaasi ülekandevõrgu võrguteenuste hindade kohaselt hakkavad alates 2020. aastast kehtima süsteemisese võrgukasutuse ning süsteemidevahelise võrgukasutuse sisend- ja väljundhinnad. Vastavalt määruks kehtestatud korrale, viidi 2019. aastal ka läbi turuosaliste konsultatsioon ning konsultatsioonidokument esitati analüüsimiseks ACER-ile. ACER tegi oma analüüsis mitmeid ettepanekuid hinnakonsultatsiooni paremaks läbiviimiseks tulevikus.

Konkurentsiameti 30.09.2019 otsusega nr 7-3/2019-054 koostati Eestis eraldi võimsuspõhised sisendhinnad ja väljundhinnad ning võimsustoodete kordajad. 2025. aastal kehtisid Konkurentsiameti 01.09.2023 otsusega nr 7-3/2023-120 koostatud gaasi ülekande võrguteenuse hinnad⁴³.

Metoodika ja selle alusel koostatud ülekandevõrgu hindade olulisimad märksõnad on:

- Euroopa Komisjoni määruse (EL) 2017/460 järgi koosmõjus maagaasiseadusega rakendatakse Eestis hinnalaega reguleerimiskorda (*price cap regime*), mille puhul regulaator koostab fikseeritud suurusega ülekandehinnad;
- Eestis rakendatakse eraldiseisvat postmargi lähtehinnametoodikat ülekandehindade arvestamisel;

⁴² Kättesaadav: [Konkurentsiamet Võrguteenuse hindade koostamine](#)

⁴³ Kättesaadav: [Elering AS gaasi ülekande võrguteenuse hinnad](#)

- sisendhinnad ühtlustatakse naaberriikidega (Läti ja Soome) kohandamise teel, mille aluseks on võrdlusuuringu kohaselt leitud Euroopa Liidu liikmesriikide keskmine sisendhind, millele on lisatud veamarginaal;
- FINESTLAT-i turupiirkonna riikide vahelised ühenduspunktid lähtehindade arvutamisel kaotatakse;
- eeldatavad süsteemihaldurite vahelised kompensatsioonid (ITC) minimiseeritakse iga koostöös osaleva riigi väljundtariifide kaudu.

FINESTLAT-i turukorraldus tagab tarbijatele piirkonna sisenditel madalaima pakutava gaasihinna turule pääsu kõigis kolmes osalevas riigis ilma täiendavate kuludeta riikidevahelistes ühenduspunktides. Tuleviku väljakutseks on leida Leedut rahuldav sisendtulude jaotus, mis võimaldaks nelja riigi ühise turu tekkimise.

Liitumine ülekande- ja jaotusvõrguga toimub maagaasiseaduse alusel kulupõhiselt. Võrguettevõtjal on õigus võtta võrguga liitujalt põhjendatud liitumistasu. Liitumistasu arvutamisel lähtutakse sellest, et oleks tagatud konkreetseks liitumiseks vajalike põhjendatud kulutuste katmine, muu hulgas:

- investeeringud, sealhulgas mõõtesüsteemi väljaehitamine;
- keskkonnanõuete täitmine;
- kvaliteedi- ja ohutusunõuete täitmine.

Liitumistasu suuruse arvutab võrguettevõtja, lähtudes liitumistasu arvestamise metoodikast, mis on kooskõlastatud Konkurentsiametiga.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1788 artikli 78 lõike 1 punkti u kohaselt peab reguleeriv asutus jälgima juurdepääsutingimusi maagaasihoidlatele, mahuvarule ja muudele abiteenustele. Eestis gaasihoidlad puuduvad, torujuhtmes hoitavat gaasi ei kasutata kommertseesmärkidel ning puuduvad ka muud süsteemihalduri osutatavad abiteenused. Tulenevalt ülekandesüsteemi väiksusest, peab Konkurentsiamet olukorda, kus torujuhtmes hoitavat gaasi ei kasutata kommertseesmärkidel ning puuduvad ka muud süsteemihalduri poolt osutatavad abiteenused, põhjendatuks.

FINESTLAT-i ühise tariifitsooni puhul on tegemist Euroopa gaasiturumõistes ainulaadse süsteemiga EL-is, kus kolme riigi vahel toimub kauba (gaasi) vaba liikumine igasuguste piiranguteta. Konkurentsiameti hinnangul on rakendatud postmargi süsteem ennast 2020. aasta jooksul igati õigustanud, sest ei ole vahet, millisest allikast gaas on pärit – tarbija saab seda tarbida võrdse võrguteenuse hinnaga, tagades nii regionaalselt võrdsemad võimalused tarbijatele.

2.1.3. Bilansivastutus

Maagaasiseadusest tulenevalt on bilansihaldur turuosaline, kes on sõlminud süsteemihalduriga bilansi tagamiseks bilansilepingu. Seega turuosaline on ise bilansihaldur juhul, kui ta ei ole delegeerinud lepingus bilansivastutust müüjale või teisele bilansihaldurile. Kodutarbija bilansihaldur on müüja.

Igal turuosalisel on üks avatud tarnija. Võrguettevõtjal peab võrguteenuse osutamisel kasutatud gaasi ostmiseks olema üks avatud tarnija võrgu piiripunktide arvestuses. Tarbijal ja tootjal on üks avatud tarnija mõõtepunkti kohta.

Elering AS vastutab süsteemihaldurina Eesti gaasisüsteemi bilansi tagamise ja bilansihaldurite bilansside selgitamise eest. Bilansihalduri ja süsteemihalduri vahelist avatud tarne lepingut nimetatakse bilansilepinguks, mille tüüptingimused on avalikud ja samad kõikidele bilansihalduritele. Bilansiteenus, mida selle lepingu alusel osutatakse, sisaldab bilansihalduse korda ning bilansigaasi ostu ja müügi tingimusi. Maagaasiseaduse § 12 lõike 4 alusel töötab süsteemihaldur välja ja kooskõlastab Konkurentsiametiga bilansilepingu tüüptingimused ja bilansigaasi hinna määramise metoodika.

2019. aastal koostati Eesti ja Läti süsteemihaldurite poolt ja kooskõlastati (Konkurentsiameti 30.09.2019 otsusega nr 7-10/2019-007⁴⁴) mõlema riigi regulaatorite poolt 2020. aastal käivitunud ühise Eesti-Läti bilansitsooni reeglistik (Eesti ja Läti ühised maagaasi ülekandesüsteemi tasakaalustamise eeskirjad) ja bilansilepingu tüüptingimused. Ühised tüüptingimused kehtestavad ka ühise bilansigaasi hinna ja tasakaalustamise hüvitise määramise metoodika.

Konkurentsiamet kooskõlastas 10.10.2025 otsusega nr 7-29/2025-002 ning 13.07.2026 otsusega nr 7-29/2026-001 Eesti ja Läti ühiste maagaasi ülekandesüsteemi tasakaalustamise eeskirjade muudatused⁴⁵. Värskeimate muudatuste kohaselt ei ole süsteemihalduril lubatud kasutada süsteemi tasakaalustamiseks madalama prioriteediga tasakaalustamistoimingut (ehk eelistada tasakaalustamisteenust) ainult üldise kulude kokkuhoiu eesmärgil, kuna süsteemihaldurite eesmärk peaks olema lühiajaliste standardiseeritud toodetena gaasi lühiajalisel hulgiturul oma gaasivaru tasakaalustamiseks ostetud ja müüdud gaasi koguste maksimeerimine. Lisaks nähakse muudatustega ette vaikimisi ka isekoostatud arvete (ingl *self-billed invoice*) lahenduse kasutuselevõtt.

Bilansigaasi hinna metoodikat kirjeldab Eesti ja Läti ühiste maagaasi ülekandesüsteemi tasakaalustamise eeskirjade peatükk 8.

Bilansigaasi müügi piirhind (MSP) gaasipäeval D võrdub järgmistest hindadest väiksemaga:

- madalaim hind mis tahes peamiste toodete müügil, kus süsteemihaldur osales asjaomastel kauplemisplatvormidel gaasipäeval D;
- peamiste toodete kõigi kauplemistehingute kaalutud keskmine hind asjaomastel kauplemisplatvormidel gaasipäeval D, korrutatuna MSP-stiimuliga;

Bilansigaasi ostu piirhind (MBP) gaasipäeval D võrdub järgmistest hindadest suurimaga:

- kõrgeim hind mis tahes peamiste toodete ostul, kus süsteemihaldur osales asjaomastel kauplemisplatvormidel gaasipäeval D;
- peamiste toodete kõigi kauplemistehingute kaalutud keskmine hind asjaomastel kauplemisplatvormidel gaasipäeval D, korrutatuna MBP-stiimuliga.

MSP-stiimul võib olla vahemikus 0,9 ja 0,95 ning MBP-stiimul vahemikus 1,05 ja 1,1. Süsteemihaldur avaldab oma kodulehel MBP- ja MSP-stiimulid järgmise aasta kohta iga aasta 1. novembriks. Süsteemihaldur võib stiimuleid aasta jooksul uuesti korrigeerida, teatades sellest vähemalt kolm kalendripäeva ette. Alates 01.12.2021 on MBP-stiimul 1,10 ja MSP-stiimul 0,95.⁴⁶

Vastavalt Eesti ja Läti ühistele maagaasi ülekandesüsteemi tasakaalustamise eeskirjadele ning eesmärgiga tagada süsteemihaldurite finantsneutraalsus, rakendus 2020. aastast eraldi komponendina tasakaalustamise hüvitis gaasipäeva kohta. Tasakaalustamise hüvitised määratakse kindlaks, võttes arvesse võimalikke alljärgnevaid tulusid ja kulusid:

- süsteemihalduri kulusid ja tulusid, mis tulenevad päeva eabilansi tasudest;
- süsteemihalduri kulusid ja tulusid, mis tulenevad tasakaalustamistoimingutest;
- süsteemihalduri halduskulusid, mis tulenevad tasakaalustamistoimingutest;
- süsteemihalduri muid kulusid ja tulusid, mis on seotud süsteemihalduri tehtavate tasakaalustamistoimingutega.

Tasakaalustamise hüvitis omistatakse võrgukasutajale vastavalt võrgukasutaja portfelist väljunud vooludele (sh sisemine tarbimine, piiriüleselt väljunud ja virtuaalses kauplemispunktis müüdud kogused).

⁴⁴ Kättesaadav: <https://www.konkurentsiamet.ee/elekter-gaas-soojus-ja-vesi/gaas/tuupthingimused#Bilanss>

⁴⁵ Kättesaadav: <https://www.konkurentsiamet.ee/elekter-gaas-soojus-ja-vesi/gaas/tuupthingimused>

⁴⁶ Kättesaadav: <https://elering.ee/gaasi-bilansihaldus>

Ühise bilansitsooni eeliseks on bilansihalduri eabilansi arvestamine piirkonna, mitte riigi põhiselt, mis peaks mõlemas riigis tegutsevale bilansihaldurile andma bilansihoidmise kulude kokkuhoidu. Bilansigaasi hinnad on leitavad Eleringi veebilehelt⁴⁷.

⁴⁷ Kättesaadav: <https://dashboard.elering.ee/et/gas-balance/prices>

2.1.4. Piiriülene võimsuste jaotus ja ülekoormuse juhtimine

Seoses Eesti-Läti ühise gaasitsooni loomisega alates 01.01.2020 valmistasid mõlema riigi süsteemihaldurid ette ühised võrgulepingu tüüptingimused, mis reguleerivad võimsuse kasutamise ning piiriülesele taristule juurdepääsu tingimusi kolmandatele isikutele, ülekandevõimsuse jaotamise metoodikat ja lepingulise ning füüsilise ülekoormuse juhtimise metoodikat Eesti-Läti gaasitsoonis.

Konkurentsiamet kooskõlastas ühised võrgulepingu tüüptingimused 30.09.2019 otsusega nr 7-10/2019-007. Eesti-Läti gaasitsooni käivitamisel 2020. aastal täiendati süsteemihaldurite ettepanekutest lähtuvalt võrgulepingu tüüptingimusi, millele andsid samuti mõlema riigi energiaturu regulaatorid enda kooskõlastuse, Konkurentsiameti poolt 23.04.2020 otsusega nr 7-10/2020-001.

Balticconnectori võimsuste jaotamise mehhanismi leppisid kokku Eesti ja Soome süsteemihaldurid ja kiitsid heaks vastavalt Eesti ja Soome energiaregulaatorid. Vastava kokkuleppe ja otsuste alusel kasutatakse Balticconnectoril päev-ette ja päevasisesed kaudse (*implicit*) võimsuse jaotamise tooteid, vähemalt kuni 2022. aastani. Vastava otsuse vaatab Soome reguleeriv asutuse üle igal aastal ja Konkurentsiamet vastavalt vajadusele (kui turuolukord seda nõuab).

01.01.2020 alustas tööd Soome, Eesti ja Läti ühtne tariifitsoon (FinEstLat). FinEstLati ühinemine tähendas Soome, Eesti ja Läti turgude ühendamist, piirkonna sisetariifide kaotamist ja piirkonna sisenemistariifide kehtestamist samale tasemele, kohaldades võrkudevahelise kompensatsiooni (ITC) mehhanismi. FinEstLati ühtse sisenemistariifide tsooni toimimise tulemused olid ja on väga positiivsed.

Turu edasine integreerimine, FinEstLati ja Leedu gaasituru ühendamine oli Balti riikide ja Soome jaoks selge võimalus saada kasu olemasolevast ja tulevast infrastruktuurist, nagu gaasihoidlad, LNG-terminalid, Balticconnector ja gaasiühendus Poola-Leedu (GIPL). Lisaks sellele integreeriks ühtse sisenemissüsteemi laiendamine neli suhteliselt väikest riiklikku turgu veelgi rohkem ja suurendaks oluliselt konkurentsi. Selle saavutamiseks leppisid 2020. aasta alguses energiaministeeriumid, riiklikud reguleerivad asutused ja Eesti, Soome, Läti ja Leedu gaasi ülekandesüsteemi haldurid kokku tegevuskavas, millega luuakse tulevase piirkondliku gaasituru integreerimiseks vajalikud protsessid.

Geopoliitilise olukorra muutumine 2022. aastal on siiski toonud kaasa olulisi muudatusi piirkonna gaasituru toimimise põhialustes. FinBalti turg seisab silmitsi väljakutsetega, mida varem ei ole esinenud. Sellest tulenevalt ei vasta ITC mehhanism enam praegusele turuolukorrale ega pruugi kõigile asjaosalistele kasu tuua.

Seetõttu leppisid FinBalti riikide reguleerivad asutused 12.10.2022 kokku, et ühinemine lükatakse edasi ning toimub kõige varem 2024. aasta oktoobris⁴⁸. 26.07.2024 pöördusid FinBalt riikide reguleerivad asutused asjaomaste süsteemihaldurite poole ühinemisega seotud edasiste tegevuste osas. 28.08.2024 teatasid asjaomased süsteemihaldurid, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist (EL) 2024/1788 ja regulatsioonist 2024/1789 tulenevatest muudatustest, mis omavad mõju FinBalt riikide tariifide struktuurile ja taastuvgaaside tariifi soodustustele FinBalti riikide vahelistes ühenduspunktides, ei ole võimalik hinnata ühinemise mõju piirkonnale enne 2027. aastat, kui uued tariifi raamistikud muudatuste mõjud on hakanud avalduma.

Eesti ja Läti moodustavad ühise gaasituru bilansitsooni. Piiriüleste sisend- ja väljundvõimsuste reserveerimine Soome ja Leedu suunal toimub kas süsteemihaldurite (Elering AS ja AS Conexus Baltic Grid) hallatava ühise IT-platvormi kaudu või gaasibörsil kaubeldes. Alates 9. septembrist 2025 on Baltikumi ja Soome gaasikaubandus varasemalt GET Baltic platvormilt üle viidud Euroopa energia- ja

⁴⁸ Kättesaadav: <https://valtioneuvosto.fi/en/-/11120570/postponement-of-finestlat-and-lithuanian-gas-market-merge>

gaasibörsile EEX (*European Energy Exchange*)⁴⁹. Koos gaasiga kauplemisega toimub EEX börsil ka kaudne võimsuste jaotamine. See tähendab, et lühiajaliste piiriüleste ülekandevõimsuste ja ostetud gaasikoguse jaotamine toimub süsteemihaldurite poolt börsile antud mahu ulatuses samaaegselt. Võimsuste jaotamine börsil põhineb jätkuvalt FCFS (*first come first served*) ehk ajalise eesõiguse põhimõttel.

Kui Balticconnectori puhul on kasutusel ainult kaudne jaotamine, siis Eesti-Läti gaasitsooni teistes ühenduspunktides (Värskä, Luhamaa-Korneti, Kiemenai) pakutakse kaudse jaotuse järgmise päeva ning päevasisestele toodetele lisaks ka tavapäraseid (*explicit*) aasta, kvartali ja kuu võimsustooteid. Nende puhul rakendatakse FCFS-i⁵⁰ jaotuse põhimõtet.

Lepingulise ülekoormuse puhul kasutatakse järgmisi meetmeid:

- lepingulise võimsuse loovutamine;
- pikaajaline UIOLI⁵¹ põhimõttele vastav mehhanism;
- ülemärgimis- ja tagasiosustuskeem.

Füüsilise ülekoormuse puhul piiratakse eelnevalt katkestatavat võimsust ning seejärel kindlat võimsust, kusjuures esmajärjekorras piiratakse lühema teenusena müüdud ülekandevõimsust (st viimasena piiratakse üheaastase teenuse võimsust).

Ülekandevõimsust piiratakse sama teenust omavate võrgukasutajate suhtes proportsionaalselt. Võrguettevõtja teavitab võrgu kasutajat ülekandevõimsuse piiramisest kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis esimesel võimalusel.

2.1.5. Euroopa Liidu võrgueeskirjade rakendamine

Eesti ja Läti ühised maagaasi ülekandesüsteemi tasakaalustamise eeskirjad on kooskõlas komisjoni määrusega (EL) nr 312/2014, millega kehtestatakse ülekandesüsteemides gaasivarustuse tasakaalustamise võrgueeskiri (BAL)⁵².

Kooskõlas komisjoni määrusega (EL) 2015/703, millega kehtestatakse võrgueeskiri koostalitlus- ja andmevahetuseeskirjade kohta (INT), käivitas Elering AS 2019. aastal gaasi andmelaoplatvormi.

2019. aastal kooskõlastas Konkurentsiamet Eesti-Läti ühised võrgulepingu tüüptingimused (30.09.2019 otsusega nr 7-10/2019-007) lähtuvalt komisjoni määrusest (EL) 2017/459, millega kehtestati gaasi ülekandesüsteemide võimsuse jaotamise mehhanismide võrgueeskiri (CAM)⁵³. Lisaks kooskõlastas Konkurentsiamet Eesti ja Läti ühised maagaasi ülekandesüsteemi tasakaalustamise eeskirjad lähtuvalt BAL-i võrgueeskirjast, ning uued ülekandehinnad, juhindudes Euroopa Komisjoni määrusest (EL) 2017/460, millega kehtestati võrgueeskiri gaasi ülekandetasude ühtlustatud ülesehituse põhimõtete kohta (TAR). Eesti-Läti ühised võrgulepingu tüüptingimused ja tasakaalustamise eeskirjad on kooskõlas

⁴⁹ Kättesaadav: https://www.eex.com/fileadmin/Global/News/EEX/EEX_Customer_Information/2025/2025-08-07_EEX_Customer_Information_EEX_to_launch_Baltic_and_Finnish_markets_on_9_September_2025.pdf

⁵⁰ FCFS-põhimõte (*first come first served*) ehk saabumise järjekorras teenindamise põhimõte on võimsuse jaotamise meetod, mille puhul jaotatakse võimsust esmalt nendele võrgu kasutajatele, kes on taotlenud võimsuse reserveerimist varem.

⁵¹ UIOLI-põhimõte (*use it or lose it*) on ülekandesüsteemi sellise võimsuse ümberjaotamise kord, mille puhul reserveeritud, aga kasutamata võimsus tehakse kättesaadavaks neile, kes soovivad seda kasutada.

⁵² Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014R0312>

⁵³ Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02017R0459-20170317>

ka INT võrgueeskirjaga. Konkurentsiameti 30.09.2019 otsusega nr 7-3/2019-054 kooskõlastati esimest korda Eestis eraldi sisendhind ja väljundhind⁵⁴ ning võimsustoodete kordajad.

2.1.6. Ülekandevõrgu tehnilise talitluse näitajad

Eesti gaasivõrgu tehnilise talitluse näitajaid aastatel 2021–2025 kajastab tabel 24. Gaasivõrgu pikkus ülekandesüsteemis on võrreldes 2024. aastaga jäänud samaks, jaotusvõrgus on võrreldes eelmise aastaga torustiku pikkus vähenenud ligikaudu 5 km võrra. Gaasi maksimaalne päevane tarbimine (GWh/a) vähenes 2025. aastal võrreldes 2024. aastaga 41,1%, langedes 25,20 GWh-ni ööpäevas. Langus on tõenäoliselt seotud soojemate ilmastikutingimuste ning maagaasi tarbimise üldise vähenemisega.

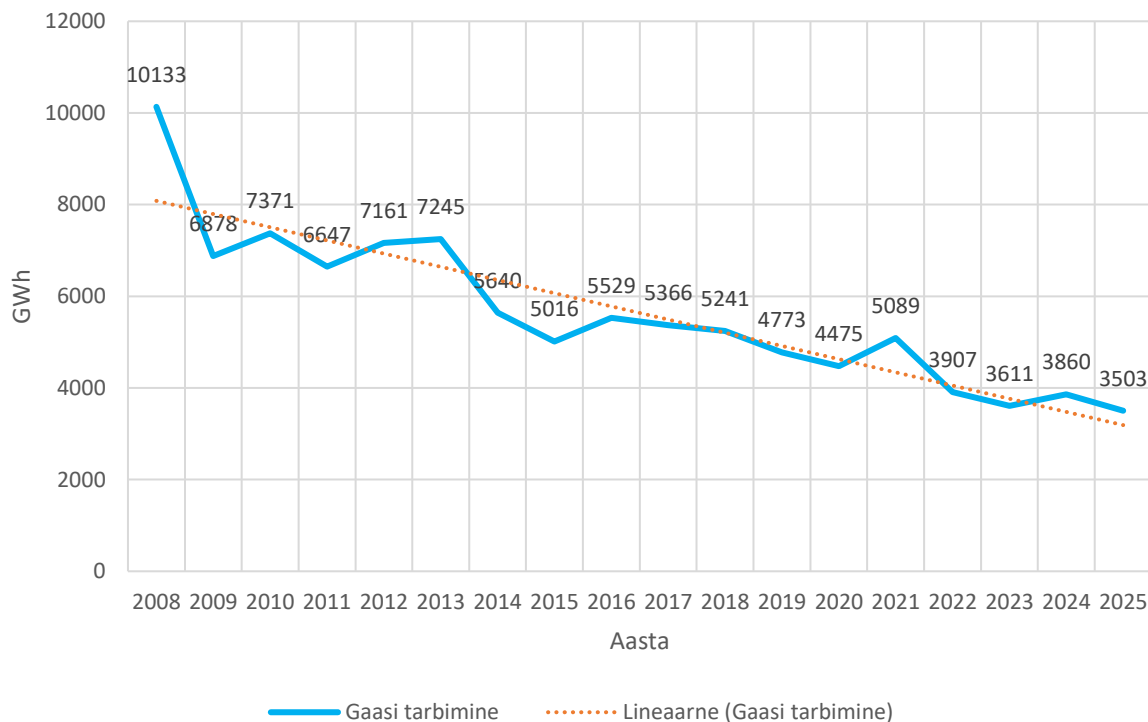
Tabel 24. Gaasivõrgu tehnilise talitluse näitajad (Konkurentsiameti küsitluse põhjal)

Näitaja	2021	2022	2023	2024	2025
Gaasi maksimaalne päevane tarbimine (GWh/päev)	42,1	32,79	26,87	42,81	25,20
Torustiku sisendvõimsus (GWh/a)	76 866	85 809	73 598	83 611	60 866
Torustiku väljundvõimsus (GWh/a)	52 419	61 511	39 642	40 735	55 284
Põhivõrguettevõtjate arv	1	1	1	1	1
Põhivõrgu pikkus (km)	976,3	978,3	978,3	977,0	977,0
Jaotusvõrguettevõtjate arv	23	23	23	22	23
Jaotusvõrgu pikkus (km) ¹	2 291,6	2 297,3	2 278,4	2 307,2	2 302
Kasutatud keskmine ülemine kütteväärtus (kWh/m ³)	10,48	10,58	10,71	10,80	10,72

⁵⁴ Kättesaadav: <https://www.konkurentsiamet.ee/elekter-gaas-soojus-ja-vesi/gaas/liitumistasu-arvutamise-metoodika>

2.2. Maagaasi hulgiturg

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2024/1788 artikli 2 punkti 51 alusel on hulgimüüja füüsiline või juriidiline isik, kes ostab maagaasi või vesinikku selle edasimüügiks kas oma asukohasüsteemist või väljastpoolt seda, välja arvatud ülekande- või jaotussüsteemi haldur. Hulgimüüjate alla ei kuulu ülekande- ja jaotusvõrgu haldurid. Joonis 15 kajastab gaasi tarbimist (GWh) Eestis alates aastast 2008 ning iseloomustab muutusi hulgimüügiturul. Jooniselt on näha, et gaasi hulgimüügiturg ja maagaasi tarbimine Eestis on 2025. aastal jätkanud langustrendi, võrreldes eelneva aastaga on Eestis maagaasi tarbitud 357 GWh ehk 9,3% vähem.

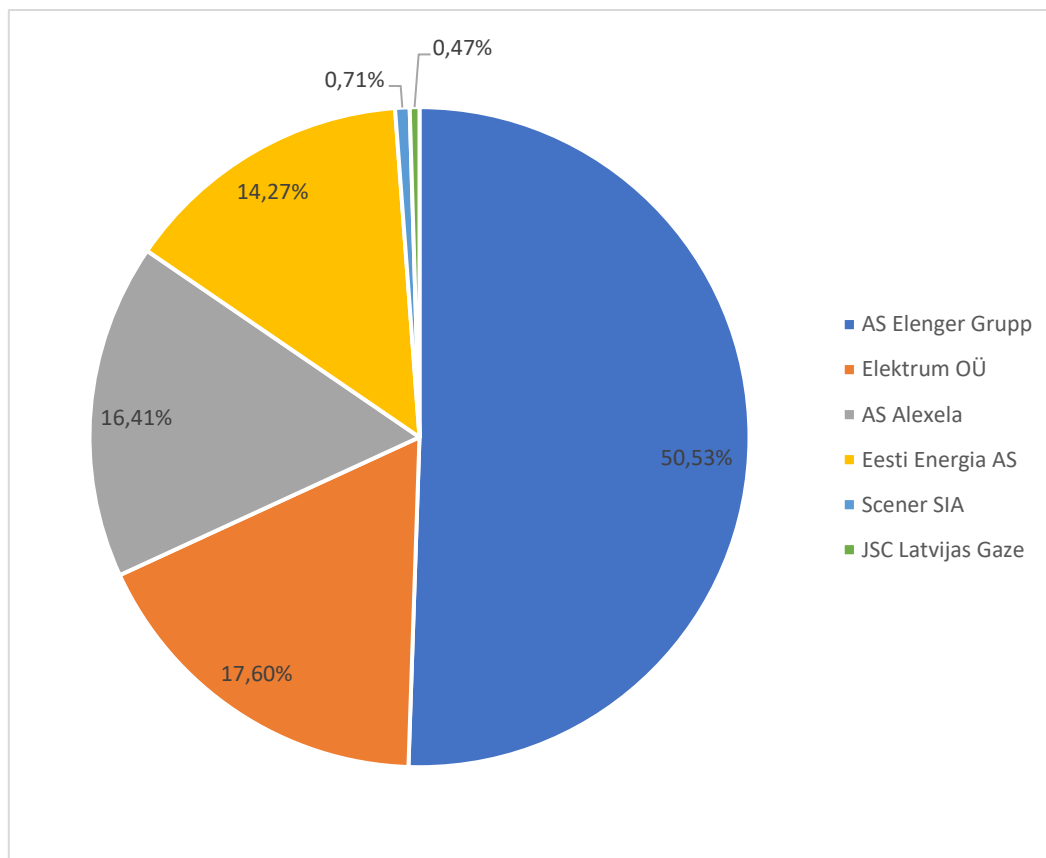

Joonis 15. Gaasi tarbimine Eestis, GWh (Statistikaamet, Elering AS)

Eesti ja Läti ühises bilansitsoonis on 2025. aasta lõpu seisuga registreeritud 86 hulgimüügiettevõtet, neist 11 turuosalist on lepingu sõlminud Elering AS-iga (Eesti) ja 75 turuosalist „Conexus Baltic Grid” AS-iga (Läti). Vastavalt ühise bilansitsooni reeglitele võib turuosaline sõlmida lepingu ühe ühise tsooni põhivõrguettevõtjaga ja tegutseda mõlemas alas.

Gaasi hulgimüügiturul on Eestis suurima tarnemahuga ettevõtte AS Elenger Grupp (endise nimega Eesti Gaas AS), kelle osakaal 2025. aastal oli 50,5% (tabel 24). Konkurentsi vaates on olukord turul viimasel aastal paranenud, suurima tarnija osakaal võrreldes eelmise aastaga on vähenenud 14,8 protsendipunkti. Lisaks on Elektrum OÜ suurendanud oma osakaalu 6,3%-lt 17,6%-le, mis on turu konkurentsiolekorda tugevdanud. Kuigi suurima turuosalise osakaal on endiselt üle 50%, siis on 2025. aastal turuosad jaotunud mõnevõrra ühtlasemalt kui varasematel aastatel.

Eestis gaasi hulgituru konkurentsiolekorda viimaste aastate lõikes iseloomustab bilansihaldurite osakaal gaasi tarnemahtudest, mis on esitatud tabelis 24. Bilansihaldurite osakaalu 2025. aastal kajastab joonis 16. Tabelis on viimase aasta kajastatud ainult kuus suurimat turuosalist, kuna teiste osakaal Eesti turul on marginaalne ehk väga väike.

Joonis 16. Bilansihaldurite osakaal (%) 2025. aastal (Elering AS-i ja Konkurentsiameti küsitluse põhjal)

Tabel 25. Bilansihaldurite osakaal (%) tarnemahust aastate lõikes (Elering AS-i ja Konkurentsiameti küsitluse põhjal)

Bilansihaldur	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
AS Alexela	6,88	9,04	11,65	14,65	17,20	15,79	16,41
Eesti Energia AS	12,45	18,4	17,07	11,34	7,96	11,88	14,27
Elenger AS	62,01	56,85	55,60	60,38	73,26	65,37	50,53
Elektrum OÜ	0,08	0,23	1,70	0,59	0,53	6,37	17,60
JSC Latvijas Gaze	16,98	14,45	13,46	12,18	0,55	0,59	0,47
Scener SIA	1,66	0,97	0,50	0,03	0,03	0,00	0,71

Tabelist 25 nähtub, et kõige suurem turuosa on AS-il Elenger Grupp ja järgnevad Elektrum OÜ ning AS Alexela.

Pärast 2022. aasta sündmuseid on 2025. aasta lõpuks maagaasi hind langenud 2021. aasta ehk kriisieelsele tasemele. Elering AS-i ja gaasibörsi EEX-i andmetel oli 2025. aastal keskmine hind 39,59 €/MWh. Võrreldes 2024. aasta keskmise hinnaga tõus olnud küll 6,73%, kuid võrreldes 2022. aastaga, kui aasta keskmiseks hinnaks kujunes 130,24 €/MWh kohta, on turuhinnad stabiliseerunud. Konkurentsiamet ei saa Eesti õigusruumis mõjutada lepingu alusel kujunevat impordi ja/või tarne hinda, kuid saab kontrollida, kas gaasimüüja täidab seadust ning müüb kõikidele tarbijatele gaasi võrdsetel tingimustel ega kuritarvita oma seisundit turul.

Gaasi hulgimüügituru olulisemaid näitajaid viimaste aastate lõikes kajastab tabel 26.

Tabel 26. Hulgimüügituru toimimise näitajad (Elering AS-i ja Konkurentsiameti küsitluse põhjal)

Gaasi hulgemüügi näitajad	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Aktiivsete hulgemüügiettevõtete arv ¹	7	8	11	12	12	12	11
Gaasivõrku sisestatud biogaas (GWh/a)	63	84	121	101	110	123	122
Gaasi kogunõudlus (GWh/a)	4 773	4 480	5 196	3 777	3 435	3 720	3350
Impordi kogus (GWh/a)	4 828	12 978	11 391	11 514	10 804	10 738	12 082
Ekspordi kogus (GWh/a)	0	8 481	6 281	7 728	7 338	7 011	8 689
Gaasitarnete päritolumaade arv ²	2	2	2	2	1	1	1
Venemaa gaasi otsene osakaal % (import Värsk punktist)	84	66	93,50	3,48	0	0	0
EL-i liikmesriikidest tarnitud gaasi osakaal % ³	16	34	6,50	96,52	100	100	100
OTC turul kaubeldav kogus (GWh/a)	5 240	40 105	12 663	9 956	12 578	14 202	24 308
Spot-turul kaubeldav kogus (GWh/a)	72	2 464	4 325	5 816	3 973	5 375	5 619
Futuuriturul kaubeldav kogus (GWh/a)	73	-	-	-	-	-	-
Summaarne kaubeldav kogus (GWh/a)	5 385	42 569	16 988	15 772	16 551	19 577	29 927
Gaasi keskmine impordihind (€/MWh)	22,60	10,73	39,81	130,24	45,72	37,09	39,59
Kaitstud tarbijate arv	51 469	51 329	56 409	56 097	56 906	59 449	45 437
Kaitstud tarbijate müügi kogus (GWh/a)	923	765	2 002	1 198	1 376	1 244	666

¹ Elering AS-iga lepingu sõlminud ettevõtete arv, kokku ühises bilansitsoonis 86

² Tarnet Euroopa Liidu liikmesriikide käsitletakse ühtse päritolumaana

³ EL-i gaasi alla arvestatakse kõik ülejäänud, mis ei tule otse Venemaalt ja on hangitud Euroopa Liidu hulgiturult või Euroopa Liidu tarnijalt. Seega võib sinna alla sattuda ka teiste Euroopa Liidu tarnijate poolt kolmandatest riikidest hangitud gaas, mis on Euroopa turul edasi müüdnud, näiteks kui gaas siseneb Eestisse Läti piirkonnast.

Tabelist 25 nähtub, et gaasi kogunõudlus Eesti hulgiturul on 2025. aastal vähenenud ligikaudu 10%. 2020. aastast on hulgemüügiturule lisandunud maagaasi eksport ning seoses sellega on ka impordi maht märgatavalt suurenenud. Võrreldes 2024. aastaga on impordi maht mõnevõrra tõusnud, kuid üldises vaates olnud alates 2020. aastast stabiilne. Võrreldes 2024. aastaga on ekspordi kogus kasvanud 23,9%. Venemaa gaasi otsene osakaal Eesti hulgemüügiturul (gaas, mis on sisenenud otse Venemaalt läbi Värsk punkti) on viimaste aastatega langenud 0%-ni.

Eestis on gaasi hulgiturg tihedalt Baltikumiga seotud, kauplemine on hoogustunud ja lisandunud on ka kaubandus Soomega. Järjest raskem on mõõta kolmandatest riikidest pärineva gaasi osakaalu turul. Näiteks ei ole võimalik sinna alla arvestada teiste Euroopa Liidu tarnijate poolt kolmandatest riikidest hangitud ja Euroopa hulgiturul Eesti tarnijatele edasi müüdnud gaasi koguseid. Alternatiivne gaasitarnete allikas on Leedus asuv Klaipeda LNG-terminal, kuid Leedu ja Läti piiril endiselt gaasitarnetele kehtestatud tariif, mis vähendas Klaipeda LNG konkurentsivõimet FINESTLAT-i turul. Baltikum on koos Soomega võtnud eesmärgiks FINESTLAT-i turupiirkonda laiendada ja kaasata ka Leedu ühisesse tariifitsooni, siiski on läbirääkimised ühise tariifitsooni reeglite ja kulude jagamise põhimõtete üle endiselt käimas. Ühinemine oleks toimunud juba 2023. aastal, kuid 2022. aasta geopoliitiline olukord on põhjustanud olulisi muutusi piirkonna gaasiturul põhjalustes ja ühinemine on lükkunud edasi⁵⁵.

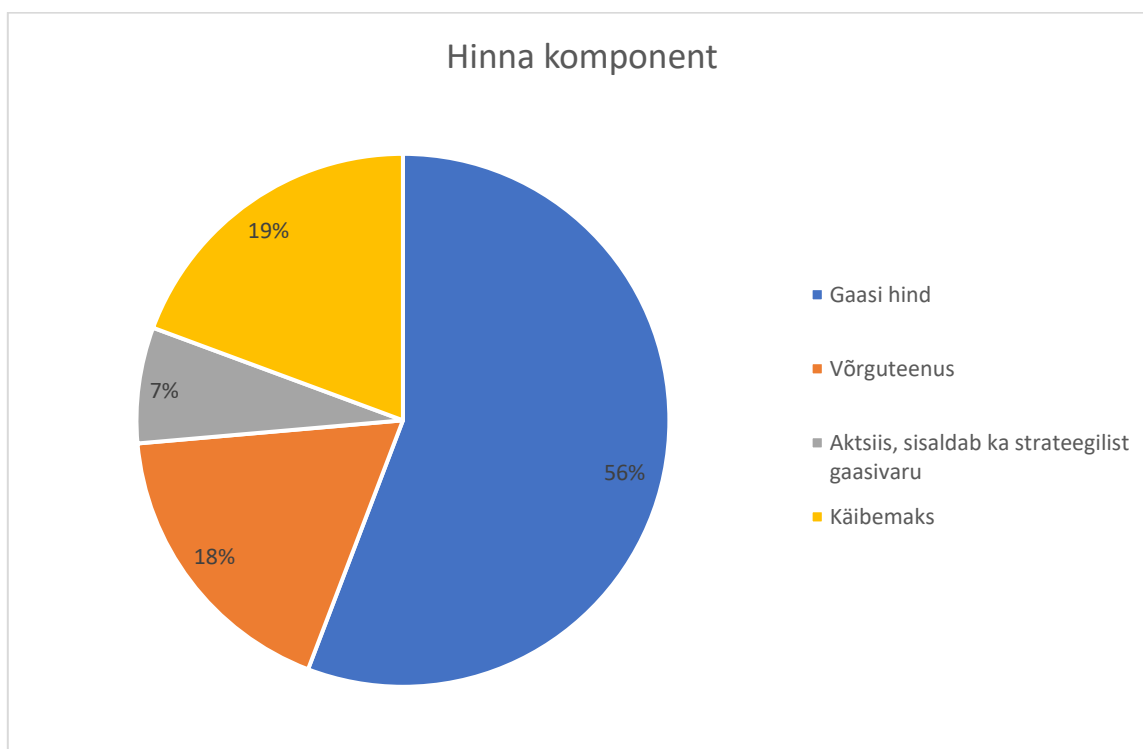
Regiooni tarnitakse gaasi kas Klaipeda LNG-terminali või Inkoo FSRU terminali kaudu.

⁵⁵ Kättesaadav: <https://valtioneuvosto.fi/en/-/11120570/postponement-of-finestlat-and-lithuanian-gas-market-merge>

2.3. Maagaasi jaeturg

Jaeturu all mõeldakse maagaasi müüki lõpptarbijale. Lõpptarbija on tarbija, kes ostab maagaasi oma tarbeks. Lõpptarbija võib olla kodutarbija (ostab maagaasi oma majapidamise tarbeks) ja mittekodutarbija (ostab maagaasi, et tarvitada seda väljaspool oma majapidamist). Vastavalt sellele analüüsitakse ka aruandes kodutarbijad ja mittekodutarbijad eraldi.

Jaeturul kujundab maagaasiettevõtja gaasi müügihinna vastavalt gaasi sisseostuhinnale (importijalt või tarnijalt) ja müügmarginaalile.

Joonis 17. Kodutarbija maagaasi hinna komponendid 2025. aastal

Joonisel 17 on toodud kodutarbija maagaasi hinna komponendid 2025. aastal, kus maagaasi hind moodustab koguhinnast 56%. 2024. aastal oli maagaasi omahinna osakaal 60%. Hinnakomponentide osakaalu muutus on põhjustatud 2025. aastal kehtestatud käibemaksu tõusust, aktsiisi tõusust, strateegilise varu makse tõusust ja eelneva aastaga võrreldes madalamast gaasi hinnast.

Alates 01.07.2025 on käibemaksu määraks 24% ja alates 01.05.2025 aktsiisiks 56,42 €/1000 m³. Alates 01.02.2025 on strateegilise gaasivaru makse määraks 0,73 eurot/MWh.

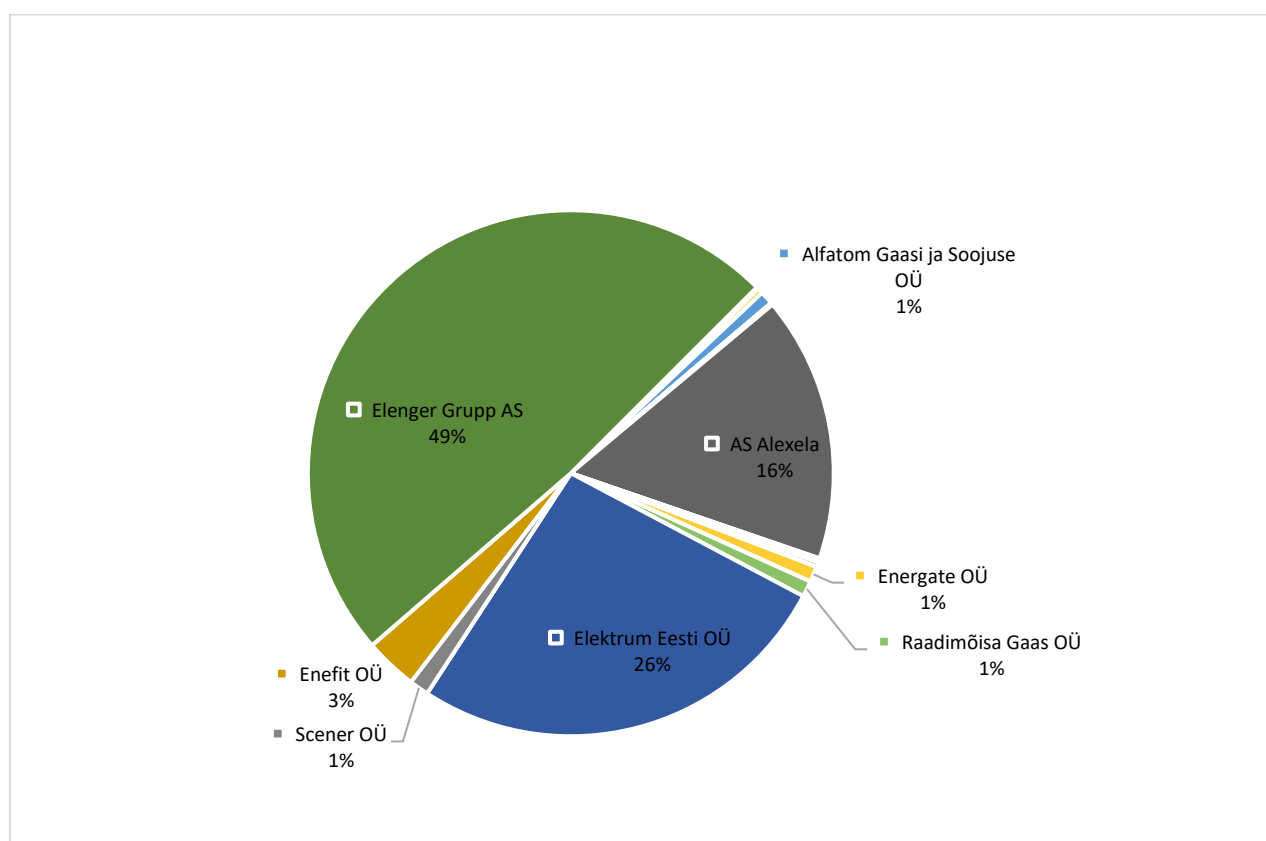
2025. aasta seisuga on Eesti jaeturul 49 398 maagaasi tarbijat, kellest 42 897 on kodutarbijad. Kodutarbijaid on 2025. aasta lõikes ligi 20% vähem võrreldes 2024. aastaga (tabel 26) ja tarbimismaht on vähenenud 4,4%. Mittekodutarbijate lõikes on vähenemised veel suuremad (tabel 27).

Vastavalt maagaasiseadusele tuleb gaasi hinna muutusest kodutarbijaid ette teavitada 30 päeva. Lõpptarbijatele müüdava gaasi jaehinnad peavad ettevõtjate veebilehtedel olema avalikustatud, et tarbijal oleks võimalus valida sobiv gaasimüüja, lähtudes turul kehtivatest hindadest. Gaasimüüja vahetus on lihtne ja sellega ei kaasne lisakulusid ega ka tarnekatkestusi. Enamasti lõpetab uus gaasimüüja vana lepingu tarbija eest. Gaasihinna võrdlusportaal gaasihind.ee on tarbijatele suunatud, erapooletu ja annab

hea ülevaate maagaasi pakettidest, kust tarbija saab olulise informatsiooni mugavalt ja kiirelt ühest kohast. Nii jääb ära teenusepakkujate eraldi pakkumiste küsimine. 2025. aastal oli kodutarbija gaasimüüja vahetamismäär tarbimiskoha kohta 1,3% ja mittekodutarbijatel 2,5%. Maagaasi jaeturu näitajaid aastatel 2021 kuni 2025 kajastavad tabelid 26 ja 27, vastavalt kodutarbijate ja mittekodutarbijate kohta.

Konkurentsiameti seisukohast on konkurents Eesti maagaasi jaeturul 2025. aastal võrreldes 2024. aastaga suurenenud. Kuigi võib täheldada, et tegemist on tugevalt kontsentreeritud turuga. Jaeturul teenust pakkuvate aktiivsete ettevõtete arv on jäänud enam vähem samaks. Turuosa on kõige rohkem kaotanud suurimat turuosa omav Elenger Grupp AS. 2024. aastal oli Elenger Grupp AS-i turuosa 72%, 2025. aastal 49%. HHI näitajate järgi on tegemist väga kontsentreeritud turuga. Paremus poole on läinud HHI näitaja müügi osas mittekodutarbijate lõikes.

Konkurentsi jaeturul 2025. aasta osas kajastab joonis 18, mis hõlmab müüdud gaasi kogust nii kodutarbijatele kui ka mittekodutarbijatele.

Joonis 18. Gaasi müük jaeturule aastal 2025 (Konkurentsiameti küsitluse põhjal)

Tabel 27. Kodutarbijate jaeturu näitajad (Konkurentsiameti küsitluse põhjal)

Jaeturu näitajad	2021	2022	2023	2024	2025
Gaasi tarbimine (GWh/a)	467,8	392,5	358,4	367,3	351,7
Gaasitarbijate arv	48 079	47 969	49 021	51500	42 897
Registreeritud gaasitarbijate arv	55	56	62	61	64
Aktiivsete gaasitarbijate arv	21	29	16	20	16
Kolme suurima turuosaga osakaal (%)					
Elenger Grupp AS	62,15	60,84	61,15	60,9	54,6

Enefit OÜ (enne AS Eesti Energia)	7,94	9,85	14,13	6,5	7
AS Alexela	13,68	13,1	8,38	17,9	21,3
Jaemüüjate arv, turuosaga enam kui 5%	3	4	4	3	3
Jaemüüjate arv, klientide osakaaluga enam kui 5%	3	3	3	4	3
Vahetamismäär %				8,2	1,3
Seadusega kehtestatud müüja vahetamise aeg (päev)	14	14	14	14	14
Keskmine tegelik müüja vahetamise aeg (päev) ¹	14	14	14	14	14
HHI müügi osas	4 158	4 028	4064	4300	4080
HHI mõõtepunktide osas	5 868	5 484	5170	4939	5274
Kaitstud tarbijate arv	46 360	47 125	47945	50446	42029
Kaitstud tarbijate müügikogus (GWh/a)	435	381,63	348,38	356,83	341,17

¹ Kajastab kõige enim esinevat väärtust

Tabel 28. Mittekodutarbijate jaeturu näitajad (Konkurentsiameti küsitluse põhjal)

Jaeturu näitajad	2021	2022	2023	2024	2025
Gaasi tarbimine (GWh/a)	4 621	3514	3252	3493	3152
Gaasitarbijate arv	13 724	14 225	14466	14351	6501
Registreeritud gaasitarbijate arv	55	56	62	61	64
Aktiivsete gaasitarbijate arv	21	24	10	23	20
Kolme suurima turuosaga osakaal (%)					
Elenger Grupp AS	50,72	56,74	67,83	61,90	47,7
Enefit OÜ (enne AS Eesti Energia)	13,25		7,64	10,80	
JSC Latvijas Gaze	20,45	13,45			
AS Alexela		13,76	15,93	14,90	15,6
Elektrum Eesti OÜ					29,4
Jaemüüjate arv, turuosaga enam kui 5%	4	4	3	4	4
3Jaemüüjate arv, klientide osakaaluga enam kui 5%	3	3	3	2	2
Vahetamismäär %				5,7	2,5
Seadusega kehtestatud müüja vahetamise aeg (päev)	14	14	14	14	14
Keskmine tegelik müüja vahetamise aeg (päev) ¹	14	14	14	14	14
HHI müügi osas	3 267	3 685	4931	4300	2862
HHI mõõtepunktide osas	6 091	5 462	5318	4939	5482
Kaitstud tarbijate arv	10 492	8 972	8961	9003	3408
Kaitstud tarbijate müügikogus (GWh/a)	1 566,56	815,87	1027,73	886,79	324,68

¹ Kajastab kõige enim esinevat väärtust

Tabelis 28 on vastavalt Statistikaameti andmetele võrreldud gaasi lõpptarbijate keskmist hinda 2024. ja 2025. aastal. Tabelis toodud hinnad ei sisalda käibemaksu. Viimase aastaga on gaasi lõpptarbijate keskmine hind langenud kümnendiku võrra kodutarbijatele. Mitte-kodutarbijatel on langenud lõpptarbijate keskmine hind veidi vähem.

Tabel 29. Gaasi lõpptarbijate keskmise hinna võrdlus (Statistikaamet)

Tarbijagrupp	Hind 2021	Hind 2022	Hind 2023	Hind 2024	Hind 2025	Hinna muutus võrreldes
--------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	------------------------

	€/MW h	€/MW h	€/MW h	€/MW h	€/MW h	s 2024. aastaga %
Kodutarbija, aastatarbimine < 20 GJ	47,95	93,92	84,51	62,93	72,11	15
Kodutarbija, aastatarbimine 20–200 GJ	49,43	91,46	78,73	60,61	65,72	8
Kodutarbija, aastatarbimine > 200 GJ	44,91	75,82	76,79	59,38	63,67	7
Mitte-kodutarbija, aastatarbimine < 1000 GJ	50,35	145,60	80,41	60,34	66,65	10
Mitte-kodutarbija, aastatarbimine 1000–10000 GJ	54,50	129,13	70,92	58,05	59,10	2
Mitte-kodutarbija, aastatarbimine 10–100 TJ	49,34	117,74	70,06	56,18	60,21	7
Mitte-kodutarbija, aastatarbimine 100–1000 TJ	40,97	109,82	74,54	53,57	52,20	3
Mitte-kodutarbija, aastatarbimine 1000–4000 TJ	38,09	-	-	-	-	-

2.4. Maagaasi varustuskindlus

2.4.1. Varustuskindluse üldised näitajad

2023. aasta märtsis otsustas Euroopa Komisjon pikendada nõuet gaasinõudlust vähendada 15% kuni 31.03.2024.

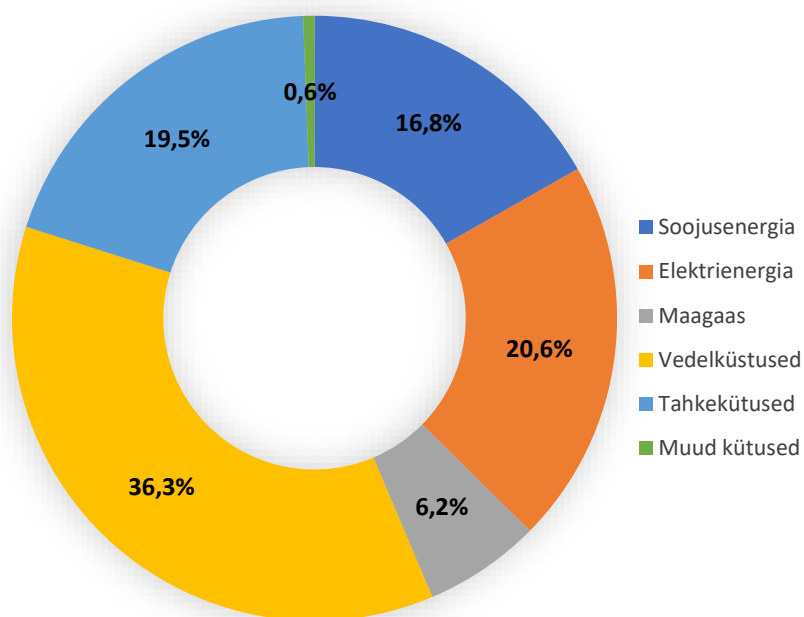
2024. aastast Euroopa Komisjoni nõue vähendada gaasinõudlust 15% muutus soovituslikuks.

2022. aasta detsembri viimasel nädalal jõudis Soome Inkoo sadamasse LNG-laev Exemplar, mis mahutab kuni 68 000 tonni veeldatud maagaasi. Gasgrid Finland sõlmis Exemplari rentimiseks kümneaastase rendilepingu. LNG veetakse Inkoo terminalist Eestisse läbi Balticconnector, mis on gaasitoru Eesti ja Soome vahel.

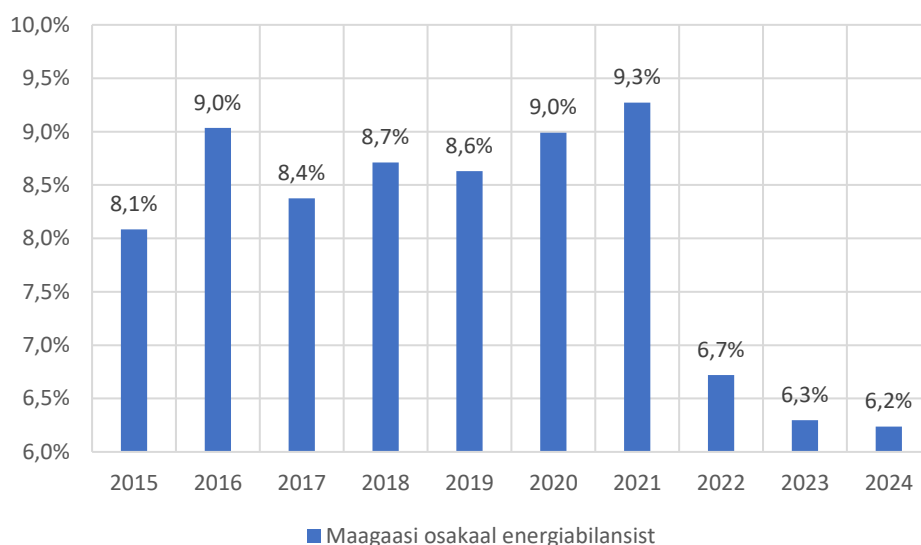
2023. aastal kehtis gaasivarustuse varajane hoiatuse tase ning Inkoo LNG terminal läks tööle, varustades gaasiga Soome ja Balti piirkonda.

2024. aastal gaasi varajane hoiatus tase Eestis lõpetati. Varajase hoiatus taseme lõpetamist põhjendati Inkoo ja Paldiski LNG tarneallikate loomisega, Euroopa gaasiturustabiliseerimisega ja Euroopa Komisjoni gaasinõudlust vähendamise nõude lõpetamisega.

Maagaasi varustuskindluse hindamiseks on esmalt oluline teada, kui suure osa moodustab see riigi energiabilansist (lõpptarbimisest). 2024. aasta Eesti energiabilanssi kajastab joonis 19 vastavalt Statistikaameti kõige uuematele saadaolevatele andmetele. Maagaasi osakaalu (%) energiabilansist aastate lõikes kajastab joonis 20. Toodud andmete põhjal oli maagaasi osakaal 2024. aastal kogu energiabilansist 6,2%. Võrreldes 2023. aastaga on see 0,1 protsendipunktiline langus.

Joonis 19. Energiabilanss 2024⁵⁶ (Statistikaamet)

Joonis 20. Maagaasi osakaal energiabilansis (Statistikaamet)

Varustuskindluse seisukohast tehniliste võimsuse puudujääki gaasi importimisel Eestis ei esine ja gaasivõrk tagab ka senisest suurema nõudluse korral vajaliku läbilaskevõimsuse. Eesti gaasi ülekandevõrgu maksimaalne tehniline läbilaskevõime 2025. aastal oli 144 GWh ööpäevas⁵⁷. Piiriüleste ühenduspunktide maksimaalsed tehnilised läbilaskevõimsused ööpäevas olid 2025. aastal järgnevad:

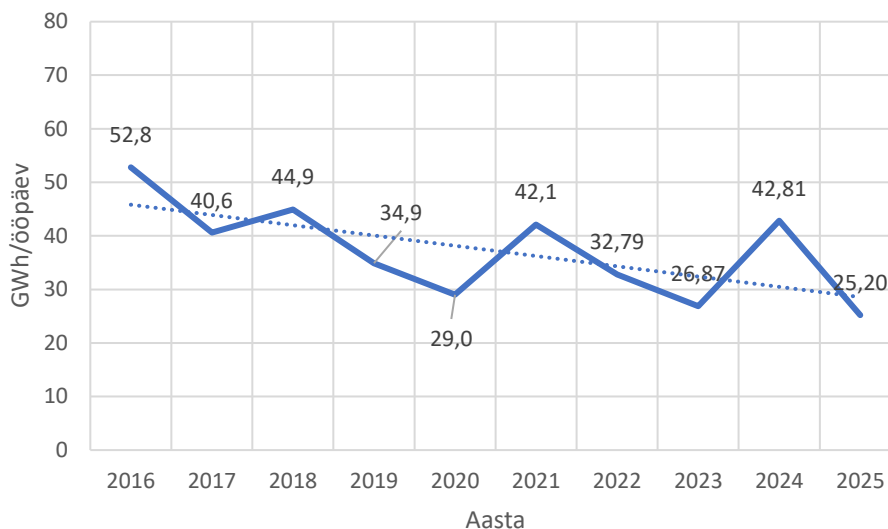
- Karksi ühendus Lätiga 73,5 GWh
- Paldiski LNG ühendus 81,2 GWh

⁵⁶ Statistikaamet avaldab 2025. aasta andmed 2026. aasta teises pooles.

⁵⁷ Tehniline maksimaalne läbilaskevõime 186,2 GWh arvestab Karksi ja Balticconnectori läbilaskevõimsustega. Arvesse ei ole võetud Narva ja Värskä ühenduspunkti (kommertskasutusest väljas), Paldiski ühenduspunkti ja virtuaalse Luhamaa punkti (transiit) tehnilisi võimsusi.

- Balticconnector ühendus Soomega 70,5 GWh

Gaasi maksimaalset päevast tarbimist aastate lõikes kajastab joonis 21. Aastal 2025 oli maksimaalseks päevaseks tipuvõimsuseks 25,20 GWh/ööpäev, mis oli 41,1% madalam võrreldes 2024. aastaga. Seni ei ole tehnilisest läbilaskevõimest tulenevalt maagaasi tarnimisel Eestis probleeme esinenud.

Joonis 21. Maagaasi maksimaalne päevane tarbimine, GWh/ööpäev (Elering AS)

Alates 1.07.2021 alustas tööd AS Eesti Varude Keskus (EVK), mis hakkas haldama hädaolukorraks vajalike elutähtsate kaupade varumist ja hoiustamist ning hoolitsema nende kasutuselevõtmise korraldamise eest.

EVK hoitav strateegiline gaasivaru on mõeldud kasutuselevõtmiseks toetava meetmena tarnetõrgete leevendamiseks, kui tavapäraste tarneahelate kaudu pole turuosalistel võimalik gaasi soetada ning kommertsvarud on ammendumas. Strateegilise gaasivaru kasutamise täpse korra kehtestab majandus- ja taristuminister määrusega. Otsuse strateegilise gaasivaru kasutuselevõtmiseks langetab Vabariigi Valitsus või majandus- ja taristuminister.

Lisaks EVK moodustatud riigi strateegilisele gaasivarule omab Eesti gaasiturust süsteemihaldur Elering AS varu kaitstud tarbijagruppidele (kodumajapidamised ja gaasil töötavad kaugkütte katlamajad) gaasi tagamiseks. AS-i Elering hoitav gaasivaru võetakse kasutusele pärast seda, kui ettevõtete kommertsvarud ning EVK hoitav riigi strateegiline gaasivaru on ammendunud. Kaitstud tarbijate varu kasutuselevõtu otsuse langetab AS Elering ning selle täpsed põhimõtted on sätestatud maagaasi seaduses, vastavalt MGS § 26⁵ lõikele 1.

Lähtudes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2022/1032, 29. juuni 2022, millega muudetakse määruseid (EL) 2017/1938 ja (EÜ) nr 715/2009 seoses gaasi hoiustamisega (edaspidi määrus 2022/1032)⁵⁸, kohustuvad liikmesriigid, kelle territooriumil ei ole vajalikke gaasihoidlaid, hoiustama vähemalt 15% oma aastasesest gaasitarbimisest teistes liikmesriikides asuvates terminalides.

Eesti strateegilise gaasivaru eesmärk on tagada gaasivarustuse esmane säilimine ulatuslike tarnekatkestuste korral.

⁵⁸ Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:02022R1032-20220630>

Eesti strateegilise maagaasivaru moodustamise aluseks on Vabariigi Valitsuse korraldus soetada varusse gaasikogus, mis vastab ligikaudu 20 protsendile Eesti aasta keskmisest gaasitarbimisest või kataks kütteperioodi ühe kuu tarbimise. Seega on Eesti valitsus seadnud strateegilise gaasivaru mahu osas ambitsioonikama eesmärgi kui Euroopa Komisjoni nõue.

EVK hallatava strateegilise gaasivaru maht on 1 TWh ja see vastab ligikaudu 26-29% uueks aastaseks tarbimisperioodiks prognoositud nõudlusest.

EVK hoiustab strateegilist maagaasivaru Lätis Inčulkansi maa-aluses hoidlas.

Vastavalt MGS § 26⁴ lõikele 1 on gaasivaru (edaspidi varu) kogus, mida tuleb kalendrikuude arvestuses hoida pidevalt kogusena, mis tagab kaitstud tarbija gaasivarustuse kooskõlas määrusega 2017/1938.

Vastavalt MGS § 26⁵ lõikele 1 kasutatakse varu tarnehäire korral kaitstud tarbija varustuskindluse tagamiseks pärast seda, kui strateegiline gaasivaru on ammendunud. Varu kasutuselevõtmisel ei kohaldata süsteemihaldurile maagaasiseaduses gaasimüügle ja gaasimüüjale sätestatud nõudeid.

2.4.2. Riskihindamine

Eesti riikliku riskihindamise aluseks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2017/1938, mis käsitleb gaasivarustuskindluse tagamise meetmeid.

Maagaasiseaduse § 37 lõike 3 punkti 22 kohaselt täidab Konkurentsiamet Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 2017/1938 nimetatud pädevale asutusele pandud kohustusi, kuid regionaalsest riskihindamisest⁵⁹ tulenevalt on Eestis pädevaks asutuseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, kes tagab määrusega (EL) 2017/1938 ette nähtud meetmete rakendamise.

Määrus (EL) 2017/1938 sätestab, et riskianalüüsid tuleb viia läbi liikmesriigi, piirkonna ja liidu tasandil, kusjuures liidu riskihindamise tulemused tuleb arvesse võtta piirkonna tasandil ja piirkonna riskihindamise tulemused liikmesriigi tasandil. Määruse 2017/1938 kohaselt kuulub Eesti Valgevene piirkonna riskirühma (Belgia, Tšehhi, Saksamaa, Eesti, Läti, Leedu, Luksemburg, Holland, Poola, Slovakkia) ja Kirdepiirkonna riskirühma (Tšehhi, Saksamaa, Holland, Eesti, Läti, Leedu, Soome, Poola, Slovakkia, Rootsi).

2017. aasta novembris viis ENTSO-G (Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustik) esimest korda läbi kogu liitu hõlmava gaasitarnete- ja taristuhäire stsenaariumite matkimise. Matkimine hõlmas hädaolukorra gaasikoridoride kindlaksmääramist ja hindamist. Kogu liitu hõlmava gaasitarne- ja taristuhäire stsenaariumite matkimist korraldatakse iga nelja aasta järel (v.a kui asjaolud nõuavad sagedasemat ajakohastamist).

2022. aastal valmis uus raport Valgevene ja Kirdepiirkonna riskihinnangu kohta (Common Risk Assessment of the Eastern Gas Supply Risk Group – Belarus, North-Eastern), mille on koostanud Euroopa Komisjoni Joint Research Centre.

Arvestades energiakriisist ja Venemaa gaasivoogude järk-järgulisest vähenemisest tingitud erakorralisi asjaolusid, on kokku lepitud, et ühise riskihindamise eesmärk on keskenduda ühtse ohu käsitlemisele. See suure mõjuga ja suure tõenäosusega riskistsenaarium on Venemaa gaasivoogude pikaajaline katkemine alates 2023. aasta oktoobrist kuni määramata ajani. Seetõttu on ülejäänud riskid selle riskiga võrreldes tähtsusetud ja riskihindamine keskendub peamiselt selle häirestsenaariumi põhjalikule analüüsile.

Raportis uuriti eri stsenaariumeid, et saada võimalikult tõetruud tulemused, millega oleks võimalik ette näha kõige reaalsemaid liikmesriikide tegevusi ning gaasinõudluse vähendamise projektsioone. Uuriti pika- ja lühiajalisi gaasi hoiustamise ja haldamise strateegiaid kasutades nii kooperatiivseid kui ka mittekooperatiivseid meetodeid. Raportis on välja toodud, et Eestis on juba 5% gaasi tarbimise

⁵⁹ *Regional Risk Assessment of Security of Supply of Finland, Estonia, Latvia, Lithuania (2018)*

vähendamine talvel piisav, et leevendada täielikult gaasikatkestusi, seda ka tingimusel, et gaasihoidlaid kasutatakse kogu talve vältel. Kui aga pikaajaline gaasitarnete kindlus oleks esmatähtis, oleks vajalik nõudlust vähendada kuni 20%.

Kriisitasemeid on gaasisüsteemi puhul ette nähtud kolm, vastavalt määruse (EL) 2017/1938 artiklis 11 toodule. Lisaks varajase hoiatuse tasemele, mis Eestis 2023. aastal määrati ehk kõige leebem kriisitase, on olemas veel häireolukorra tase ja hädaolukorra tase.

Tegevused eri kriisitasemetel korral on reguleeritud Eesti Gaasisüsteemi hädaolukorra kavaga⁶⁰.

Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2017/1938, mis käsitleb gaasivarustuskindluse tagamise meetmeid, tuleb hinnata riiklikult ka gaasi tehnilist taristunormi. Vastavalt määruse 2017/1938 artiklile 5 peab iga liikmesriik tagama vajalike meetmete võtmise, et suurima eraldi vaadeldava gaasitaristu häire korral oleks ülejäänud taristu tehniline võimsus selline, et ülejäänud taristu võimsus suudab piiramata rahuldada kogu gaasinõudluse arvutuspiirkonnas erandlikult suure gaasinõudlusega päeval, mida statistiliste andmete kohaselt esineb üks kord 20 aasta jooksul. Seejuures tuleb arvesse võtta gaasitarbimise suundumusi, energiatõhususe meetmete pikaajalisi mõjusid ja olemasoleva taristu rakendamise määra. Taristu tehnilise võimsuse piisavust arvutatakse määru (EL) 2017/1938 toodud valemi N-1 alusel.

$$N - 1 = \frac{EP_m + P_m + S_m + LNG_m - I_m}{D_{max}} \times 100 \%, \quad N - 1 \geq 100\%$$

- EP_m süsteemi sisendpunktide tehniline võimsus (mln m³/päevas)
P_m summaarne suurim tehniline päevane tootmisvõimsus (mln m³/päevas)
S_m gaasihoidlate summaarne suurim päevane väljastamismaht (mln m³/päevas)
LNG_m maagaasi veeldusjaamade suurim tehniline päevane väljastamismaht (mln m³/päevas)
I_m suurima võrguelemendi läbilaskevõime (mln m³/päevas)
D_{max} gaasi päevane kogunõudlus arvutuspiirkonnas erandlikult suure gaasinõudlusega päeval, mis esineb statistilise tõenäosuse kohaselt üks kord iga 20 aasta jooksul (mln m³/päevas)

N-1 kriteerium, väljendatuna protsentides, peab olema võrdne või suurem 100%. Sel juhul vastab infrastruktuur tarbijate varustuskindluse nõuetele. Eesti gaasisüsteemi N-1 parameetrid 2024. aastal on esitatud tabelis 30. Süsteemi sisendpunktide tehnilise võimsuse summa vastab piiripunktide maksimaalsele tehnilisele läbilaskevõimsusele. Maagaasi nõudluse maksimumiks viimase 20 aasta jooksul on võetud 70,4 GWh/ööpäev, mis leidis aset jaanuaris 2006.

Tabel 30. Eesti gaasisüsteemi N-1 andmed

Parameeter	2025	Proгноos 2026	Tehniline 2025
	mln m ³ /päevas	mln m ³ /päevas	mln m ³ /päevas
E _{pm}	12,4	12,4	17,7
Narva	0	0	0
Karksi	7,0	7,0	10,0
Värskä	0	0	0
Balticconnector	5,4	5,4	7,7
Paldiski	0	0	0
P _m	0	0	0
S _m	0	0	0
LNG _m	0	0	0

⁶⁰ Kättesaadav: [Eesti gaasisüsteemi hädaolukorra lahendamise kava tarnehäirega toimetulekuks](#)

I_m	7,0	7,0	10,0
D_{max}	6,7	6,7	6,7
N-1 (%)	80,6	80,6	114,9

Vastavalt tabelis 29 toodud andmetele oli N-1 kriteerium Eesti gaasisüsteemile täidetud 114,9%-ga. Siinjuures tuleks aga tähelepanu pöörata asjaolule, et taristunorm N-1 käsitleb tehnilisi läbilaskevõimsusi, küll aga ei arvesta reaalseid gaasi tarnimise võimalusi (näiteks rõhust tulenevad piirangud, gaasi kättesaadavus, hooajalisus jne). 01.12.2022 valmis Eleringi ehitatud gaasitoruühendus Paldiskis. Gaasitoruühendus Paldiskis ujuvterminali vastu võtmiseks on üks kolmest meetmest tarbimise vähendamise ja gaasivarude kasvatamise kõrval, tagamaks regiooni tarbijate gaasivarustus. **Paldiski ujuvterminal on oluline osa Eesti energia varustuskindlusest, kuigi N-1 valem seda ei kajasta.** Toruühendus valmis vastavalt Eesti ja Soome ministritevahelisele kokkuleppele ja omaniku poolt Eleringile seatud ootusele rajada gaasiühendus Paldiskis, võimaldamaks võtta vastu FSRU OY renditud gaasi ujuvterminal.⁶¹

3. Tarbijate kaitse ja vaidluste lahendamine elektrienergia ja maagaasi sektoris

3.1. Elektrienergia sektor

Elektrituruseaduse kohaselt on kodutarbijate õiguste kaitse pädevus jaotatud Konkurentsiameti ja Tarbijakaitseamet vahel. Seaduses on sätestatud, et võrguteenuse osutamise, elektrienergia pakkumise või müümise või muul viisil turul kättesaadavaks tegemise üle teostab järelevalvet Tarbijakaitseamet tarbijakaitseadusega sätestatud pädevuse piires. Liitumis-, võrgu- või elektrilepingust tuleneva vaidluse korral lubab seadus juhul, kui pooled ei ole suutnud lahendada vaidlust kokkuleppel, tarbijal pöörduda ka tarbijavaidluste komisjoni või mõne teise sellekohaseid vaidlusi lahendava isiku, institutsiooni või kohtu poole. Konkurentsiamet jääb endiselt lahendama ühe turuosalise kaebusi teise turuosalise tegevuse või tegevusetuse peale, mis on vastuolus elektrituruseaduse või selle alamaktiga. Nii lepingul kui arvetel tuleb tarbijale esitada ka tarbija õigusi ja vaidluste lahendamist käsitlev teave.

Konkurentsiamet on seisukohal, et elektritarbijad on hästi kaitstud ning turuosaliste kohustused täpselt sätestatud. Tarbijatele on kättesaadav piisav informatsioon lepingute tüüptingimuste ja müüja vahetamise õiguse kohta. Samuti on Konkurentsiametil piisavad võimalused turujärelevalve teostamiseks.

Tarbijatega sõlmitavad lepingud

Tarbijatega sõlmitavate lepingute valdkond on Konkurentsiameti hinnangul hästi reguleeritud ning tarbijate huvid on piisavalt kaitstud. Konkurentsiamet koostööstab võrguteenuse lepingu ning liitumislepingu tüüptingimused. Nimetatud tüüptingimuste koostööstamisel järgib amet

⁶¹ Kättesaadav: <https://elering.ee/artikkel/valmis-eleringi-rajatud-gaasitoruuhendus-paldiskis>

lepingutingimuste proportsionaalsust, mille eesmärgiks on nii ettevõtja kui ka tarbija õiguste ja kohustuste tasakaal. Oluline kriteerium tüüptingimuste kooskõlastamisel on ka nende vastavus võlaõigusseadusele.

2025. aastal lisandus nõue, et elektrimüüja esitab elektrilepingut sõlmida soovivale tarbijale enne lepingu sõlmimist lepingu kokkuvõtte, mis sisaldab vähemalt järgmist teavet:

- lepingu muutmise ja lepingu ülesütlemise tingimused;
- elektri koguhind ja selle jaotus kuluosade kaupa;
- info selle kohta, kas hind on fikseeritud või dünaamiline;
- elektrimüüja e-posti aadress ja tarbijavaidluste komisjoni kontakt;
- teave ühekordsete maksete, soodustuste, lisateenuste ja allahindluste kohta.

Elektrimüüja, kes teenindab vähemalt 200 000 tarbijat, peab tarbija soovi korral pakkuma tarbijale dünaamilise elektri hinnaga lepingut ja vähemalt aastase kehtivusajaga tähtajalist fikseeritud elektri hinnaga lepingut.

Elektrilepingu sõlmimise eel teavitab elektrimüüja tarbijat sõlmitava lepinguga kaasnevatest võimalustest, maksumusest ja riskidest.

Täpsemalt saab tutvuda tarbijatega sõlmitud lepingute nõuetega (võrguleping ja elektrileping) eelnevate aastate aruannetes (<https://www.konkurentsiamet.ee/et/ametist-kontaktid/aruanded>).

Tarbijatele esitatav teave

Võrguettevõtjad on kohustatud pidama veebilehekülge ning avalikustama seal alljärgneva informatsiooni:

- liitumistasu arvestamise põhimõtted;
- võrgutegevuse tõhusust, kvaliteeti ja tulukust kajastavad andmed;
- võrguteenuse tasud;
- võrguteenuse tüüptingimused;
- üldteenuse tüüptingimused.

Võrguteenuse tasud tuleb avalikustada vähemalt 90 päeva enne nende jõustumist. Lisaks veebileheküljele tuleb tasud avalikustada ka vähemalt ühes üleriigilise levikuga päevalehes. Võrguteenuse ja elektrienergia müügi tüüptingimused tuleb avalikustada vähemalt 30 päeva enne nende jõustumist.

Kõik elektrienergia müüjad on kohustatud esitama tarbijale elektrienergia eest üks kord kuus arve, kui ei ole kokku lepitud teisiti. Tarbijale esitatav arve peab olema täpne, selge ja hõlpsasti võrreldav. 2025. aastal täiendati arvel olevat teavet, mida peab tarbijale esitatama.

Koos arvega esitatakse järgmised andmed:

- müüja nimi ja kontaktandmed;
- arveldusperioodil tarbitud elektrienergia kogus, tasutatav summa ja selle jaotus komponentideks. Tarbijale esitataval arvel tuleb eraldi esitada elektrienergia hind, võrgutasud ning lisanduvad tasud, maksud ja lõivud;
- arve maksmise tähtaeg;
- tähtajalise fikseeritud elektri hinnaga lepingu korral lepingu lõppemise kuupäev, kui see on kohaldatav;
- arve esitamise aluseks oleva mõõtepunkti unikaalne identifikaator;
- kui tarbija ja müüja vahelise lepingu järgi elektrienergia hind muutub, siis teave hinna muutumise kohta koos muudatuse toimumise kuupäevaga;
- viide Konkurentsiameti usaldusmäärgisega võrdlemisvahendi veebilehele;

- viide käesoleva seaduse § 42¹ lõikes 1 kirjeldatud andmevahetusplatvormi veebilehele;
- elektribörsilt ostetud elektrienergia osakaal müügiperioodile eelnenud aruandeaastal;
- viide veebileheküljele, kus on esitatud andmed keskkonnamõju kohta, mis on põhjustatud müügiperioodile eelnenud aruandeaastal müüja tarnitud elektrienergia tootmisel tekkinud CO₂ ja SO₂ emissioonidest, ladestatavast põlevkivituhast ning radioaktiivsetest jäätmetest;
- tarbija õigusi ja vaidluste lahendamise võimalusi käsitlev teave;
- alates 1. aprillist eelnenud kalendriaastal tarnitud elektrienergiast päritolutunnistustega tõendatud osa;
- tarnitud elektrienergiast päritolutunnistustega tõendamata osa, kasutades põhivõrguettevõtja avaldatud segajääki;

Müüja vahetamise korral esitab müüja tarbijale lõpparve hiljemalt kuue nädala jooksul pärast müügilepingu lõppemist. Kui pärast lõpparve esitamist tuvastatakse mõõtesüsteemi rike või esitatud andmete erinevus tegelikust tarbimisest, korrigeeritakse andmevahetusplatvormil tarbija mõõteandmeid ning müüja esitab tarbijale lõpparvet korrigeeriva arve, märkides arvele korrigeerimise põhjuse. Arve esitamise eest lisatasu võtta ei tohi.

Müüja pakub tarbijale võimalust saada arveid ja arvetel esitatavat teavet elektrooniliselt. Müüja võimaldab arve tasumiseks erinevaid makseviise ja paindlikku korda.

Tarbijaandmete juurdepääsu tagamine

Tarbijaandmete juurdepääs on tagatud läbi digitaalse keskkonna (andmevahetusplatvorm Andmeladu), mille arendas välja süsteemihaldur Elering AS. Andmelao kaudu toimub elektriturul andmevahetus avatud tarnija vahetamiseks, mõõteandmete edastamiseks ning turuosalisele (tarbija, võrguettevõtja, müüja) seadusega pandud kohustuste täitmiseks ja talle antud õiguste tagamiseks.

Andmelattu on koondatud kõik elektrienergia müügi ja võrguteenusega seotud lepingud ning elektritarbimise mõõteandmed.

Kaitsetute tarbijate määratlus ja elektrivarustuse katkestamine

Elektrivarustuse katkestamine on seaduses detailselt reguleeritud. Konkurentsiameti hinnangul on sotsiaalselt tundlike tarbijate kaitse võimalikul maksevõime halvenemisel piisavalt hästi tagatud. Võrguettevõtja võib katkestada tarbija võrguühenduse, kui tarbija on jätnud talle osutatud võrguteenuse, üldteenuse või elektrienergia tarne eest makstava rahasumma tasumata või kui tarbija on võrgulepingus ettenähtud kohustust oluliselt rikkunud muul viisil. Enne võrguühenduse katkestamist edastatakse tarbijale tarbimiskoha aadressil või lepingus nimetatud aadressil asjakohane teade. Teates nimetatakse võrguühenduse katkestamise põhjus, kavandatud katkestamise aeg ning tarbija õigusi ja vaidluste lahendamise võimalusi käsitlev teave.

2025. aastal lisandus nõe, et tarbijale esitatavas teates peab olema ka teave muude võimaluste kohta kui tarbimiskoha võrgust lahti ühendamise, mis peab sisaldama vähemalt järgmist teavet:

- 1) sotsiaalhoolekande seaduses sätestatud võimalused;
- 2) energia säästmise võimalused või viide sellist teavet sisaldavatele veebilehtedele;
- 3) alternatiivsed maksevõimalused;

4) võrguühenduse võimsuse piiramise võimalused, kui võrguettevõtja seda võimaldab.

Täpsemalt saab elektrienergia katkestamise võimaluste kohta lugeda eelnevatest aruannetest <https://www.konkurentsiamet.ee/et/ametist-kontaktid/aruanded>.

Üldteenuse regulatsioon

Üldteenus on mõeldud kodutarbijatele, korteriühistutele, korteriomaniike ühisustele ja madalpingel kuni 63-amprise peakaitsme kaudu elektriühendust omavatele äritarbijatele (väiketarbijad) juhuks, kui nad ei vali endale elektrimüüjat. Üldteenus peab tagama tarbijatele hinna vastavuse turuhinnale ning välistama ebamõistlikult kõrge kasumi teenimise.

Üldteenuse osutaja arvutab üldteenuse korras müüdava elektrienergia kalendrikuu hinna selles kuus üldteenuse korras müüdud elektrienergia tunnipõhiste koguste ning elektribörsil avaldatud tunnipõhiste elektrihindade omavahel kaalutud keskmise hinna alusel. Arvutatavale hinnale lisatakse üldteenuse osutamise seotud põhjendatud kulud ning mõistlik ärikasum.

Konkurentsiametil on kohustus kontrollida üldteenuse hinna põhjendatust. Müüja on kohustatud avaldama iga järgneva kuu üheksandaks kuupäevaks üldteenuse hinna moodustamise alused koos sinna juurde kuuluva arvestuskäiguga.

Arukad arvestisüsteemid

Võrgueeskiri näeb ette nõuded mõõteseadmetele ning sätestab, et alates 01.01.2017 peavad kauglugemisseadmed olema kõigil tarbijatel (ka kodutarbijatel). Võrgueeskiri näeb veel ette, et alates 1. jaanuarist 2013 peab kauglugemisseade võimaldama andmesidevõrgu kaudu edastada võrguettevõtjale vähemalt üks kord ööpäevas igal kauplemisperioodil registreeritud mõõteandmeid ning tagama turuosalise ja võrguettevõtja kokkulepitud isiku juurdepääsu eelnimetatud mõõteandmetele. Kauglugemisseadmed on paigaldatud 99,8% kodutarbijatele.

Euroopa Komisjoni määrus (EL) 2017/2195 näeb artikli 53 lõike 1 alusel ette, et bilansiselgitus läheb hiljemalt 2025. aastaks üle 15-minutilise ajaperioodile. See tingib ka turuhinna arvestuse ülemineku 1-tunniselt perioodilt 15-minutilisele. Pikemas perspektiivis tähendab see ka kauglugemisseadmete väljavahetamist või uuendamist 15-minutilise ajavahemikule. Seadusandluse muudatused Elektrisüsteemi toimimise võrgueeskirjas jõustusid selles osas 15.05.2021. Sellega kehtestati nõue, et võrguettevõtjad peavad tagama 15 minuti andmete mõõtmise suurtarbijate ja alates 15 kW tootmisvõimsusega tootjate osas alates 2025. aasta algusest. Väiketarbijate osas tuleb seda teha vastavalt arvesti eluea lõppajale, kuid mitte hiljem kui 2031. aasta alguseks, mis ajaks peavad kõik mõõtepunktid olema 15-minutilisele mõõtmisele üle läinud.

3.1.1. Tarbijakaitse arvnäitajad elektrienergia sektoris

Tabel 31. Tarbijakaitse arvnäitajad (Elering AS-i ja Konkurentsiameti küsitlus)

Tarbijate näitajad (elektri kodutarbijad)	2023	2024	2025
Elektri kodutarbijate arv	654 765	657 760	659 290
Üldteenust kasutatavate kodutarbijate arv	85 549	57 665	61 191
Üldteenuse kogus (MWh/aasta)	29 619	87 897	212 621

Tegelik tööpäevade arv arve esitamise ja ühenduse katkestamise vahel, arve maksmata jätmise korral	42	32	24
Kodumajapidamise lõpptarbijate katkestamiste arv arve maksmata jätmise tõttu	3367	3618	-

Vaidluste lahendamine elektri sektoris

Vastavalt elektrituruseadusele teostab riiklikku järelevalvet elektriturul Konkurentsiamet ja Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet tarbijakaitseadusega sätestatud pädevuse piires. Konkurentsiamet on seadusest tulenevate ülesannete täitmisel sõltumatu ja teostab oma volitusi erapooletult.

Konkurentsiametil on õigus saada turuosalistelt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustelt andmeid ning siseneda kohapealseks kontrollimiseks turuosalise territooriumile, ruumidesse ja rajatistesse, tutvuda seal järelevalve teostamiseks vajalike dokumentide, muu teabe ja asjaoludega ning teha väljavõtteid, ära kirju ja koopiaid. Konkurentsiametil õigus kontrollida elektriettevõtja raamatupidamist ja rakendatavat hinnakujundust ning saada vajalikku teavet ettevõtja majandustegevuse kohta.

Konkurentsiametil on õigus sätestada tegevusloa tingimuste kaudu ettevõtjale arenduskohustus. Näiteks on õigus sätestada elektrivõrkude osas investeerimiskohustus, kui ettevõtja senine tegevus ei ole taganud tarbijatele nõuetekohast elektrivarustust.

Kõikidel turuosalistel on õigus pöörduda Konkurentsiameti kui kohtuvälise kaebuste lahendaja poole. Turuosalise tegevuse või tegevusetuse peale, mis on vastuolus elektrituruseaduse või selle alusel kehtestatud õigusaktidega, võib teine turuosaline esitada kirjaliku kaebuse Konkurentsiametile, kes vaatab kaebuse läbi ja teeb selle kohta otsuse kaebuse saamisest alates 30 päeva jooksul. Kui Konkurentsiamet taotleb kaebuse lahendamiseks vajalikku teavet, siis võib kaebuse lahendamise tähtaega pikendada kuni 60 päevani. Turuosalistel on õigus vaidlustada Konkurentsiameti otsus halduskohtus 30 päeva jooksul alates selle kättesaamisest.

2025. aastal pöördusid tarbijad Konkurentsiameti poole 158 korral (nii kaebused, selgitustaotlused kui ka järelepärimised), et tuvastada elektriettevõtja tegevuse kõrvalekaldumisi seadusest või saada muud elektrituruga seotud informatsiooni. Tarbijate pöördumisi põhjustasid probleemid elektrivõrguga liitumisel (amprite ost), samuti pöörduti Konkurentsiameti poole seoses võrguühenduse katkestamistega tarbijatest tulenevatel põhjustel ning arvetega. Samuti tekitasid küsimusi hinnatõusud.

3.2. Maagaasi sektor

Konkurentsiamet on seisukohal, et tarbijatele on kättesaadav piisav informatsioon nii lepingute tüüptingimuste kui ka müüja vahetamise õiguste kohta. Samuti on Konkurentsiametil piisavad võimalused turujärelevalve teostamiseks.

Tarbijatega sõlmitavad lepingud

Tarbijatega sõlmitavate lepingute valdkond on Konkurentsiameti hinnangul hästi reguleeritud ning tarbijate huvid on piisavalt kaitstud. Vastavalt maagaasiseadusele tuleb Konkurentsiametiga kooskõlastada nii kodutarbijatele müüdava gaasi kui ka võrguteenuse tüüptingimused. Konkurentsiamet peab järgima, et lepingu sisu vastaks võrguteenuse hinna kooskõlastamise aluseks olnud võrguteenuse

kasutaja õiguste ja kohustuste tasakaalule. Oluline kriteerium tüüptingimuste koostamisel on ka nende vastavus võlaõigusseadusele.

Täpsemalt saab tutvuda tarbijatega sõlmitud lepingute nõuetega (võrguleping ja gaasi müügileping) eelnevate aastate aruannetes, sest need ei ole muutunud (<https://www.konkurentsiamet.ee/et/ametist-kontaktid/aruanded>).

Lisaks eelnevale tuleb gaasi müügilepingus määrata tarne liik.

Kodutarbija gaasi müügileping võib sisaldada ka võrguteenuse osutamise lepingu sätteid, mis käsitlevad müüdava gaasi jaotamiseks vajalikku võrguteenuse osutamist.

Müüja peab võimaldama lõpetada gaasi müügilepingu seoses müüja vahetamisega neljateistkümne päeva jooksul alates tarbija taotluse esitamisest, tingimusel, et lõpetatavast lepingust tulenevad kohustused on täidetud. Uus müügileping jõustub kalendrikuu vahetusel.

Vastavalt maagaasiseadusele võrguettevõtja või müüja edastab tarbijale vähemalt 30 päeva enne lepingutingimuste, sealhulgas hindade ja tariifide muutmist, sellekohase teate. Teates nimetatakse kavandatud muudatus, selle tegemise alus ja muudatuse jõustumise aeg ning esitatakse teave selle kohta, et tarbijal on õigus leping üles öelda, kui ta muudatusega ei nõustu.

Tarbijatele esitatav teave

Nii gaasi võrguettevõtjad kui ka müüjad on kohustatud pidama veebilehekülge ning avalikustama seal alljärgneva informatsiooni:

- võrguteenuse hinnad;
- gaasi piirhinnad;
- liitumistasu arvestamise meetodika;
- lepingute tüüptingimused.

Ülekandeteenust osutav võrguettevõtja teavitab tarbijat uutest hindadest vähemalt kolm kuud ning jaotusvõrguettevõtja vähemalt kaks kuud ette. Kõik võrguettevõtjad peavad Konkurentsiametiga koostöös koostatud võrguteenuse hinnad avalikustama oma veebilehel.

Kõik gaasiettevõtjad on kohustatud esitama tarbijale arve tarbitud maagaasi ja võrguteenuse eest vähemalt ühe korra kuu jooksul, välja arvatud juhul, kui tarbijaga on kokku lepitud teisiti. Arve esitamise eest lisatasu võtta ei tohi.

Müüja vahetuse korral esitab müüja tarbijale lõpparve kuue nädala jooksul pärast müügilepingu lõppemist.

Tarbijaandmete juurdepääsu tagamine

Gaasituru tõhusaks toimimiseks, müüjate vahelise konkurentsi soodustamiseks ja avatud tarnija vahetamiseks arendas süsteemihaldur digitaalse keskkonna – andmevahetusplatvormi (Andmeladu). Andmelao eesmärk on turuosaliste võrdse kohtlemise printsiipe arvestav efektiivse andmevahetuse protsessi tagamine avatud gaasiturul. Andmelattu on koondatud kõik maagaasi müügi ja võrguteenusega seotud lepingud ning maagaasi tarbimise mõõteandmed.

Kaitsetute tarbijate määratlus ja gaasivarustuse katkestamine

Maagaasiseaduse § 26¹ sätestab, et kaitstud tarbija on kodutarbija, kelle tarbijapaigaldis on ühendatud jaotusvõrguga ja eluruumide kütteks soojust tootev ettevõtja, kellel ei ole võimalik kasutada kütusena

muud kütust kui gaas. Kaitstud tarbijate suhtes rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2017/1938 artiklis 8 sätestatud varustuskindluse normi.

Maagaasiseadus reguleerib ka, et rikestest põhjustatud gaasivarustuse katkestuse järjestikune kestus ei või olla tarbijale pikem kui 72 tundi ja aastane summaarne katkestuse kestus pikem kui 130 tundi. Katkestuste kestuse üle peab arvestust võrguettevõtja.

Gaasivarustuse katkestamine on täiendavalt sätestatud maagaasiseaduses, mille kohaselt on võrguettevõtjal õigus katkestada võrguühendus tarbijale ette teatamata, kui on ohustatud inimeste elu, tervis, vara või keskkond. Võrguettevõtjal on õigus katkestada võrguühendus viivitamata:

- gaasi ebaseaduslikult kasutaval turuosalisel;
- hädaolukorras avatud tarne lepinguta turuosalisel, välja arvatud maagaasiseaduse § 6¹ lõike 1 punktides 1–3 nimetatud tarbijal;
- hädaolukorras kehtestatud gaasinõudluse kohustusliku vähendamise meetet rikkunud turuosalisel.

Lisaks eeltoodule on võrguettevõtjal õigus katkestada gaasivarustus, teatades sellest vähemalt seitse päeva ette, kui:

- tarbijapaigaldis halvendab teise tarbija gaasiga varustamist või võrgu tehnilisi parameetreid;
- on takistatud võrguettevõtja ligipääs tarbija omandis või valduses oleval territooriumil asuvalle mõõtesüsteemile selle kontrollimiseks või asendamiseks või tarbijapaigaldise käitamiseks vajalike tööde tegemiseks;
- on rikutud maagaasiseaduse alusel sõlmitud lepinguid või sätestatud tingimusi.

Kui kodutarbija on jätnud müüjaga sõlmitud lepingus ette nähtud tasu tasumata ning kui kodutarbija kasutab gaasi alalise elukohana kasutatava eluruumi kütmiseks, võib gaasivarustuse ajavahemikus 1. oktoobrist kuni 1. maini katkestada alles pärast seda, kui vastava teatise saatmisest on möödunud 90 päeva.

Enne gaasivarustuse katkestamist eelnimetatud juhtudel on võrguettevõtja kohustatud andma tarbijale mõistliku tähtaja puuduse kõrvaldamiseks ning võrguühenduse katkestamisest kirjalikult teavitama. Teatises peavad sisalduma gaasivarustuse katkestamise põhjus ning puuduse kõrvaldamise tähtaeg. Eelnimetatud põhjustel katkestatud võrguühendus ja gaasivarustus taastatakse pärast seda, kui tarbija on tasunud põhjendatud katkestamis- ning taasühendamiskulud tingimusel, et leping ei ole lõpetatud.

Arukad arvestisüsteemid

2020. aastast jõustus maagaasiseaduse muudatus, millega kehtestati et võrguettevõtja peab tagama, et kõik mõõtepunktid, mille kaudu tarbitakse võrguettevõtja võrgust gaasi koguses vähemalt 750 kuupmeetrit aastas, on varustatud mõõtesüsteemiga, mis gaasi koguse mõõtmisel arvestab gaasi temperatuuri mõõtesüsteemis ning võimaldab mõõteandmete kauglugemise funktsiooni. Juhul, kui gaasi tarbitakse rõhul üle 20 millibaari peab mõõtesüsteem gaasi mõõtmisel arvestama rõhku ja temperatuuri ning võimaldama mõõteandmete kauglugemise funktsiooni. Vastavalt gaasituru toimimise võrgueeskirjale on mõõtesüsteemi kauglugemise funktsioonile ülemineku kohustus võrguettevõtjal hiljemalt 01.01.2021.

Kaugloetavad arvestid annavad kliendile võimaluse näha reaalajas oma gaasi tarbimist ning muudavad kliendi elu lihtsamaks. Vastavalt Konkurentsiameti päringule oli 2025. detsembri seisuga 22 807 mõõtepunkti tarbimisega üle 750 m³/aastas, millele kauglugemise kohustus rakendus. Nendele

tarbimiskohtadele on gaasi võrguettevõtjad paigaldanud 22 652 kaugloetavad arvestit. Üldse on gaasi võrguettevõtjad paigaldanud 29 455 kaugloetavat arvestit.

3.2.1. Tarbijakaitse arvnäitajad maagaasi sektoris

Tabel 30 kajastab gaasi kodutarbijate tarbijakaitse arvnäitajaid viimase kolme aasta lõikes. Üldteenus on maagaasiseadusest tulenev võrguettevõtja kohustus tagada kodutarbijatele gaasi müük juhul, kui tarbijal puudub kehtiv gaasi avatud tarne müügileping. Üldteenuse kasutajate arv jätkab kasvamist kodutarbijate seas.

Tabel 32. Tarbijakaitse arvnäitajad (*Elering AS-i ja Konkurentsiameti küsitluse põhjal*)

Gaasi kodutarbijate näitajad	2023	2024	2025
Gaasi kodutarbijate arv	49 021	51 500	42 897
Üldteenust kasutatavate kodutarbijate arv	1881	1462	1754
Üldteenuse kogus (GWh/a)	5,03	5,46	6,4
Tegelik tööpäevade arv arve esitamise ja ühenduse katkestamise vahel, arve maksmata jätmise korral	62	81	103
Kodumajapidamise lõpptarbijate katkestamiste arv arve maksmata jätmise tõttu	58	67	77

Vaidluste lahendamine maagaasi sektoris

Vastavalt maagaasiseadusele teostab riikliku järelevalvet maagaasisektoris Konkurentsiamet. Konkurentsiamet on seadusest tulenevate ülesannete täitmisel sõltumatu ja teostab oma volitusi erapooletult.

Konkurentsiametil on õigus saada turuosalistelt ning riigiasutustelt ja kohaliku omavalitsuse asutustelt andmeid ning siseneda kohapealseks kontrollimiseks turuosalise territooriumile, ruumidesse ja rajatistesse, tutvuda seal järelevalve teostamiseks vajalike dokumentide, muu teabe ja asjaoludega ning teha väljavõtteid, ärakirju ja koopiaid. Samuti on Konkurentsiametil õigus kontrollida gaasiettevõtja raamatupidamist ja rakendatavat hinnakujundust ning saada vajalikku teavet ettevõtja majandustegevuse kohta ning kehtestada gaasi ajutine ülekande- või jaotamisteenuse hind mitte kauemaks kui kaheks kuuks olukorras, kus ülekande- või jaotamisteenuse hind ei ole põhjendatud ning gaasiettevõtja ei järgi ameti tehtud ettekirjutust.

Konkurentsiametil on õigus sätestada tegevusloa tingimuste kaudu ettevõtjale arenduskohustus, näiteks sätestada gaasivõrgu osas investeerimiskohustus, kui ettevõtja senine tegevus ei ole taganud tarbijatele nõuetekohast gaasivarustust.

Kõikidel turuosalistel on õigus pöörduda Konkurentsiameti kui kohtuvälise kaebuste lahendaja poole. Turuosalise tegevuse või tegevusetuse peale, mis on vastuolus maagaasiseaduse või selle alusel kehtestatud õigusaktiga, võib teine turuosaline esitada kirjaliku kaebuse Konkurentsiametile, kes vaatab kaebuse läbi ja teeb selle kohta otsuse kaebuse saamisest alates 30 päeva jooksul. Kui Konkurentsiamet taotleb kaebuse lahendamiseks vajalikku teavet, võib pikendada kaebuse lahendamise tähtaega kuni 60

päevani. Turuosalistel on õigus vaidlustada Konkurentsiameti otsus halduskohtus 30 päeva jooksul alates selle kättesaamisest.

2025. aastal laekus Konkurentsiametile maagaasialaseid pöördumisi kokku 17. Peamisteks põhjusteks olid maagaasivõrgu omandiküsimused, liitumine ja maagaasi hind.